

Risto Santala

Naatan

KYYHKYSPOIKA

KUVA JA SANA

NAATAN – Kyyhkyspoika

copyright 2006 © RISTO SANTALA ja
KUVA JA SANA

kustantaja
KUVA JA SANA
PAJUNIITYNTIE 1
00320 HELSINKI
PUH. 09-8567 4999

kansityö
ANTTI KAMPPINEN

kannen kuva
MAIJA KARMA

kirjapaino
SAARIJÄRVEN OFFSET OY
SAARIJÄRVI 2006

ISBN 951-585-155-6

4. painos!

1. p. Suomen Lähetysseura, 1961
2. p. Suomen Lähetysseura, 1962
3. p. Kansan Raamattuseuran säätiö, 1972

SISÄLLYS

Johdannoksi	7
Messiaan askeleet kuuluvat.....	9
Surua Magdalassa	25
Leiritulella Jerikossa	37
Ge-Hinnomissa palaa	53
Uusia tovereita.....	65
Muuttunut Misha.....	81
Naatanin ohraleivät	91
Kohinaa Kapernaumissa	107
Feeniks-lintu	121
Sateen kohina kuuluu.....	131
Mestari palvelee	141
Ecce homo	153
Valkoiset viestinviejät	179

JOHDANNOKSI

*T*ämä kirja on työolosuhteiden synnyttämä. Olen kertonut Naatan Bar-Joonan, Kyyhkyspojan, tarinan Jerusalemin "Herran Liekki"-lastenkodin suurimmille pojille heidän yhteisessä piirissään. Työnäkynäni oli tunnetun ranskanjuutalaisen raamatunetsaajan Marc Chagallin sana kaivertajalleen: "Se on laulettava, se on itkettävä, se on Raamattu."

Kun kuljet kanssamme Kyyhkyslaakson tietä, purjehdit Kinneretin järven selkää, ratsastaa körötät Azlanilla Jerikon tietä, kuuntelet Herodesten ja Pilatuksen edesottamuksista, itket yhdessä Naatanin kanssa Ge-Hinnomin laakson reunalla, istut niisan-kuun suuressa juhlassa tai seuraat "valkoisten viestinviejien" katoamista Galilean vuorten ylle, muistathan pääasian: Naatanin elämän lopullinen päämäärä oli Nasaretin Mestari ja Kuningas.

Retkemme on tarkoitettu sekä aikuisia nuoria että nuoria aikuisia varten – aina 120 ikävuoteen, kuten juutalainen sananparsa sanoo. Kirja on omistettu erityisesti niille, jotka sen lukevat.

Risto Santala

MESSIAAN ASKELEET KUULUVAT

Solakka hahmo kumartuu puron partaalle. Korkea otsa on täynnä hikihelmiä. Tuhriintuneilla poskilla kulkevat pitkät mustat juovat. Aurinko on kohonnut jo keskitaivaalle ja paahtaa täydeltä terältä Kyyhkyslaakson ylle. Kuumuus saa hien juoksemaan norona otsalta poskille ja silmäkuoppiin sokaisten ja kirvellen.

Tämä hetki on päivän parhaita. Poika kupristaa huolellisesti kämmenensä ja valelee vettä kasvoilleen. Sitten on vuorossa niska. Haalistunut viitta, joka on joskus ollut sininen, kostuu tummille läikille. Lopulta poika upottaa veteen päähinliinansa. Se on kääritty turbaaniksi ja muistuttaa Magdalan rantapuiden linnunpesiä.

Kylläpä virkistää.

Nyt hän ojentuu hitaasti ja vilkaisee ympärilleen. Samalla hänen jalkansa vapautuvat omatekoisista nahka-anturoista. Toisella kädellään hän irrottaa olkahihnan, missä riippuu oksista punottu kehikko, suljettu kori sekä pitkulainen vesiruukku. Sitten hän nostaa viittansa helmat ylös ja painaa ne peukalolla vyöliinansa alle. Kohta hän jo kahlaa keskelle jalan syvyistä vuoripuroa. Siinä hän pysähtyy, kumartuu ja juo pitkin siemauksin. Tässä keskellä virtaava vesi on kirkasta ja puhdasta. Pojan toisessa kädessä ollut

ruukku täyttyy raikkaalla nesteellä ja niin hän kääntyy takaisin.

Naatanin liikkeissä ei ole mitään kiireen tuntua. Hän on tehnyt saman kymmeniä kertoja ennenkin kyyhkystäessään solassa. Lopulta siitä on tullut tapa, minkä jokainen liike on harkittu – aivan kuin hurskaalla juutalaisella tämän ripustaessa *tefilinin* ennen kuin ryhtyy rukoukseen. Naatan jää istumaan laakealle kivelle jalat edelleenkin vedessä.

Kostea, pyöreä leuka uppoutuu kämmeniin. Silmät seuraavat veden seestymistä jalkojen ympärillä. Vähitellen rikkoutunut kalvo tyyntyy. Vedenpinnasta tulevat esiin miitteliäät pojankasvot.

Sadeajan päätyttyä Naatan on nukkunut kivistä muuratun kotinsa katolla, kivenheiton päässä rannasta. On niin raikasta herätä lintujen lauluun aamuauringon ensimmäisten säteiden pilkistäessä usvaisen vuorten takaa yli lasisen meren.

Tämä päivä on ollut jotenkin erikoinen. Kun Magdalan aamuaurinko nousi Kinneretin järven takaa, aamukaste, Hermonin lahja, sai koko luonnon säteilemään. Jo varhain yöllä alkoi tuhansien lintujen kuoro keväisen laulunsa. Samaan kujerrukseen yhtyivät myös kyyhkysset sadoissa lakoissansa.

Naatan käy joka aamu auringon noustua isä Abieserin luona tooranluvussa, sillä hän on jo ”lainpoika”, *bar-mizva*. Kohta hän siirtyy rukoilemaan miesten kanssa ja saa olla *minjanin* täytteenä. Rabbi valittaa usein, että on vaikea saada kokoon yhtäikaa kymmentä miestä, minjania, jotta voitaisiin yhtyä seurakuntarukoukseen.

Rabbi Abieserin uusi synagoga sijaitsee pitkän sypressikujan päässä. Abba Abieser on kyläläisten mielestä fariseukseksikin vähän kummallinen. Hän käyttää usein sananlaskua: ”Ellei tooralla ole isänko-

tia, se ei ole mikään toora.” Itse hän tuntee olevansa koko Magdalan isä. Siksi kai hän rakensikin kylälle Aleksandriassa hankkimillaan varoilla uuden synagogan. Hän toivoo, että tämä hänen kouluhuoneensa olisi koko kylän hengellinen koti, ja hän heidän isänsä.

Tänä aamuna oli luettu jälleen *Elohai neshama* -rukous. Oikeastaan se olisi pitänyt lausua jo herätessä. Mutta Naatanilla oli ollut koko joukko uusia kyyhkysenpoikasia – ja niin oli aamuluku vahingossa jäänyt. Hän oli kyllä korjannut laiminlyöntinsä sypressikujalla. Myös isä Abieser oli toistanut saman rukouksen ja niin sen sanat olivat jääneet soimaan pojan alitajuntaan: ”Elohai, neshama – Jumalani, sielu, minkä olet minulle antanut, on puhdas.”

Naatan katselee syvälle omiin silmiinsä. Onko tämä totta? Joskus aamuluvun aikana tuntuu kuin jotakin merkillisen kirkasta virtaisi sieluun. Muutoin elämä on melko tarkoituksetonta ja apeaa.

Poika jatkaa puoliääneen rukouksen sanoja: ”Sinä sen loit, sinä sen puhalsit minuun. Sinä säilytät sen minussa ja sinä olet sen ottava minulta, mutta antava tulevassa maailmassa. Niin kauan kuin henkeni on minussa, tahdon ylistää sinua, Herra, Jumalani ja isieni Jumala, kaikkien maailmojen Herra ja kaikkien henkien Mestari. Siunattu olet sinä! ”

Samassa kuuluu voimakas jyminä. Se järjestyttää vuoria ja kaikuu kapeassa solassa milloin miltäkin suunnalta. Naatan hypähtää pystyyn ja ehtii nähdä, kuinka valtava kallionjärkele syöksyy alas vuorelta. Se hyppii aivan kuin hidastetuin pitkin loikkauksin kohden uomaa, missä hän seisoo. Sen perässä seuraa kivisade, joka vyöryy alas leveänä rintamana. Lopulta kallionjärkele juuttuu loivaan rinteeseen vedettyään peräänsä syvän vaon.

Naatan katsoo näkyä laajentunein silmin. Hän ei kykene enää juoksemaan syrjään. Pienempien kivi-en rintama kilpistyy puron varrella oleviin suuriin lohkkareisiin. Vain jokin hajanainen sirpale singahtaa yli irtolohkkarevallituksen. Pian on kuolemanhiljaista. Vain heikko tulikivenkatku saattaa vyörymää.

Naatan poistaa kädet silmiltään. Aamurukouksen sana välähtää vielä hänen mielessään: "Sinä olet sen ottava minulta, mutta antava tulevassa maailmassa." Läheltä piti!

Pojan katse kiertää taakse Kinneretin syvänteen suuntaan. Lähellä olleen matkueen vauhkoontunut kameli juoksee pää koholla kohden solan suuta. Naatan tietää, ettei mikään pysäytä hullua kamelia, ennen kuin se itse haluaa. Kunpa kaataisikin mennessään solan suusta roomalaisen vartioston! Näitä vartiopaikkoja juottoaltaineen on säännöllisin välimatkoin pitkin tätä Merentietä.

Naatan on usein poikennut lähelle tällaisia vartiomajoja. Siellä kuulee utoja kieliä ja näkee vierasmaalaisia ihmisiä. Silloin tällöin joukossa on kahleilla yhteen sidottuja miehiä ja naisia. Kerrotaan, että heidät laivataan Ptolemaioksessa ja viedään Roomaan. Siellä heidät myydään rikkaille ylimyksille orjiksi. Voimakkaimmat ja komeimmat miehet pannaan gladiaattorikouluihin ja taistelemaan petoja vastaan areenalla. Abba Abieser kertoi kerran, että keisari Augustus tuotti syntymäpäiväjuhlaansa Afrikasta 3500 villipetoa. Kuinka monet ihmiset silloin saivatkaan surmansa! Naatan sylkää maahan inhosta.

Moni muu Magdalan kymmenistä kyyhkyspojista olisi varmaan kääntynyt kotimatkalta äskeisen vyörymän koettuaan. Mutta Naatan poimii varusteensa maasta ja suuntaa askeleensa ylös vuorelle. Hän ajattelee mielessään: "Ei kahta sortumaa samassa paikas-

sa.” Kevätsade kyllä lohkaisee silloin tällöin suuria viiltoja kalliosta. Helteen tullen ne irtoavat sijoiltaan ja syöksyvät alas laaksoon. Mutta tuskinpa tänä keväänä on odotettavissa enää uusia vieremiä. Tämä kohta vuoresta on Naatanin mielipaikka. Ja sanoohan kansa: ”Vaihtaa paikkaa, vaihtaa onnea!”

Ylhäällä vuorella pelästyneet kyyhkysparvet pyrähtelevät tuhansista koloistaan. Naatan tietää, että niillä on juuri pesimiskausi. Ne saavat poikasensa kaksittain, ja on oltava tarkka, että osaa asioida oikeaan aikaan pesällä. Naatanilla on erikoisen terävä silmä näkemään, minkä kokoiset poikaset kykenevät jo itse syömään. Paras on käydä pesällä juuri ennen kuin poikue oppii lentämään. Yleensä pojat käyttävät kyyhkysansoja syötteineen. Naatan rajoittaa niiden käytön vain syksyyn ja talveen, jotta poikueet, joita tulee pitkin kevättä ja kesää, eivät menehtyisi emon jouduttua ansaan.

Naatan istuu usein piilossa vuorenrinteellä seuraten, mihin kyyhkysparit lentävät ruoanhakumatoiltaan. Hän merkitsee kolot muistiinsa ja käy asioimassa pesällä juuri oikeana hetkenä. Naatan on tästä taidostaan niin kuuluisa tovereittensa kesken, että he ovat alkaneet nimittää häntä Joonaksi eli Kyyhkyseksi tai *bar-Joonaksi* eli Kyyhkyspojaksi. Joskus Naatan on yrittänyt sijoittaa kalliokyyhkyn munia omiin lakkoihinsa. Mutta siinä hän ei ole onnistunut. Kyyhkysset munivat vain kaksi munaa, ja kolmas tuntuu olevan aina liikaa.

Vuorenrinteen puolessavälissä Naatan pysähtyy levähtämään. Kaikkialla kasvaa nuorta ohdaketta, joka taipuu helposti jalkojen alle harmia tuottamatta. Vielä joku viikko ja koko rinne on täynnä takkuista ohdaketta ja karhiaista. On juuri niisan-kuun seitsemäs päivä ja vain viikko pääsiäiseen. Huomenna on

lähetettävä viimeinen kyyhkyslähetykset Jerusalemin Öljyvuorella oleviin kyyhkysvarastoihin. Naatan on jo kotona valinnut siihen linnut omasta lakastaan.

Alhaalla Merentiellä näkyy useita matkueita. Ne ovat leiriytyneet suojaan keskipäivän pahimmalta helteeltä. Taaempaan avautuu Kinneretin syväne kuuluisine puutarhoineen. Taivaansininen järvi kaartuu peilitynänä kohden Kapernaumia ja Beetsaidaa. Ylhäällä olevat kymmenet luola-aukot katsovat tutkivasti laakson solatielle. Naatan poimii maasta kiven ja heittää sen ajatuksissaan pitkin rinnettä.

Samassa kuuluu jostakin läheltä hiljaista valitusta. Ei, se ei ollut erehdys. Nopeasti Naatan kipuaa ylemmänä olevalle töyräälle. Todellakin! Kivien välissä tuntuu jotakin olevan. Pari harppausta, ja poika on lähempänä.

Selin Naataniin punnertaa ja ähkii maassa pitkätukkainen harmaa olento. On helppo arvata, mistä on kysymys. Vanhuksen harmaat hiukset ovat tutut joka ainoalle Magdalan kyyhkyspojalle. Mies asuu pienessä luolassa Kyyhkyslaakson yllä. Hän on varmaan käynyt suolan- ja jauhonhaussa ja joutunut äskeiseen kiviryöppyyn.

Naatan ryhtyy kiireesti auttamaan. Vanhuksen toinen jalka on juuttunut pahasti kivien väliin. Yhteisvoimin kaivetaan maata raskaan lohkareen alta. Niin mies vapautuu puristuksesta. Käsi pojan olkapäällä vanhus nilkuttaa ylös kapeata vuoripolkua. Hän ei ole puhunut pojalle vielä sanaakaan. Naatan tietää, ettei hänenkään ole soveliaista aloittaa keskustelua.

Pian mies alkaa mutista jotakin eteenpäin ontuaan. Naatan erottaa sanoista matkapsalmin, mikä on hänelle tuttu. Hetki on juhlallinen. *"Minä noston silmäni vuoria kohti: mistä tulee minulle apu? Apu minulle tulee Herralta, joka on tehnyt taivaan ja maan. Hän ei salli*

sinun jalkasi horjua, sinun varjelijasi ei torku. Katso, hän, joka Israelia varjelee, ei torku eikä nuku. Herra on sinun varjelijasi, Herra on sinun suojaava varjosi sinun oikealla puolellasi. Ei polta sinua aurinko päivällä eikä kuu yöllä. Herra varjelee sinut kaikesta pahasta, hän varjelee sinun sielusi. Herra varjelee sinun lähtemisesi ja tulemisesi, nyt ja iankaikkisesti.” (Ps. 121).

Naatan sovittaa jalkansa sanojen poljentoon. Hän itsekin osaa ulkoa tuon matkanpäättöslaulun. Hän ei kylläkään tahdo yhtyä vanhuksen juhlalliseen lausuntaan. Miehen lopetettua Naatanille tulee kuitenkin voimakas halu lausua tuttu kiitospsalmi samasta matkalaulukokoelmasta. Hän on laulanut monta kertaa näitä sanoja matkallaan ylös Jerusalemiin. Ehkä ne olisivat tälle vanhukselle mieleen.

”Ellei Herra olisi meidän kanssamme – näin sanokoon Israel – ellei Herra olisi meidän kanssamme, kun ihmiset nousevat meitä vastaan, niin he meidät elävältä nielisivät... Meidän sielumme pääsi kuin lintu pyydystäjän paulasta: paula katkesi, ja me pääsimme pois. Meidän apumme on Herran nimi, hänen, joka on tehnyt taivaan ja maan.” (Ps. 124:1–3, 7–8)

Naatan tuntee, että hänen sanansa koskettavat vanhusta. Nyt hän on kerrankin iloinen, että on joutunut pänttämään ulkoa Abieserin psalmikäärön. Rabbit ovat merkillisiä. He pakottavat pojat kertamaan kouluhuoneissaan ulkoa valtavat määrät rukouksia ja kirjoituksia.

Hiljainen pari on kohta kapeiden luola-askelmien edessä. Jokunen vihertävä viiniköynnös kiipeää kallioseinämaa ja peittää osaksi sisäänpääsyn. Pienten hiekkajyvien kokoisten luolakärpästen tuhatmääräinen parvi lehahtaa Naatanin ylle. Vanhus työntää kii-reesti pojan sisälle viileään hämärään.

Magdalan poikien kesken on monenlaisia arvailuja siitä, mikä Kyyhkyslaakson outo luola-asukas lopulta on miehiään. Useimmat ajattelevat, että hän on riivattu ja sairas mies, jonka joku perhe on karkottanut kotoaan, mutta vie kuitenkin hänelle silloin tällöin ruokaa. Myös järven toisella rannalla, Gerasassa, asuu tällaisia ihmisiä luolissa ja maakuopissa. Naatan tietää kuitenkin, ettei riivattu kykenisi hoitelemaan viini-istutuksia, mitkä rehottavat luolan suulla. Jotkut pojista kuvittelevat kiihkoisänmaallisten seloottien panneen miehen vakoilemaan laakson liikennettä. Vanhus on nykyään vuoriluolien ainoa asukas.

Kylässä kerrotaan vieläkin iltaisin viimeisten makkabilaisten epätoivoisesta taistelusta näillä rinteillä. Kuningas Herodes oli jo onnistunut tuhoamaan Antigonus Makkabilaisen joukot solan etelärinteellä. Silloin Herodes huomasi, että selootit olivat miehittäneet ylhäällä olevat vuorilinnoitusluolat. Viekas kuningas käski laskea miehensä kantokoreissa luolien suuaukkojen kohdalle. Tulen ja savun avulla he pakottivat vihollisensa esille luolista. Mutta monet puolustajista mieluummin tappoivat itsensä kuin antautuivat julman Herodeksen mielivaltaan. Niinpä muuan vanha mies surmasi omin käsin seitsemän poikaansa, heittäytyi sitten itse jyrkänteeltä alas ja murskaantui rinteen kiviin. Tuskinpa tämä yksinäinen luolan asukas kuitenkaan voisi kuulua selootteihin ja kapinoitsijoihin. Hänhän osaa niin hyvin psalmikirjan matkalaulut.

Naatan seuraa vanhusta puolella silmällä. Tämä voitelee juuri haavojaan väkevällä viinillä ja hieroo nyrjähtänyttä jalkaansa. Naatan taittaa itselleen eväskorista ottamansa ohraleivän ja mutisee siunauksen ”maan annille”. Samassa luola-aukon sivussa olevasta pimeästä lokerosta kuuluu voimakasta siipien

räpytystä. Pojan silmä kääntyy heti äänen suuntaan. Hänen huuliltaan pääsee vastustamaton ihastuksen huudahdus. Pienessä kehikossa on kaksi valkoista, upeaa kyyhkystä. Niitä ei voi tarkalleen erottaa hämärässä. Mutta Naatanin kokenut silmä tajuaa heti lintujen muodosta, että ne ovat kirjekyyhkysiä.

Myös toisella puolen luola-aukkoa on syvennys. Siinä näkyy nojallaan pari pitkulaista kirjakääröä ja ruukku, missä on todennäköisesti mustetta. Lokeron kulmassa on useita ruokoja ja kirjurinveitsi. Naatan alkaa aavistaa, mikä vanhus on miehiään. Mutta miksi nuo kirjekyyhkysset?

Nyt vasta vanhus aloittaa keskustelun. Hänen äänensä narahtaa ruosteiselta. "Poikani, oletko tavanut sen miehen, Nasaretilaisen?" Poika hätkähtää. Hän kääntää katseensa vanhukseen. Ensimmäistä kertaa hän huomaa vanhuksen silmät, jotka välkkyvät luolan suulta heijastuvassa valossa. Yläosa kasvoista, mihin harmaa parta ei jaksa kiivetä, on täynnä pienten vakojen ja juonteiden ruudukkoa. Ne kertovat vuosikymmenien jatkuvasta ahkerasta paastoisesta. Ja silmät, niissä on kuumeinen polte. Naatan on nähnyt joskus saman katseen isänsä silmissä. "Poikani, näen, että olet kiinnostunut kyyhkysistäni. Ne ovat peräisin Roomasta, jalon kauppias Elimelekin suuresta kyyhkyslakasta. Hänkin odottaa Israelin lunastusta. Kun Messias saapuu temppeliinsä ja alkaa valon lasten hallituskausi, silloin minä lähetän *joonani* taivaalle." Vanhuksen pitkä sormi tekee puhuvan liikkeen kohden kyyhkysiä. Sitten hän jatkaa: "Poikani, kysyin sinulta, oletko sinä nähnyt sitä miestä."

Naatan värähtää aivan kuin iskettäisiin suonta. Hänen silmiensä eteen nousee jälleen myrskyisiä hahmo temppelin pakanain esipihalta. Nasaretilainen, tämä nimi on ollut näinä päivinä jälleen jokaisen gali-

lealaisen huulilla. Hänestä puhutaan niin paljon, että fariseukset käyttävät hänestä vain nimeä "se mies". Kyllähän Naatan hänet muisti. Väristys käy jälleen läpi koko ruumiin.

Vanhus kurottautuu eteenpäin ja laskee kätensä Naatanin olkapäälle. "Sinä siis tunnet hänet, poikani. Olet tavannut hänet, näen sen sinusta. Istuhan tähän makuutaljalle ja kerro minulle kaikki, mitä tiedät hänestä. Minä sanon sinulle, poikani, älä jätä mitään kertomatta. Ehkä Messiaan askeleet jo kuuluvat." Päättäväinen käsi painaa pojan luolan seinustalla olevalle matalalle makuusijalle. Sen päädyssä on puinen jakkara. Sen vanhus siirtää keskemmälle. Näin hän saattaa nähdä pojan kasvot, joihin osuu suuaukosta vaisu valo.

Naatan ei oikein tiedä, miten alkaisi. Mutta vanhus aavistaa, mistä kenkä puristaa. Siksi hän rohkaisee vielä kerran hiljaa, miltei lempeästi: "Sano sinä vain minua rabbuuniksi, sillä minä olen oikeastaan entinen temppelin pappi, muinaista Abian osastoa."

Nyt poika lopultakin avaa suunsa. Sanat tulevat ensin katkonaisesti, mutta vähitellen hänen sisimpänsä syttyy. Pian hän jo puhuu kuin joskus iltaisin isänsä kanssa kotinsa lehvämajassa. Iltapäivätuuli viriää lännestä ja leyhyttää viinipuun lehtiä luolan suulla. Naatan tuntee, että on hyvä avata sydämensä tälle vanhukselle, jonka silmissä on samanlainen palo kuin omalla isällä.

Naatan kertoo pääsiäisjuhlista, joilla hän oli vuosi sitten Jerusalemissa. Tavallisesti hän lähetti kyyhkysensä Öljyvuoren eteläosassa olevaan kyyhkysvarastoon, ns. "Suuttumuksen vuorelle". Kuningas Salomo oli aikoinaan rakentanut sinne uhrikukkulat Kemokselle ja Moolokille, ja Herra oli vihastunut häneen. Siksi ihmiset kutsuivat paikkaa vielä tänäkin

päivänä Suuttumuksen vuoreksi. Nyt Naatan tahtoi myydä itse kyyhkysensä saadakseen paremman hinnan. Papit ottivat aina välityksestä suuren voiton.

Mutta juuri kun hän oli asetellut kyyhkyskorinsa järjestykseen pakanain esipihalle, syntyi yhtäkkiä valtava sekasorto. Esipihan eteläiseen portinpieleen ilmestyi outo kookas mies. Hän tempasi köyden lähellään seisseeltä kauppiaalta, joka myi nuoria härkiä. Samalla hän jakoi käskyjä puoleen ja toiseen. Kun lähempänä olevat vitkastelivat, hän kiersi köyden ruoskaksi ja sivalteli sillä ympärilleen. Toisella kädellään hän viskasi kumoon rahanvaihtajien pöydät. Temppelelikolikot ja roomalainen raha vierivät pitkin pihaa lampaiden ja härkien jalkoihin. Ihmiset väistyivät miehen edestä.

Kyyhkystenmyyjien kohdalla hän potkaisi kumoon tuolin toisensa jälkeen. Osa koreista aukeni ja kyyhkysset lehahtivat ilmaan. Juuri Naatanin kohdalla mies pysähtyi. Hänen silmänsä olivat kuin tulenliekit, kun hänen katseensa kiersi pitkin pihaa. Ja hänen äänensä leikkasi kuin metalli sydämiin: "Miehet, kirjoitettu on, minun huoneeni on kutsuttava kaikkien kansojen rukoushuoneeksi. Te olette tehneet siitä ryövärien luolan. Te häpäisette kansaamme pakanain silmien edessä. Hävetkää ja tehkää parannus." Sitten hän kääntyi kyyhkysten myyjien puoleen. Joukossa oli muitakin poikia kuin Naatan. Kun mies näki pojat, hän alensi yhtäkkiä ääntään. Hän puhui käskävästi, mutta melkein isällisesti: "Viekää pois nämä täältä. Älkää tehkö minun Isäni huonetta markkinahuoneeksi."

Naatanista tuntui, että mies katsoi erikoisen moititvasti juuri häneen. Vieläkin tuo katse palautui usein hänen mieleensä. Hiljaa hän korjasi kyyhkyskorinsa ja kääntyi kohden porttia muiden mukana. Kukaan ei

oikein käsittänyt, miksi heidän piti totella tuota vierasta miestä.

Mutta esipihan ulkopuolella osa kansasta kääntyi takaisin ja alkoi huutaa ja sättiä kirouksia pihalle päin. Naatan oli aivan viimeisten joukossa. Portinpielessä hän joutui pahaan ruuhkaan. Siinä hän huomasi, että mies käännnytti ympäri muutamia, jotka tahtoivat kantaa astioita pyhäkön kautta.

Silloin ryhmä pappeja, jotka saivat osansa lamasten myynnistä, tunkeutui aivan etummaisiksi. Joku heistä huusi: "Millä valtuudella sinä näitä teet? Sano meille, että tiedämme kertoa sen pyhäkön vartijoille. He panevat sinut arestiin." Toiset huusivat: "Ottakaa hänet kiinni, hän häpäisee temppeliä."

Mies kääntyi ympäri, käveli hiljaa eteenpäin mitaten raivostunutta joukkoa rauhallisella katseellaan. Hän puhui Galilean murteella jokaista sanaa erikseen korostaen: "Hajottakaa maahan tämä temppeli, niin minä pystytän sen kolmessa päivässä!" Mutta kuukaan ei uskaltanut käydä häneen käsiksi.

Ihmiset olivat litistää Naatanin kyyhkyskorit ja niin hän työntyi eteenpäin muurin vierustaa pitkin pois tungoksesta. Hänen piti hankkia vielä mausteita Magdalasta tulleen ruokakunnan pääsiäisaterialle. Siksi hän joudutti askeleitaan ja kiirehti Suuttumuksen vuoren kyyhkysvarastolle. Hän tahtoi pian päästä kyyhkysistään. Kylläpä oli ihmeellinen mies!

Öljyvuooren rinteellä on ylipappi Hannaan perustama "poikien basaari". Näillä temppelimarkkinoilla myydään kaikkea, mitä uhraamiseen tarvitaan. Entisen ylipappi Hannaan perhe ansaitsee tällä tavoin sievoiset summat, varsinkin kun keskenkasvuksille pojille, jotka toimivat myyjinä, ei tarvitse maksaa kunnollista palkkaa. Sieltä Naatan aikoi ostaa erikoismausteet, joita tarvitaan pääsiäisateriaan. Naatan

kuuli jo etäältä basaarin hälyn, kun hän ohitti hiljaisen Getsemanen puutarhan. Lieneekö kaukainen ääni muistuttanut häntä jälleen voimakkaasti temppelissä koetusta tapahtumasta?

Kyyhkyskorit puuduttivat pahasti Naatanin sormia. Hän päätti levähtää hetkisen. Silloin hänen korvissaan soivat vihastuneen miehen sanat aivan kuin kaikuna: "Viekää pois nämä täältä. Älkää tehkö minun Isäni huonetta markkinahuoneeksi." Hiljaa poika kumartui kehikkojensa puoleen. Mieleenjohtuma oli niin väkevä, että hänen piti totella. Hän avasi hitaasti ensimmäisen hakasen; yksi, kaksi, kolme! Ilmassa kuului siipien lehahdus. Ja jälleen toinen kori; yksi, kaksi, kolme!

Ja jälleen siipien kahahdus. Naatan havahtuu aivan kuin hereille. Tällä kertaa räpistelevät vanhuksen kirjekyyhkysset. Naatanilla on merkillinen tunne, ikään kuin hän ei olisi kertonutkaan mitään. Ja todella; ei hän kertonutkaan, hän vain eli uudelleen kokemuksensa.

Vanhuksen ääni on kuin huonosti öljytty nahkasarana: "Oletko nähnyt sitä miestä sen jälkeen?" Naatan huokaisee syvään. Hänestä tuntuu, että hän tahতোisi nähdä uudelleen sen miehen. "En, mutta olen kuullut hänestä paljon."

Naatan tietää kertoa, että mies on ollut Samariasessa. Siellä hän on saanut koko Sykarin kaupungin kuohuksiin. Muuan huonomaineinen nainen kuuluu kulkevan talosta taloon puhuen juutalaisesta miehestä, joka on muuttanut hänen elämänsä. Ensin samarialaiset olivat nauraneet hänen puheilleen. Mutta kun hän oli jatkanut viikkokaupalla ja väittänyt, että tuo mies oli Messias, useat alkoivat uskoa häntä. Mies oli viipynyt Samariassa useita päiviä, vaikka onkin juutalainen. Sitten hän oli palannut kotikaupunkiinsa Nasaretiin.

Eräänä sapattina hän oli lukenut siellä profeetta Jesajan kirjaa ja väittänyt olevansa se Luvattu. Kansa oli suuttunut häneen ja ajanut hänet ulos kaupungista. Ihmiset olivat vieneet hänet sille jyrkänlehdelle, jolle kaupunki on rakennettu ja tahtoneet syöstä hänet alas niin kuin kivittäessä on tapana. Mutta kerrotaan, että hän oli yksinkertaisesti vain kääntynyt ympäri ja kävellyt pois heidän keskeltänsä. Kukaan ei ollut voinut käydä häneen käsiksi. "Viimeksi olen kuullut, että hän on siirtynyt asumaan Kapernaumiin ja kerää siellä kannattajia, koska sai kotikaupungissaan niin huonon vastaanoton", lopettaa Naatan.

Vanhus nousee paikaltaan ja nilkuttaa ovensuuhun. Hetkeksi koko luola pimenee. Kun hän tulee takaisin, hänen kädessään on kirjakäärö. "Sanoitko, että hän luki Jesajan kirjaa, poikani?"

Naatan on vastaamaisillaan, kun hän huomaa, miten miehen oikea käsi alkaa vapista ja puristuu loppulta kouristuksenomaisesti nyrkkiin. Rystyset pulistuvat terävinä paikoiltaan. Naatan hätäntyy ja hyppää pystyyn.

"Ei tämä mitään, ei tämä mitään; minä vain innostuksissani unohdin. Olen vanha kirjuri ja saan usein näitä kouristuskohauksia. Kyllä tämä menee ohi. Katsos, poikani, tämänkin kirjakäärön olen omin käsin jäljentänyt jokaista *jod*-kirjainta myöten. Luepas minulle tästä käärön loppupuolelta. Niin juuri, siitä, mistä se on auki. Se kertoo Israelin lohdutuksesta."

Naatan kääntää kirjakäärön siten, että valo osuu kellertävälle nahalle. "*Herran, Herran Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan ilosanomaa nöyrylle, lähettänyt minut sitomaan särjettyjä sydämiä, julistamaan vangituille vapautusta ja kahlituille kirkko-voitusta.*" (Jes. 61:1).

Hetken luolassa vallitsee hiljaisuus. Naatan tuntee valtimonsa lyönnit. Jostakin syystä hän on jännittynyt. Sitten vanhus nousee ja lausuu hitaasti, joka sanoo erikseen korostaen: "Poikani, minä sanon sinulle, sinä olet saanut nähdä suuria asioita. Ehkä pian jo tulee aika, jolloin saan lähettää valkoiset viestinviejäni kauppias Elimelekhin suureen kyyhkyslakkaan. Olen saanut Jumalalta vakuuden, että tulen vielä näkemään Messiaan päivät. Vanhurskauden aurinko nousee. Poikani, mene puolestani Kapernaumiin. Mene ja kuuntele sitä miestä. Minä sanon sinulle: Messiaan askeleet kuuluvat. Mene! Herra siunatkoon menemisesi ja tulemisesi! "

Naatan on pian kaukana alhaalla Kyyhkyslaaksoissa. Iltapäivätuuli painaa häntä kotia kohti. Tuttu sanonta on saanut uudet siivet: "Messiaan askeleet kuuluvat." Nyt ne todellakin KUULUVAT.

SURUA MAGDALASSA

On pääsiäisaamu. Aurinko kaartaa juuri keskitaivaalle, ja varjot pakenevat lähemmäksi talojen seiniä. Yhtäkkiä rop-
sahtaa vesiryöppy pienen ikkunasäleikön ja siihen kiertyneen lehvistön läpi. Lehtien takaa työntyy käsi kääntäen syrjään röyhymäistä köynnöstä. Esiin tulevat vanhahkon naisen kasvot. "Onpa hyvä kastella ikkunalehviä, sillä päivät alkavat käydä helteisiksi", hän mutisee itsekseen. "Koko huone pysyy vilpoisena. Olisinpa naapurin rikas kreikatar. Hänellä on talvihuvila täällä Magdalassa. Pääsiäisen aikoihin hän siirtyy Jerusalemiin ja viettää siellä omassa viileässä palatsissaan koko helleajan. Kelpaa siellä juoda lumivettä."

Ei ole yksinäisen isoäidin, *sabtan*, elämä helppoa. Naatankin alkaa jo tulla miehen ikään. Ja pojan isä juoksee seloottien haihatuksissa. Että pitikin. Mutta ymmärtäähän miestä. Ehti olla tasan seitsemän vuotta onnellisessa avioliitossa. Sitten syntyi tuo poika. Läsnä olivat vain naapurin orjatar ja nuori isä. Äiti menehtyi lapsivuoteeseen. Ei isää voi syyttää. Kaikki tapahtui yllättäen yöllä. Mutta poika jäi silti eloon.

Isällä oli kuitenkin voimaa lausua Jobin siunaus äidin ylle: "*Herra antoi, Herra otti, kiitetty olkoon Herran nimi.*" (Job 1:21). Ja pojalle määrättiin nimeksi Naatan

eli 'annettu'. Onneksi kylällä oli silloin nuori vaimo, joka oli juuri synnyttänyt. Niin lapsi sai imettäjän. Mutta isäparka ei koskaan toipunut järkytyksestään. Hänestä tuli jotenkin omituinen. Hän alkoi käydä iltaisin kylän miesten kanssa läheisessä palmulehdossa, missä pohdittiin salaa valtiollisia kysymyksiä. Vähän myöhemmin alettiin puhua eräästä Barabbaasta, joka keräsi Ylä-Galileassa miehiä ympärilleen. Naatanin isä lähti silloin kotoa ja alkoi viipyä poissa yhä pidempiä aikoja.

Mutta ei hätää. Kyllähän sabballe töitä riittää. Saadeaikana ja talvella hän käy palvelemassa naapurin kreikkalaisen rouvan pöydässä. Kesällä vihannekset ja hedelmät antavat yllin kyllin puuhaa. Syksyllä taas kootaan sato pihan palmuista, joiden taatelit leivotaan hedelmäkakuiksi. Naatankin alkaa tuoda tuntuva apua kyyhkyslakoillaan.

Sabtan katse kiertää pitkin pihaa. Keskellä avointa aluetta häärii kaksi nuorta ystävästä. "Naatan ja Misha", hymähtää sabta. Pöytä on naapuriperheiden yhteisessä käytössä. Kun panee tarjottimen keskelle pihaa, ympärillä olevat perheet voivat muodostaa yhden perhekunnan. Ja kun on kerran lupa tarjoilla omassa talossaan ruokaa mielin määrin rikkomatta sapattikäskyä, voidaan tarvittaessa kantaa ruoat yhteiseen pöytään. Tätä ei lasketa työksi.

Naatan lepää ruohikossa kyynärvarsiensa nojassa. Misha pitelee kummassakin kädessään nuorta kyyhkysenpoikaa. "Naatan on taas antanut lakastaan lahjan", sabta toteaa. "Poika olisi valmis antamaan ihokankaankin yltänsä, hän on todellinen Naatan."

Mutta ei ole Mishankaan osa helpoimpia. Poika on kuin "syrjään sysätty", kuten hänen nimensäkin ilmaisee. Hänen vanhempansa saivat surmansa pojan silmien edessä heidän matkallaan Pyhään kau-

punkiin. Jostakin syystä ryövärit säästivät pojan hengen. Kaukainen sukulainen Magdalassa kuuli pojasta ja otti hänet tykönsä. Sanotaanhan: ”Jokainen, joka huoltaa yhden ainoan sielun Israelissa, pitää yllä kokonaista maailmaa.”

Misha on sinänsä oma maailmansa. Hänen pienenä kokemansa järkytys on tosin saanut hänet jollakin tavoin tolaltaan. Hän on Naatania pari vuotta vanhempi ja päättään häntä pitempi. Mutta tooranluvussa hän on koko kylän ongelma. Hän on aina vanhempien jaloissa. Kylällä häntä sanotaan avoimesti Hölmö-Mishaksi. Ehkä se johtuu siitä, että pojan huulilla karehtii tuon tuostakin outo hymy ja hän puhelee yksikseen. Ja joskus hän saa merkillisiä kaatumakohtauksia.

Naatan tietää, että Mishalta kuulee aina jotakin uutta. Poika jää kyllä usein pois oppihuoneelta. Sen sijaan hän pysyttelee lähellä kauppapien matkueita. Koko kylällä ei ole toista, joka tietäisi niin monta nimeä kameleille ja orjaneitoille. Nämä lajitellaan toreilla ikänsä ja ulkonaisten ominaisuuksiensa mukaan kymmeniin eri luokkiin. Samoin hän tietää erilaisia nimiä miekoille, hunajalle ja kalliille kankaille. Hän tuntee Tyyron purppurat, Syyrian liinaset ja Kiinan silkit. Hän tietää myös nimeltä Herodeksen raviradan hevoset Tiberiaasta.

Yleensä kunnon juutalainen ei edes tahdo mainita nimeä Tiberias, sillä kaupunki on rakennettu entisen hautausmaan päälle. Jokainen, joka astuu jalallaan sinne, saastuu seitsemän vuorokauden ajaksi. Mutta Misha rakastaa jännitystä ja hevosajajia. Jos joku on hevos- ja gladiaattorihullu, niin varmasti Misha. Ehkä hän on sitä vähän muutenkin. Mutta Naatan rakastaa Mishaa kuin veljeään.

Vaikka Naatan tietää, että hänen toverinsa liioittelee, hän on sittenkin varma, ettei Misha suoranaisesti valehtele. Jos joku galilealainen on piessyt kiivastuksessaan roomalaisen synagoganvartijan, Misha kertoo jo kymmenestä roomalaisesta, jotka yksi ainoa Galilean poika on voittanut. Oikeastaan Misha onkin suuri puhuja. Hän osaa muokata kokemansa ja kuulemansa sellaiseen muotoon, että se vetää pakostakin pojat mukaan. Näin ainakin Naatan ymmärtää toverinsa erikoisuuden.

Misha kertoo juuri, mitä hän on kuullut Herodes Antipaan taloudenhoitajan Kuusaan kodissa. Mies ei voi lähteä virkatehtäviensä tähden pääsiäisjuhille Jerusalemiin. Siksi hän tilasi Magdalasta pääsiäisateriiaan tarvittavat katkerat yrtit: vesinenättiä, karvassalaattia, sikuriruohoa ja nokkosta. Kukaan ei tahtonut mennä juuri ennen juhlaa Tiberiaaseen, ettei saastuisi. Siksipä Misha pantiin asialle.

Kun poika oli suorittanut tehtävänsä Kuusaan juutalaisessa keittiössä, hänet ohjattiin palvelusorjain puolelle. Siellä oli käynnissä kova väittely. Talon kotiopettajaorja, joka opettaa Kuusaan lapsille retoriikkaa ja musiikkia, moitti juuri vierasmaalaisittain korostaen koko naissukua. "Kun jumala loi naisen, hän loi itsepäisyyden. Katsokaa nyt, ystävät. Meillä piti olla kunnollinen pääsiäisjuhla. Mutta nyt täällä kirotussa Galileassa on kaikki jälleen päälaellaan. Johanna-emäntä on käynyt Kapernaumissa vierailulla sikäläisen sadanpäämiehen vaimon luona. Siellä hän joutui heidän uuteen synagogaansa, jonka sadanpäämies on jostakin ihmeellisestä oikusta rakentanut juutalaisille.

"Synagogassa hän tapasi sen Nasaretilaisen, joka villitsee tällä hetkellä koko Galileaa. Ja nyt kaiken lisäksi emäntä pilaa meidän pääsiäisemme jättämällä

miehensä ja koko perheen matkustaakseen Jerusalemin juhlille. Ja miksi? Vain siksi, että joku on levittänyt huhun, että tuo Nasaretilainen aikoo mennä Jerusalemiin ja pystyttää sinne hallituksensa. Mutta saatte nähdä, että hänelle käy samalla tavalla kuin sille erämaan profeetalle Johannekselle, jonka perässä juoksi koko Juudea.

"Tarvitaan vain yksi itsepäinen Herodias, ja pian on tämänkin haihattelijan pää valtiattaren lautasella. Mutta minä pelkään, että tästä voi olla vieläkin vakavampia seurauksia. Siitä päivästä lähtien, jolloin tetrarkki Herodes hylkäsi Arabian kuninkaan Aretaan tyttären, käyvät loukkaantuneen kuninkaan miehet jatkuvasti ryöstöretkillä eri puolilla maata. Sekin johtuu vain yhdestä itsepäisestä naisesta, joka on saanut käännetyksi tetrarkin pään. Miehet, minä pelkään, että tämä viimeinen villitys on pahempi kuin edelliset. Se voi johtaa pian koko maan kukistumiseen."

"Shh, puhuhan hiljempää, sinä tiedät hyvin, että tässä kaupungissa on seinilläkin korvat. Herodes käy valepuvussa vähän väliä ympäri maata kuullakseen, mitä kansa hänestä ajattelee. Se, mitä puhut, voi tulla tetrarkin korviin ja joudut ehkä itse Kultaisen palatsimme kellareihin. Olen kuullut sitä Nasaretilaista, eikä hän totisesti puhu niin kuin ihminen. Jos sinä olisit nähnyt hänet, olisit itsekin varmasti pian kiinni hänen viittansa helmassa. Et voi tuomita armeliasta emäntäämme."

"Ahaa, sinäkin taidat olla yksi heistä", opettaja keskeytti. "Mutta tiedä, ei juutalaisista mitään jumalia nouse. Jumalat ovat paenneet jo aikoja sitten Heliaan huipulle. Mitä itse tetrarkkiimme tulee, hänkin lopulta vihaa matelijoita, sillä hän itsekin on toisen vallan alla. Tiedät kai, mitä kunnioitettu keisarimme Tiberius lausuu usein lähtiessään senaatista. Hän sanoo: 'Oi näitä orjasieluja! Oi näitä orjasieluja!'"

Misha on jatkamaisillaan kertomustaan. Hän istuu toisen pohkeensa varassa kohottaen vuoroin kumpaakin kättään ilmaan. Naatan ottaa kyyhkyset asiallisesti toverinsa käsistä ja asettaa ne hänen olkapäilleen. "Eivät ne sinulta karkaa, ne pysyvät sinun hartioillasi, sillä ne eivät osaa vielä lentää." Naatan on oikeassa. Miltei täysikasvuisen kokoiset kyyhkyset pysyttelevät tasapainossa Mishan olkapäillä.

"Mutta tiedätkö", Misha jatkaa, "kerrotaan, että myös rikkaan majatalonpitäjän vaimo, Susanna, joka asuu lähellä Herodeksen eläinten kuvilla koristamaa palatsia, on liittynyt sen Nasaretilaisen seurueeseen. Itse tetrarkkikin alkaa pelätä kapinaa. Hän on ollut aina kiinnostunut kaikenlaisista salaopeista. Nyt hän kysyi palatsinsa syyrialaiselta tietäjältä, onko mahdollista, että tuo Nasaretilainen olisi se Juudean erämaan profeetta, joka olisi noussut kuolleista. Kansa nimittäin sanoo, että he muistuttavat ulkonäöltään toisiaan. Tästä voi vielä tulla jännittävät paikat, sillä Herodeksen on kuultu hankkivan varusmiesvahvistusta Pereasta."

Misha on lämmennyt omasta puheestaan, ja hänen kätensä alkavat piirtää yhä suurempia kaaria. Juuri silloin tapahtuu jotakin aivan odottamatonta. Viereiseltä kujalta kuuluu yhtäkkiä kiivasta huutoa, "lainrikkoja, lainrikkoja!" Pojat hyppäävät pystyyn. Samassa kipittää näkyviin aasi. Sen selässä istuu sivuttain harmaaseen kaapuun verhoutunut kookas mies. Tämä on todella sopimatonta, sillä vain pakanat ratsastavat sapattina ja juhlapyhinä. Isät ovat määritelleet, että on olemassa 39 erilaista työtä, mitä ei saa toimittaa sapattina: kyntää, kylvää, äestää, kalastaa, kirjoittaa, rakentaa jne. Mutta on myös toimia, joita ei lueta suoranaiseksi työksi. Ne häiritsevät silti sapattirauhaa. Näitä ovat esim. uiminen, tanssi ja

ratsastus. Kuka on tämä vieras, joka uskaltaa häiritä Magdalan rauhaa?

Kookas hahmo hypähtää joustavasti ajokkinsa selästä ja sitaisee sen köydellä läheiseen aidanpylväseen. Sitten hän harppoo pitkin askelin kohti Naatan kotiovea. Kirkas valo välähtää kerran puoleksi verhotuilla kasvoilla.

”Se on Barabbas”, Misha huudahtaa, ”voisin vaikka vanhoa, että se on hän. Varmasti hänellä on uutisia sisältäsi, hehän ovat hyviä ystäviä.”

Kun leveäharteinen hahmo kumartuu sabsan ovesta sisään, pojat kiirehtivät aivan kuin yhteisestä sopimuksesta ikkunaköynnösten alle.

He ehtivät paikalle juuri, kun sisältä kuuluu sabsan vastaus rauhantervehdykseen. ”Minulla on sinulle ikäviä uutisia, vaimo”, syvä miehenääni sanoo. Vaikka kieli on tyypillistä Ylä-Galilean maalaismurretta, pojat tuntevat heti, että tuo ääni on luotu jakamaan käskyjä ja myös tottunut siihen, että niitä totellaan. Sisältä kuuluu pari nopeata askelta ja sen jälkeen pehmeä ääni, aivan kuin jotakin raskasta olisi laskettu lattialle. Aivan oikein, Naatan näkee lehvien välistä, että mies on laskenut sabsan seinän vieressä olevalle vuodematolle. Vanha vaimo aavistaa pahinta. Heikolla äänellä hän kysyy: ”Koskeeko se minun poikaani?”

”Koskee, kyllä koskee, olen pahoillani. Meitä oli useita miehiä täältä Galileasta. Meidän piti käydä uhraamassa ajoissa ennen varsinaista pääsiäisjuhlaa, jotta emme joutuisi ruuhkaan. Mutta joku oli nähtävästi laskenut liikkeelle huhun, että temppelissä on joukko galilealaisia, jotka suunnittelevat kapinaa. Prokuraattori Pilatus oli jo siirtänyt vahvennetun vartioston Kesareasta Jerusalemiin, kuten hänellä on tapana suurimpien juhlien aikana.

”Kun olimme miesten esipihassa, tunkeutui yhtäkkiä pohjoisportin suunnasta temppelin pihaan ryhmä aseistettuja legioonalaisia. Jokaisella yhdeksällä sisäpihaan johtavalla portilla on kyllä pappis- ja leeviläisvartijoita. Ja porteilla olevissa kieltotauluissa varoitetaan kreikaksi ja latinaksi, että kaikilta ei-juutalaisilta on pääsy kielletty kuolemanrangaistuksen uhalla. Silti roomalaiset tunkivat äkkirynnäköllä sisään.

”Onneksi paikalla oli niin paljon väkeä, että suurin osa ryhmästämme ehti hajaantua muiden uhraajien sekaan ja länsipuolen porteista pakanain esipihalle. Sehän on lähellä ulkokäytävää. Mutta muutama miehistämme oli odottamassa vuoroansa polttouhrialttarin äärellä, sillä meillä oli useampia oinaita. Sotilaat huomasivat heidät heti meikäläisiksi ja kävivät heihin käsiksi. Kun meikäläiset panivat vastaan, sotilaat turvautuivat miekkoihinsa. Näin useimmat heistä saivat surmansa. Pari kaatui aivan alttarin äärelle, niin että heidän verensä sekoittua heidän uhriensa vereen. Toinen heistä oli teidän poikanne.”

Naatan tuntee tuskan vihlaisun sydämessään. Isä kuollut! Ei! Hän riuhtaisee itsensä pois ikkuna-aukolta ja ryntää suin päin pois pihasta. Hänen täytyy päästä täältä, jonnekin, aivan yksin. Kylän laitamalla on tiheä kaislikko. Sinne hän juoksee kyynelten so-
kaisemana.

Ilta-aurinko on juuri painumassa läntisten vuorten taakse peittäen koko luonnon sinertävään, lilan- ja violetinvivahtavaan hämyyn. Tänä iltana Naatanin olisi pitänyt läpäistä *bar-mizva*- eli lainpoikaseremonia. Hän olisi parin muun pojan kanssa saanut kiinnittää ensimmäistä kertaa rukouuskotelon *tefilinin* käsivarrellensa ja otsallensa. Kotona odotti myös uusi

talliit-viitta. Mutta kyllä abba Abieser ymmärtää hänen poissaolonsa.

Koko päivän Naatan on ollut kaislojen peitossa aivan veden rajalla. Hän painaa otsaansa lujasti polviin niin kuin se auttaisi. Vähän väliä raju nyyhkytys visuttaa koko ruumista. Huulilta purkautuvat sanat: *Laamma, laamma*, miksi, MIKSI?!

Jälleen vierivät tunnit. Ilta vaihtuu yöksi. Jostakin kaukaa kuuluu kuin unen läpi huuto: "Naatan, Naa-atan!" Mutta poika istuu yhä samassa asennossa. Jokailtainen tuulenviri on täysin tyyntynyt. Aaltojen liplatus kaislikon reunassa on sekin hiljentynyt. Vain loivat mainingit kohoavat säännöllisin väliajoin lähelle Naatanin koukistuneita jalkoja. Pojan pyhä-sandaalit ovat painuneet yhä syvemmälle hienoja-koiseen hiekkaan ja ovat lopulta aivan märät. Kaukaa järveltä kuuluu vettä pitkin airojen kolina hankaimia vasten. Hiljainen täysikuu on noussut juhlallisesti etäisten vuorten takaa ja punoo tulista siltaa tummalle järvelle.

Naatanin selkään nousee vilunväristys. Hän kohottaa kasvonsa. Silmien kyynellähteet ovat täysin kuivuneet. Kasvot ovat turvonneet pitkästä itkusta. Niihin on tullut jotakin kovaa ja päättäväistä. Kalpeassa kuunvalossa hän näyttää paria vuotta vanhemmalta kuin on.

Yhtäkkiä Naatanista tuntuu kuin joku katsoisi häntä. Ei, ehkä se on vain kuvittelua. Hän vilkaisee kuitenkin varmuuden vuoksi ympärilleen. "Kyllä minä olen yksin – aivan yksin elämässä." Jälleen itsestäli pyrkii valtaamaan mielen. Mutta hän puree ylähuultaan ja saavuttaa tunteittensa hallinnan. Iltaiset sabsan huudot kaikuivat vielä korvissa. Ehkä tuo äskeninen oli vain kuvittelua.

Edessä oleva kuutamoinen Kinneret on juhlallisen tyyni. Kaukana häämöttävä vuorten vyö aivan kuin suojaa järven rantojen asukkaita. Naatanin mieleen syntyy yhä syvempi vakaumus: "Niin, enhän minä oikeastaan olekaan yksin, niin totta kuin Jumalaa, siunattu olkoon Hänen nimensä, kutsutaan sanalla *Makoom* eli Paikka."

Muuan Raamatun sana alkaa pyöriä pojan aivoissa: "*Joka paikassa, mihin minä säädän nimeni muiston, minä tulen sinun tykösi ja siunaan sinua.*" (2. Moos. 20: 24). Joka paikassa, myös tässä – juuri tässä. Onhan hänen nimensä *Makoom*. Naatan vilkaisee ympärilleen. On todella kuin joku, joku hyvin Suuri ja Pyhä katselisi häntä. Merkillinen Pyhän läsnäolo täyttää Naatanin sydämen. Eeli, Eeli, minun Jumalani! Väristys kulkee jälleen pitkin selkäpiitä. Ei, kai se johtuu vain kylmästä vedestä.

Hetki on niin merkillinen, että Naatan haluaisi hyräillä jotakin, ettei olisi niin hiljaista! Hänen mieleensä juolahtaa Abba Abieserin psalmikäärö: "*Niin kuin peura halajaa vesipuroille, niin minun sieluni halajaa sinua, Jumala. Minun sieluni janoaa Jumalaa, elävää Jumalaa. Milloin saan minä tulla Jumalan kasvojen eteen? Kyyneleet ovat minun ruokani päivin ja öin, kun minulle joka päivä sanotaan: Missä on sinun jumalasi? Miksi murhedit, minun sieluni, ja olet minussa niin levoton? Odota Jumalaa. Sillä vielä minä saan häntä kiittää hänen kasvojensa avusta.*" (Ps. 42:1-).

Naatan nousee verkkaisesti. Hänen ajatuksensa ovat kiirehtineet etukäteen seuraavaan jakeeseen: "Minun Jumalani, minun sieluni on murheellinen minussa."

"Minun sieluni on murheellinen minussa." Ei! Ei hän ole enää murheellinen. Koko päivän hän on niellyt kyyneleitä. Mutta nyt suru on haihtunut. Vaisto-

maisesti Naatan kohottaa käden sydämelleen. Rinnassa tuntuu niin kevyeltä. On suorastaan hyvä olla. Aivan kuin isä olisi jossakin hyvin lähellä. ”Odota Jumalaa. Sillä vielä minä saan kiittää häntä hänen kasvojensa avusta.”

Mietteissään poika astuu jäykin jäsenen kohti kotia. Pieni vilunväre panee jalat liikkumaan nopeammin, kunnes ne täysin vertyvät. Häntä vähän harmittaa, ettei voinut osallistua *bar-mizva* -juhlaan. Jos oikein tarkka olisi, pitäisi istua viikko *shivaa* ja surra itkijänaisten kanssa kotinsa lattialla. Mutta hoitakoon sabta shivan. Naatan on tehnyt jo päätöksensä. Hän matkustaa ylös Jerusalemiin saadakseen tietää, minne isän ruumis on pantu.

Happamattoman leivän juhlan aikana on työnteko ja matkaaminen tosin kielletty juhlan ensimmäisenä ja viimeisenä päivänä. Mutta koko viikon pääsiäisestä eteenpäin on lupa ratsastaa. Naatanilla on oma aasinsa. Isä on antanut sille nimen Azlan eli Laiskuri. Onhan se kyllä vanha ja laiska. Mutta varmaan se jaksaa kantaa kevyen miehen, kun ottaa mukaansa vain vähän tavaraa.

Naatan kiipeää kotinsa kattotasanteelle. Talon nurkalta nousee käsivarren paksuinen viinipuu. Sen ryhmyinen runko kohoaa katolla oleville, nuorista sypresseistä tehdyille telineille muodostaen vihreän lehtikatoksen. Tämä on kodin *sukkaa*, lehtimaja. Täällä on myös Naatanin vuodesija koko kuivan ajan.

Voimakas täysikuu kiusaa pojan unta. Hän heittelee puolelta toiselle makuualustallansa. Yölliset lepakot suhahtelevat lehväkatoksen yllä. Ajatukset eivät anna hänelle rauhaa. Väliin kohoaa isän hahmo hänen silmiensä eteen ja hänen rinnastaan puristuu huokaus. Väliin taas Naatan on olevinaan rannalla, ja on kuin joku katsoisi häneen. Katsoisi rakastavasti. Mutta ne silmät, ne ovat kuin tulen liekit.

"Ei, kuu minua vain kiusaa. Kun en vain tulisi kuuhulluksi." Naatan kietoo huovan päänsä yli. Pian alkaa *sukkaan* kulmasta kuulua tasainen hengitys.

LEIRITULELLA JERIKOSSA

"*H*uokaus murtaa mieheltä puolet ruumiista." Naatan ajattelee juuri tätä sananlaskua, kun tuli ryöpsähtää öisessä nuotiossa. Leveäharteinen purppuranpunaiseen vaippaan kietoutunut hahmo peittää miltei kokonaan leiritulen. Hetken Naatanista tuntuu kuin koko mies olisi syttynyt palamaan. Nyt hän kääntyy jälleen vuodesijalleen. Samassa vieno suitsukkeen tuoksu osuu pojan sieraimiin. "Kassiaa tai sahramia", Naatan tuumaa.

Muukalainen ojentaa pitkävartisen astiansa kohdeltiaasti kahden muun matkatoverinsa tuoksutettavaksi. Hän on ottanut suitsutushiilet siihen nuotiossa. Vanha, sileäksi ajettu mies tarjoaa koruompeleisen toogansa helmaa, toinen kohottaa varovasti partaansa astian ylle.

Tämä leirisavu on muistuttanut Naatanille jo kahdena edellisenä iltana matkan päämäärästä. Jerusalemossa suitsutussavu täyttää koko temppelin. Se verhoaa kaiken sinertävään vaippaansa turruttaen suloisesti aistit. Kun siihen liittyvät vielä pappiskuo-ron laulu ja juhlalliset rukoukset, koko ilmapiiri on aivan ylimaallinen. Nytkin tuo vaatimaton hyppysellinen, minkä Syyriasta tullut kauppaherra ripotteli hiilille, sai hetkessä aikaan taianomaisen vaikutuksen.

Naatan ei osaa kuitenkaan nauttia leiritulesta, kuten joskus aikaisemmin. Koko hänen ruumiinsa on hellä jatkuvasta aasin selässä köröttämisestä. Tätä on kestänyt kolme paahteista päivää ja pahinta on, että mitä lähemmäs Jerusalemia tullaan, sitä enemmän jännitys isän kohtalosta kasvaa. Onneksi Naatan on saanut luvan liittyä tähän matkueeseen, niin ettei hänen tarvitse ratsastaa yksin.

Tuo purppuraviittainen on rikas juutalainen kauppias. Kaksi muuta ovat kreikkalainen oppinut Khrysos ja hänen juutalaissyntyinen orjansa Elihu. He ovat tulleet Syyriasta nähdäkseen Jerusalemin kuuluisan temppelin. Naatan on liittynyt heidän seuraansa matkansa ensimmäisenä iltana vastapäätä Syyriaan johtavaa solakäytävää, Jordanin kahluupaikalla.

Loimuavan nuotion kajo välkkyä pystysuorassa vuorenselänsä luoden sille aavemaisia hahmoja. Puolivälissä vuorta laskeutuu vaisu kuunvalo hitaasti alemmas. Siitä Naatan päättelee, että kuu nousee kohta itäisten vuorten takaa valaisten laaksonpaineen. Lähellä olevan Jerikon palatsien harjat kuvastuvat tummina usvaista palmulaaksoa vasten.

Pieni matkue oli ensin ajatellut majoittua ylelliseen Jerikon talvikaupunkiin, missä kreikkalaisella opettajalla olisi ollut pääsy loisteliaaseen majataloon ja kylpylään. Mutta orjansa painostuksesta mies päätti yöpyä kaupungin ulkopuolella. Olivathan he pyhiinvaellusmatkalla. Sirkushuveista ja paheistaan kuuluisa palmukaupunki ei olisi ollut sopiva paikka pyhiinvaeltajille, joiden on määrä uhrata. Kreikkalaisen oppineen huomautus, että kaupungissa asuu suuri osa Jerusalemin papistoa, ei riittänyt kumoamaan kauppiaan ja orjan yhteistä ehdotusta. He väittivät, että suurin osa papeista on lopulta vierasta Israelin Pyhälle eikä usko ylösnousemukseen, saaticka henkiin.

Miehet olivat aikoneet purkaa varusteensa jo vähän aikaisemmin, mutta huomasivat onneksi ajoissa vuorenselänsä olevat valkeiksi kalkitut hautapaikat. He eivät tahtoneet saastua eivätkä menettää mahdollisuuttansa uhrata juhlan viimeisenä suurena päivänä. Ja niin he olivat ratsastaneet eteenpäin löytäen lopulta tämän erinomaisen leiripaikan. Tässä oli sitä paitsi paljon tuoretta ruohoa, mikä vielä viheresi myöhäisistä kevätsateista.

”Minä olen kuullut, että näillä seuduilla on paljon rosvoja”, kreikkalainen murtaa jäykällä arameallaan.

”Se on sen käärmeen syytä”, purppuraviittainen kauppias vastaa viekas ilme lihavilla kasvoillaan. ”Kun kyy hautoo munansa, poikasista ei voi odottaa parempaa kuin isäkään on. Koko sen ajan, minkä Herodekset ovat olleet tämän kansan hallitsijoina, tilanne on jatkunut samanlaisena: murhia, juonitteluja ja kapinayrityksiä. Eivätkä vallanpitäjät saa alamaisiaan uskomaan, että toivovat heidän parastansa. Rakennutetaan loistavia rakennuksia ja kaupunkeja, mutta kansalta kiskotaan siihen verot. Tyytymättömät lyöttäytyvät yhteen eläen yksinäisten matkueiden ryöstämisellä.”

Kreikkalainen huomaa, että kauppias on jälleen palaamassa oppaan tehtäväänsä. Siksi hän toistaa kuin ohimennen: ”Niin, tiedän, että tämä teidän juutalainen provinssinne on koko imperiumin levottominta aluetta.”

”Ja tiedätkö myös, että tämänkin tilanteen taakse kätkeytyy nainen? Naiset ovat vaarallinen kansa.”

Nataan ei lainkaan pidä siitä, että rikas kauppias alituisesti halventaa naisia. Tosin Naatan on itsekin oppinut kiittämään Jumalaa siitä, ettei häntä ole luotu orjaksi, pakanaksi tai naiseksi. Mutta hän on kuullut sabtalta niin paljon kaunista omasta äidistään,

ettei hän ole oikein mielellään voinut yhtyä tuohon päivittäiseen rukoukseen. Kauppias tahtoo nähtävästi miellyttää kreikkalaista oppinutta, jolla on varmaan toisenlaiset käsitykset elämästä.

”Niin, olen kuullut, että Herodes Suuri vaihtoi vaimojaan yhtä ahkerasti kuin temppelin ylipappeja. Sanoivat, että hänellä oli ollut yhteensä kymmenen vaimoa.” Kreikkalainen tuntee osoittaneensa tarpeeksi asianharrastusta ja painaa nenänsä toogan helmaan. Sehän oli hajustettu suitsukkeella.

”En tarkoittanut isä Herodesta, vaan yhtä hänen murhanhimoltaan säilynyttä poikaansa, Herodes Antipasta”, kauppias korjaa. ”Poika on tyypillinen isänsä kasvatti. Hän yrittää matkia tämän rakennus-saavutuksia. Galileaan hän on pystyttänyt komean kaupungin keisari Tiberiuksen kunniaksi, mutta juutalaiset eivät tahdo muuttaa sinne asumaan. Hän rakensi sen nimittäin entiselle hautausmaalle. Samoin hän pystytti uudelleen Nasaretin pohjoispuolella olevat Seforiksen varuslinnoitukset, mitkä Varuksen sotilaat tuhosivat. Julmuudessa hän ei kyllä vedä vertoja suurelle isälleen. Hän yritti parantaa kireitä välejänsä Arabian kuninkaan Aretaan kanssa naimalla tämän tyttären poliittisista syistä. Huhutaan, että itse keisari Augustus olisi antanut vihjeen tähän avioliittoon.

Rooman-matkallaan Herodes Antipas kuitenkin tutustui ja ihastui velipuolensa vaimoon, Herodiaaseen. Voidakseen naida uuden ihastuksensa hänen oli hylättävä kuningas Aretaan tytär. Tämä sai jotenkin vihiä Herodeksen suunnitelmista ja pakeni Kuolleenmeren itäpuolella olevaan Makhairoksen linnoitukseen. Se kuului silloin hänen isälleen. Kun kuningas Aretas sai tietää, minkälaiseen häpeään hänen tyttärensä oli joutunut, hän suuttui silmittömästi. Hero-

des meni kuin menikin naimisiin Herodiaan kanssa. Silloin alettiin Arabiasta käsin tehdä yhä useammin raakoja ryöstöretkiä, mitkä kohdistuivat koko juutalaiseen asutukseen. Nämä autiot vuorimaat ovat erinomaisia kätköpaikkoja suuremmillekin rosvojoukoille. Nyt huhutaan, että Herodes pelkäisi julkista sotaa Aretaan kanssa.”

Puheeseen puuttuu nyt kreikkalaisen oppineen orja. Naatan on pitkin matkaa ihmetellyt näiden kahden läheistä suhdetta. Yleensä tavallisella Rooman kansalaisella on kolme tai neljä orjaa. Kymmenen ei ole vielä kylliksi parempisäätyiselle kansalaiselle, ja useilla rikkailla on jopa parisataa orjaa. Toreilla lasketaan usein leikkiä siitä, kuinka monta ihmistä tarvitaan täyttämään yhden ainoan jalosukuisen vatsa. Tämä kreikkalainen oppinut suhtautuu juutalaiseen orjaansa aivan kuin vertaiseensa kutsuen tätä hänen etunimellään, Elihu. Varmaan hän edustaa uusia ajatusvirtauksia, joista huhutaan siellä täällä. Sanotaanhan: ”Niin paljon orjia, niin paljon vihollisia!”

”Ei nykyisestä Herodeksesta ole mitään pelkoa”, kuuluu orjan syvä ääni. ”Toista oli kuningas Herodeksen päivinä. Olin silloin vielä nuori poikanen. Väliin hän sai päähänsä vainota milloin mitäkin kansanryhmää. Erityisesti hän vihasi hurskasta yhdyskuntaa, joka asui aivan hänen silmiensä alla Kuolleenmeren länsirannalla, kivenheiton päässä meistä. Nämä elivät ulkomaailmalta sulkeutuneina omaa hiljaista elämäänsä. Mutta Herodes, jolla oli tapana kiertää maata valvoessaan rakennustöitensä, kuuli ihmisiltä, ettei tuo ryhmä lainkaan hyväksynyt tempelipalvelua. Ylipappi oli heidän mielestään luopio-pappi ja itse temppeli, mikä oli kuninkaan silmäterä, oli saatanan synagoga. Siinä oli tarpeeksi syitä vainoon.” Orja lisää verkalleen kuivia oksia nuotioon.

Liekkien leimahdus valaisee hänen jalopiirteiset kasvonsa.

"Mutta juuri ennen kuolemaansa Herodes sai mielettömän päähänpiston surmata useista Juudean kylistä kaikki pienet poikalapset. Siitä on jo kolmisenkymmentä vuotta. Olin silloin yhdeksännellä. Eräs toverini oli kertonut minulle nähneensä enkelinäyn ollessaan isänsä kanssa paimenessa. Me kaikki olimme kyllä huomanneet merkillisen tähti-ilmiön, joka näkyi öisin keskitaivaalla. Mutta hän väitti heidän nähneen ja kuulleen oikeita enkeleitä. Sitten he olivat käyneet kumartamassa erään majatalon alla olevassa luolassa sinne syntynyttä lasta. Herodes lienee saanut jotenkin vihjeen tapauksesta. Me kaikki tiesimme profeetoissa sanottavan, että Messias syntyisi juuri kotikaupungissani Beetlehemissä. Liekö siitä muistutettu Herodekselle."

"Asuimme aivan kylän laitamalla. Eräänä iltana sisään tunkeutui yhtäkkiä ryhmä Herodeksen henkikaartin miehiä. He puhuivat jotakin uudesta kuninkaasta. Emme ymmärtäneet, mitä he tarkoittavat. Silloin he tempasivat pienen veljeni äitini sylistä. Lapsi oli juuri kylvetetty ja imi pyyhkeisiin käärittynä turvallisesti äitini rintaa. Sotilaat veivät pojan ulos talosta ja lävistivät hänet miekalla." Elihun ääni sorahtaa liikutuksesta. Vasta tovin jälkeen hän kykenee jatamaan.

"Siitä lähtien olen vihannut kaikkia vallanpitäjiä. Parinkymmenen ikäisenä jouduin kiinni eräästä kapinasta. Roomassa minut myytiin jalon Vincentius Khrysoksen orjaksi."

"Ja Ruben Elihu on ollut minulle todellinen aarre", kuuluu kreikkalaisen ääni. "Olen opettanut eri provinseissa retoriikkaa ja filosofiaa. Vasta Elihu on saanut minut ymmärtämään teidän kansanne merkillisiä

uskomuksia. Useana vuonna hän on pyytänyt minua tänne teidän pääsiäisjuhlillenne. Nyt lopultakin suostuin hänen pyyntöihinsä. Olemme tosin jonkun päivän myöhässä varsinaisesta juhlasta. Prokuraattori Pilatoksen vaimo on entinen oppilaani kreikkalaisessa kirjallisuudessa. Kuulin, että he oleskelevat suuri-na juhlapyhinä ylhäällä Jerusalemissa.”

”Vai tunnette te Proculan. Minäkin tutustuin häneen vuosi sitten ollessani juhlilla.” Kauppias puuttuu jälleen puheeseen ja sirottelee tuoretta suitsuketta hiilille. ”Toin silloin mukani koko joukon Syyrian kuuluisia koruompeleita. Procula on kovasti huolissaan miehensä edesottamuksista. Miksi pitikään miehen ottaa mukaan herkkä vaimonsa tällaiseen levotomaan rajaprovinssiin!”

”Eivät prokuraattorit saaneetkaan aikaisemmin ottaa vaimojaan mukaan matkallensa”, Vincentius Khrysos selventää.

Naatan on oppinut kotikylässään jonkun sanan kreikkaa ja tietää, että miehen nimi tarkoittaa kultaa. Hänellä on heti ensimmäisestä päivästä lähtien ollut vaikutelma, että tuo arameaa taitava oppinut tietää enemmänkin kuin puhuu.

”Vasta keisari Augustus suostui joihinkin poikkeuksiin. Nykyään prokuraattorit alkavat yhä useammin ottaa vaimonsa mukaan virkapaikkaansa. Roomassa sen pelätään kyllä johtavan turhaan hentomielisyyteen.”

”Olisittepa kuulleet, mitä ihmiset puhuvat Pilatuksesta”, kauppias vastaa oppineelle, ”ei häntä ainkaan hentomielisyydestä syytetä. Silloin, kun Pilatus määrättiin komennukselle tähän vaikeaan provinsiin, keisarillisen henkivartioston prefektinä oli juutalaisvihastaan tunnettu Sejanus. Hän varsinaisesti saikin aikaan sen, että Pilatus lähetettiin tänne. Pila-

tuksen tiedetään jo ennenkin arvostelleen erioikeuksia, joita keisari on suonut tälle kansalle. Kun Pilatus, joka on järjestyksessä viides prokuraattori, astui tehtävänsä, hän tahtoi ottaa heti luulot pois kansalta. Mutta hän iskikin miekkansa kiveen.”

Kuunvalo on jo laskeutunut alas korkealta vuorelta ja valaisee jännittyneitä kasvoja, jotka seuraavat purppuraviitan vilkasta kerrontaa.

”Se tapahtui näin.” Kauppias siemaisee syvän henkäyksen suitsukekupistaan, ja hänen katseensa kiintyy muistelevasti kaukaisuuteen. Kaikesta näkee, että hän nauttii tilanteesta.

”Tehän tiedätte, että uskontomme kieltää kaikenlaisten kuvien palvonnan. Edelliset prokuraattorit olivat kunnioittaneet erioikeutta, minkä keisari itse on tässä asiassa myöntänyt Jerusalemlle. Pilatus nähtävästi ajatteli mielessään, että tällainen suopeus on julkinen heikkoudenosoitus. Siksi hän käski sotilaitensa marssia yöllä Jerusalemiin keisarin kuva lipuissaan. He asettuivat Jerusalemin luoteiskulmassa olevaan Herodeksen linnaan, missä prokuraattorit oleskelevat varusväkineen Juudean jouduttua Rooman vallan alaiseksi. Muu osa varusväestä majailee vakituisesti temppelin koilliskulmassa, mistä käsin voi hyvin pitää temppeliä silmällä, jos siellä sattuisi levottomuuksia.

”Kun ihmiset aamulla heräsivät, he näkivät roomalaisten liput Herodeksen palatsin harjalla. Syntyi kova huuto ja meteli. Prokuraattori itse ei ollut saapunut kaupunkiin. Siksi osa kansasta päätti lähteä jalkapatikassa usean päivämatkan päässä olevaan Kesarean rannikkokaupunkiin. Matkan varrella joukkoon liittyi tuhansia muita. Kun he tulivat perille, he tungeksivat viisi päivää ja yötä prokuraattorin palatsin edustalla huutaen ja meluten. Suuri osa heistä

vietti nämä päivät paastoten, ja he uhkasivat jatkaa, kunnes kaatuvat kuolleina maahan.

"Kuudentena päivänä Pilatus lupasi puhutella kansaa suurella raviradalla, Hippodromilla. Mutta kun väkijoukko saapui kentälle, Pilatus piiritti heidät sotilaineen. Ihmiset vaativat vieläkin, että hän poistaisi kuvat Pyhästä kaupungista. Silloin Pilatus uhkasi surmata koko joukon kapinoitsijoina. Nyt yksi kansan johtajista paljasti niskansa viitasta, joka oli kierretty hänen hartioilleen, ja huusi päin prokuraattorin kasvoja: "Tee mitä tahdot, me kuolemme mieluummin kuin annamme loukata pyhää lakiamme!" Ja kansa laskeutui hiljaa hänen perässään toisen polvensa varaan niskansa paljastaen.

"Kun Pilatus näki kansan itsepäisyyden, hän pelästy. Hän ei tahtonut liata heti alkajaisiksi nimeänsä veritöillä. Siksi hän käski lopulta kansan poistua ja lupasi toimittaa keisarin kuvat pois Jerusalemistä."

"Kyllä hän olisi voinut aivan hyvin surmata kansan", kuuluu Elihun synkkä bassoääni. "Naulitsihan Varuskin ristille parituhatta miestä palauttaessaan roomalaisen rauhan maahamme. Muistan vieläkin heidän tuskanhuutonsa."

"Olit silloin vielä poikanen", vähättelee kauppias. Osoittaakseen ylivertaista asiantuntemustaan, hän lisää: "Niin, sama Varus hävitti Seforiksen ja poltti maahan Jerusalemin lähellä olevan Emmauksen kylän. Arabian kuningas Aretas, joka vihasi juutalaisia, lähetti apujoukkoja Varukselle." Kauppias uhkuu tyytyväisyyttä.

Palaten Pilatuksen edesottamuksiin hän jatkaa: "Mutta Kesareaan saapui kymmeniätuhansia juutalaisia. Pilatus ei olisi voinut mitenkään selittää keisarille heidän surmaamistaan. Ja miten hän olisi kestänyt oman vaimonsa silmissä?"

Hetken vallitsee sanaton hiljaisuus. Kertomus on painunut syvälle Naatanin sieluun. Sama Pilatus on syypää hänen isänsä surmaan. Kuitenkaan poika ei tunne kostonhalua. "Minun on kosto", sanoo Herra.

"Entä miten Procula kestää tämän maankolkan painostavat helteet? Hänhän on tottunut Rooman ylelliseen ilmapiiriin", Khrysos puuttuu puheeseen.

"Älkäähän nyt", kauppias huudahtaa. Kaikista hänen otteistaan näkyy, että hän ei ole elänyt pelkillä oliivimarjoilla. Aina kun on puhe ylellisistä nautinnoista, hän nuolaisee paksuja huuliaan. Kun hän joskus nousee aasinsa selästä armahtaakseen eläinraukkaa, Naatanista tuntuu, että mies varmaan pyörisi paremmin kuin kävelee. Suurin osa miehen maallista komeudesta on kuitenkin enimmäkseen muhkean purppuraviitan kätöksä.

"Kyllä Kesareassa ylellisyyttä riittää. Ei minun kansani sentään aivan syrjäsopeassa asu. Jopa Jerusalemissakin on teatteri ja sirkus, vaikkakaan kansa ei rakasta näitä maallisia huveja – Pyhässä kaupungissa."

Kauppiaan puheessa ollut tauko saa Naatanin vaistomaisesti vilkaisemaan miehen viitan alareunaan. Ja oikein – onhan siellä tosiaan pienet tupsut, niin kuin hurskailla pitääkin! Ei sen tarvitse silti merkitä mitään syvempää, sillä juutalaisen kauppiaan tulee noudattaa kansansa tapoja. Muutoin hänen oma heimonsa hylkää hänet. Sitä paitsi noin lihava mies on harvoin todella hurskas.

"Procula viihtyy Jerusalemissa muulloinkin kuin vain suurina juhlina, jolloin hänen miehensä on oltava paikalla. Kesäisin hän valittaa merenrantailmaston kosteutta. Hän saa siitä hengenahdistusta. Siksi Procula matkustaa silloin ylös Jerusalemiin. Siellä puhaltavat raikkaat vuoristotuulet. Pilatus tahtoo näh-

tävästi olla mieliksi vaimolleen ja tyydyttää tämän ylellisyyden tarvetta. Osaksi juuri siksi hän päätti rakentaa Jerusalemiin vesijohdon. Miehellä on kuitenkin erikoinen taipumus joutua ikävyyksiin. Myös tästä päätöksestä oli seurauksena ikävä verilöyly.”

”Vesi piti johtaa Beetlehemin lounaispuolelta, niin sanotusta Salomon lammikosta. Pilatus esitti, että johto tulee tyydyttämään koko kaupungin vedentarpeen. Siksi hän vaati siihen varoja temppelirahastosta. Papit pelkäsivät voimakeinoja. Siksi he antoivat myöten hänen vaatimuksilleen. Jälkeenpäin he sitten levittivät kansan keskuuteen huhun, että Pilatus oli ryöstänyt nämä varat temppelistä rakentaakseen vaimolleen yksityisen kylpylän.”

”Näen, että kansallanne on taipumusta juonitteluun. Ette ole siinä paljoa roomalaisista jäljessä.” Khrysoksen huomautus ei ollut tarkoitettu kovin vakavaksi.

Naatan on havainnut ennenkin, että iltanuotiolla voidaan maan poliittiset ongelmat ja viimeisimmät huhut. Hurskaitten oppiriidatkin tuodaan aina esille. Kauppias tuntuu olevan vain liian innokas oppaan osassaan. Siksi hän ei lopeta esitystään.

”Eräänä päivänä Pilatus ratsasti Jerusalemiin tarkastaakseen vesijohtotyön edistymistä. Silloin ryntäsi esiin suuri väkijoukko singoten prokuraattorille solvauksia ja syytöksiä. Pilatus oli kuitenkin saanut ilmeisesti tietää mielenosoitusaikeesta. Hän oli lähettänyt paikalle siviilivaatteisiin pukeutuneita sotilaitaan. Heillä oli viittojensa alla suuret puukarahkat. Kun Pilatus antoi edeltäpäin sovitun merkin kädelään, hänen miehensä alkoivat mukiloida kansaa armottomasti. Kymmenet ihmiset saivat siinä surmansa. Kuulin asiasta Proculan palvelijattarelta. Hän kertoi myös, että Pilatus kyllä katui tekoaan.”

"Te olette todella merkillinen kansa", Vincentius katkaisee kauppiaan esityksen. "Ensin panette niskanne alttiiksi parin roomalaisen lipun tähden, joissa on keisarin kuva. Sitten intoilette temppelin varoista, jotka eivät edes ole yksityisen omia – todella merkillinen kansa!" Vincentius Khrysos pudistaa päätänsä. Opettajan sileiksi ajetuilla kasvoilla on miltei ivallisen ilme.

Elihulle hänen kansansa uskomukset ovat tosia. Siksi hän tuntee tarvetta puolustaa juutalaisten käyttäytymistä. Hänen kulmikkaaksi leikatun partansa seasta kuuluu syvä-ääninen huomautus: "Se johtuu siitä, että uskomme, että on vain yksi Kuningas, Israelin Pyhä. Hän on luonut koko maailman. Kun Hän lähettää kerran Messiaansa, saavat myös roomalaisten polvet notkistua Hänen edessään. Vahinko vain, että meissä on niin paljon 'valheen miehiä', jotka väittävät olevansa messiaita."

"Sinähän käyttäydyt kuin olisit niitä Damaskoksen lahkolaisia", tuhahtaa Khrysos aivan kuin hänen orjansa olisi tallannut häntä varpaille. "He puhuvat Totuuden Opettajasta ja valon lapsista. Ja vaikka he ovat juutalaisia, he uskaltavat puhua jopa temppeliä vastaan. Älä luule, että minä olen sinunkaan kansasi filosofiasta tietämätön ja tyhjä kuin teidän *toof*-rumpunne. Väitetään, että ne Damaskon haihattelijat ovat kotoisin jostakin täältä Jerikon autiomaasta. Tiedä, ettei minun kreikkalainen pääni taivu niin helposti teikäläisille kuningastaruille. Eivät kuninkaat synny tällaisessa louhikossa."

Elihu painaa päänsä hiljaa alas. Naatanin silmä seuraa orjan katsetta ja pysähtyy hänen nilkkarensa seensa. Mitään muita orjan tunnuksia ei miehellä ole. Itse rengaskin on kauniisti koruiltu ja puhdasta hopeaa. Kuitenkin Naatanin sydäntä kouraisee.

Kauppias yrittää pyöristää keskustelun kärkeä ja yhtyy jälleen puheeseen. Samalla hän tarjoaa Elihulle hajusiemausta astiastaan. Tämä torjuu kuitenkin tarjouksen. "Kyllä se totta on, että täällä erämaassa on ollut profeettakoulu. Mutta sen jäsenet on hajotettu kaiken maailman tuuliin. Heitä kutsutaan essealaisiksi. Pieniä rippeitä asuu vieläkin siellä täällä eri puolilla maata. Mutta heidän aikansa alkaa olla jo ohi. Me kyllä oikeastaan kaikki odotamme Messias-ta. Mutta kielessämme on sananlasku: Ei Daavidin Poika tule muuta kuin sukupolven aikana, joka on kokonaan viaton tai sitten kokonaan syyllisiä. Synnittämiä tuskin olemme, mutta emme ole täysin pillallisiakaan."

"Viisaasti sanottu", Khrysos toteaa. "Mutta kun teidän messiaanne tulee, pelkään, että roomalaiset surmaavat hänet tai sitten teidän kunniastaan arat pappinne panevat hänet viralta. Olen kuullut, että yhden messias ehdokkaan he kivittivät jopa temppelin portaille, lähelle alttaria."

"Se on kyllä totta", kauppias myöntää. "Kun vuosi sitten olin täällä jo varhain adar-kuussa, puurimjuhlan aikoihin, joukoittain kansaa virtasi eri puolilta maata Jerikon takana olevalle virralle. Siellä puhui merkillinen mies. Hänellä oli yllään kamelinkarvoista tehty lannevaate. Se pysyi koossa leveällä nahkavyölä. Satoja ihmisiä oli kokoontunut Jordanin rantatöyräille. Mies huusi: "Tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle."

"Kysyimme häneltä: 'Mitä meidän pitää tehdä?' Hän sanoi: 'Jolla on kaksi ihokasta, antakoon toisen sille, joka on ilman. Ja jolla on ruokaa, tehköön samoin.' Hän kohdisti puheensa erikseen papeille ja publikaaneille ja sotamiehille, joita oli tullut kokoon läheisestä varuskunnasta. Kansa kuiskaili, että ehkä

hän on Kristus. Mutta hän itse sanoi: 'Minun jälkeeni tulee minua paljon väkevämpi.'

"Miehen puhe teki myös minuun erittäin voimakkaan vaikutuksen. Hän selvitti aivan yksinkertaisesti, niin kuin minua tarkoittaen, mitä kauppiaan on tehtävä, jos hän tahtoo kuulla Jumalan ääntä. En minä kuitenkaan kasteelle mennyt, sillä opastin juuri erästä ylhäistä aleksandrialaista – olisin ollut varmasti hänelle loukkaukseksi. En ole kuullut miehestä jälkeeni päin sanaakaan. Lieneekö karkotettu seudulta."

Naatan, joka on ollut koko ajan aivan hiljaa, unohtaa täysin itsensä seuratessaan keskustelua. Nyt hän korottaa äänensä, ajattelematta, että se voisi olla sopimatonta.

"Miehen nimi oli Johannes. Hän nuhteli julkisesti Herodes Antipasta siitä, että tämä nai veljensä vaimon. Lopulta hän meni itse varoittamaan tetrarkkia. Silloin tämä vangitsi hänet."

"Hän näkyy olevan rohkea mies", innostuu Khrysos. "Taidanpa käydä tervehtimässä häntä vankilassa."

"Ette voi enää!" Naatan vastaa. Kun miesten silmät tuntuvat vaativan tarkempaa selvitystä, Naatan jatkaa: "Se mies, Kastaja – he tappoivat hänet. Tetrarkilla oli suuret syntymäpäiväjuhlat uudessa Kultaisessa palatsissaan. Eräs Herodeksen palvelusväkeen kuuluva orjatar puhui tästä Magdalan torilla. Palatsi on lähellä kaupunkia. He löivät häneltä pään poikki – si-siltä Kastajalta." Naatan hämmentyy takeltelemisestään. Mutta hänen pitää silti jatkaa.

"Herodiaan tytär Salome oli esittänyt tanssia juhlavieraille. Tetrarkki tuli vannoneeksi humalapäissään, että hän antaa tyttarelle, mitä ikinä tämä haluaa. Tytär pyysi neuvoa äidiltään. Tämän yllyttämänä Salome pyysi, että hänelle tuotaisiin Johannes Kastajan

pää lautasella. Herodes oli aina pitänyt raa'asta pilasta. Mutta tämä oli hänenkin mielestään jo liikaa. Kuitenkaan hän ei voinut pöytävieraiden tähden perua valaansa. Niin Johannes Kastajan pää todella lopulta tuotiin linnan kellarista ylös juhlasaliin. Mutta koko kansa suri sen pyhän miehen kuolemaa.”

Vincentius Khrysos on seurannut tarkkaavaisena Naatanin kertomusta. Kaikesta päätellen poika miellyttää häntä. Naatan on saanut matkan aikana tehtäväkseen juottaa seurueen aasit. Vanhaa miestä on ihmetyttänyt luonteva kohteliaisuus, millä poika suorittaa kaikki palveluksensa.

”Sanohan minulle, poika”, hän kysyy pienen tauon jälkeen, ”uskotko sinäkin – hmm – elävään Jumalaan?”

Kirkas kuunvalo paljastaa selvästi tumman värin, mikä kohoo Naatanin kaulalta poskille. Hän menee aivan hämilleen. Lopulta hän takertaa pojanäänellään, joka sorahtaa käheästi: ”Kyllä, kyllä minä – uskon.”

Naatanin hiljainen, hämillinen todistus aivan kuin puhdistaa ilman. Jopa Elihukin kohottaa päänsä ja katsoo hyvin, hyvin pitkään Naatania.

Vincentius Khrysos kääntyy kyljelleen, niin että kuun valo ei osu hänen kasvoihinsa. Hänen sanansa ovat nähtävästi tarkoitettut kauppiaalle. Ainakin ne katkaisevat purppuraviittaisen miehen ajatuksen, mikä oli jo puoleksi hänen kielellään.

”Sanon teille, ystävät. Ajateltakoon mitä tahansa tämän oudon kansanne jumala-filosofiasta; niin kauan kuin teillä on vielä nuoria miehiä, jotka kykenevät uskomaan yksinkertaisesti, teillä on toivoa. Hyvää yötä, herrat.”

Retoriikan ja filosofian opettaja Vincentius Khrysos on lausunut niin painavan pisteen keskustelulle, että koko seurue kiertyy vaieten huopiensa sisälle.

Naatan miettii vielä pitkään kuulemaansa. Kuu kaartaa hiljakseen kohden eteläistä taivasta ja sen kelmeä valo lohkaisee Suolameren äärimmäisen kulman muusta maisemasta. Jossakin kaukana yltyvät aasit hirnumaan, iikhaa, iikhaah. Naatan on antanut aaseilleen ohrasuurusta ja runsaasti juotavaa. Onneksi ne eivät kylläisinä ryhdy vastaamaan lauluhaasteeseen. Ei ole mitään ikävämpää kuin yöllinen aasin hirnunta.

Vähitellen uni voittaa heltyneet jäsenet. Ei edes ylhäältä kuuluva sakaalien ulvonta saa väsyneitä matkaajia heräämään.

GE-HINNOMISSA PALAA

*P*ojan mielen täyttää syvä ihailu. Hän on seurannut koko matkan ajan kuin lumottuna miehen käsiä, silloin kun tämä on ojentanut ne viittansa laskoksista. Päivettyneen ruskean ihon alla väreilevät joka liikkeellä valtavat lihakset. Ne kertovat jatkuvasta harjoituksesta ja itsekurista, ja miehen pohkeet ovat kuin kreikkalaisen veistoksen, joita Naatan on nähnyt kerran käydessään isänsä kanssa Kesareassa. Elihun koko olemus uhoaa patoutunutta voimaa. Nyt hän rukoilee.

Naatan alkaa aavistaa, miksi Vincentius Khrysos on suonut orjalleen erikoisaseman. Rukoilevaan palvelijaan voi luottaa.

Kun aurinko nousee vuorten takaa, Naatan näkee sen ympärillä kellertävän harson. He ovat juuri nousemassa ensimmäistä loivaa laaksoa, *wadia*, joka johtaa ylös vuorille. Päivästä tulee tukala. Auringon nousu ennustaa *shirokko*-tuulta. Tällaisia helteitä ei pitäisi olla kauempaa kuin kolme päivää peräkkäin, niin ainakin kansa väittää. Mutta tämä päivä tuntuu olevan poikkeus.

Retkue on kiivennyt useita tunteja yhä ylemmäs näkemättä pienintäkään elonmerkkiä ihmisistä. Ryhmän jäsenet tietävät puolenpäivän jälkeen kohtavansa muita matkaseurueita, jotka palaavat juhlilta koteihinsa.

Lihava kauppias kärsii pahiten kuumuudesta. Onneksi he onnistuivat vuokraamaan solan suussa olevalta aasinvuokraamolta omiensa lisäksi kolme voimakasjalkaista eläintä. Vaihtamalla ajokkeja mat-

ka käy ripeämmin. Mutta edes ahdistava helle ei saa vilkaspuheista kauppiasta vaikenemaan. Hänen ajatuksensa kiertävät kuin puimahärkä samaa kehää. Herodes-suvun edesottamukset näkyvät olevan hänen lempiaiheensa.

Kauppias puhuu juuri suuren kuninkaan rakennusinnosta. "Kesareaa hän rakensi kokonaista kaksitoista vuotta ja teki sinne keinotekoisen sataman. Samoin oli Herodeksella jatkuvasti suunnitelmia Jerikossa ja Hebronissa. Vieläpä Antiokiassakin hän tuki sikäläisiä olympiakisoja. Jerusalemissa hän piti joka neljäs vuosi komeat eläintaistelut. Hän tosin vältti juutalaisten erityisesti vihaamia gladiaattoriotteluja, mutta salli eläintaistelut ja hurjat ravikilpailut.

"Herodes tunsi itsensä juutalaiseksi, vaikka kansa käytti hänestä salaa pilkkanimeä 'sekarotuinen'. Hän lahjoitti usein papistolle suuren määrän uhrieläimiä. Tempppelin rakentamista varten hän koulutti tuhat pappia kivenhakkaajiksi, jotta nämä voisivat suorittaa säädösten mukaisesti tempppelin niiden osien rakentamisen, joihin vain papit saivat mennä. Riittipä suurelta kuninkaalta tarmoa myös muissa maissa asuvien juutalaisten auttamiseen."

Kauppiaan jatkuva yksinpuhelu pitää matkalaiset valppaina. Valmiiksi pureksitut sanat putoilevat vuolaina kuin myllystä. Lieneekö palkkion toivo kannustamassa häntä ahkeraan opastustyöhön? Vincentius Khrysosta alkaa väsyttää. Häntä myös kaduttaa, että he uskaltautuivat tällaiseen erämaahan ilman aseellista vartiostoa.

Eräässä loushikossa he löytävät kamelinraadon keskeltä polkua. Sen ruhon ympärillä vilisee suuria korppikotkia. Niitä on kymmeniä. "Missä raato on, sinne kotkat kokoontuvat." Vaikka matkue lähestyy kirkuvaa ja räpistelevää parvea, kotkat eivät tahdo

luopua saaliistaan. He kiertävät ahneet haaskalinnut kivenheiton päästä.

Kauppias on päässyt esityksessään Herodeksen ja papiston suhteisiin, kun kotkien kirkuna aiheuttaa luonnollisen katkon. He nousevat juuri pienelle mäennyppylälle. Joiltakin kohdin vuoristo on kaltevaa ja laakeaa, ikään kuin Luojan käsi olisi sivellyt sen tasaiseksi. Mutta välillä he ohittavat synkkiä louhikoita, jotka ovat miltei kaatua yksinäisten vaeltajien ylle.

Naatan hoputtaa Azlaniaan kiristämään vauhtiin, kun hän huomaa kolme uhkaavaa hahmoa mäen laella. Elihu näkyy olevan tilanteen tasalla, mutta hän jatkaa rauhallisesti eteenpäin. Kauppias vetäytyy nopeasti Vincentiuksen taakse.

Noin kymmenen askeleen päässä miehistä Elihu laskeutuu aasinsa selästä ja astelee lähemmäs. Ensimmäinen kolmesta kohottaa miekkansa pysähtymisen merkiksi. Jotenkin Elihun tyyne olemus rauhoittaa matkueen.

”Me vaadimme teiltä vain temppeliveroa”, kolmikon johtajan katse kiertää Elihua kiireestä kantapäähän. Orjalla ei ole mitään aseita, ja miekka laskeutuu huomattavasti.

”Millä oikeudella te pysäytätte rauhallisia pyhiinvaeltajia?” kuuluu Elihun vastaus. Hänen syvä rintäänensä ei muutu vähääkään siitä, mihin Naatan on tottunut lepotuokioilla.

”Hah, hah, vai puhut sinä oikeudesta tässä maassa! Näyt olevan kokonaan muukalainen näillä seuduilla. Luopukaa vain siivosti rahastanne ja jättäkää viisaat kysymyksetne papeille. Emme tunne muuta kuin miekan oikeuden.”

”On toki lupa kysyä veronne suuruutta”, Elihu vastaa edelleen tyyneästi. Samalla hän panee merkille miesten aseistuksen.

"Me tyydymme vähään, huomauttaa toinen, miekkaansa nojaava mies. Hänen kasvojansa kiertää pitkä tuore arpi, joka ulottuu korvasta nenänvarteen. "Otamme vain teidän rahanne."

"Niin, me emme ole nälkäisiä", joukon johtaja nau-rahtaa ivallisesti viitaten miekallaan kauppiaaseen.

Vincentius yhtyy puheeseen. Hänen äänessään on tuttu kyyninen sointu. "Elihu, älä hukkaa aikaa. Anna hänelle, mitä hän vaatii." Naatan näkee oppi-neen kasvoilla oudon hymyn.

Elihu ottaa hitaasti viittansa poimuista pienen nahkapussin, joka pullistelee miltei revetäkseen ra-hakolikoista.

Ryöväreiden johtajan ahne katse mittaa asiantun-tevasti kukkaron mahdollista sisältöä. Hänen huulil-leen leviää hyväksyvä hymy. "Niin, kannattaa käyt-täytyä viisaasti."

Elihu siirtää vitkastellen pussin vasempaan kä-teensä ja mies lähestyy häntä ottaakseen rahat.

"Tässä on sinulle", Elihu huudahtaa ja heittää pus-sin ilmaan juuri, kun mies on ottamaisillaan sen hä-nen kädestään.

Miehen silmä varastautuu kukkaron suuntaan. Sii-nä silmänräpäyksessä Elihun raskas nyrkki ammah-taa rosvon nenäluuhun. Kuuluu äänekäs rusahdus. Mies kaatuu kuin nuijan lyömänä maahan. Mutta Elihu on jo temmannut toiseen käteensä hänen miek-kansa.

Mitä tämän jälkeen tapahtuu, Naatan ei ehdi ta-juta. Hänestä tuntuu, että Elihu vain yksinkertaisesti astuu kahden seuraavan miehen yli. Lopuksi orja lyö miekan terän pirstaleiksi suureen irtolohkareeseen.

"Tyhmiä miehiä", Khrysos toteaa lakonisesti. "Heidän ei olisi pitänyt päästää Elihua niin lähelle. Mutta he saivat palkkansa."

Kauppias alkaa ihastellen kiitellä orjaa. "Sinähän olet kuin härkä. En ole totisesti ennen nähnyt niin viisasta temppeä. Ja olet nopeakin kuin salama."

Elihu nostaa juuri kevyesti joukon johtajaa aasin selkään ja sitoo hänet siihen poikittain. Mies on vielä täysin tajuton. "Jumala antaa voiton yhtä hyvin vähän kuin paljon kautta", on orjan yksitotinen vastaus.

Opettaja Vincentius Khrysos ei malta olla kehaisematta palvelijaansa. "Elihu on erinomainen mies. Hän on kesy kuin lammas ja vahva kuin härkä. Roomalaiset eivät tahtoneet aikoinaan surmata häntä, koska se olisi ollut suoranaista tuhlausta. Hänestä olisi tullut liian komea ruumis. Ostin nuorukaisen Rooman orjamarkkinoilta hyvästä summasta. Hän saa jatkuvasti erikoiskoulutusta voimailussa ja painissa. Hänellä on vain yksi omituisuus. Hän vihaa teräaseita sen tähden, että hänen pieni veljensä surmattiin miekalla."

"Mutta hänhän käyttää miekkaakin kuin niittomies", kauppias penää.

"He olivat itse syypäät kohtaloonsa", Elihu puolustautuu. Hän on käsittänyt kauppiaan ihailun syytökseksi. "Miksi tarttuivat miekkoihinsa! Mutta he kuolivat nopeasti. Roomalaiset olisivat varanneet heille hitaamman käsittelyn."

"Tiersvot tuomitaan yleensä ristille", toteaa Khrysoksen kuiva ääni. "Annamme tämän miekkosen roomalaisten käsiin. Vahinko vain, että saimme lisää puuhaa."

Elihu raahaa kahden rosvon ruumiit lähellä olevaan kuoppaan ja vierittää päälle röykkiön suuria kiviä. Hirvittäisi jättää heitä korppien ruoaksi. Päällimmäiseksi hän murskaa rosvojen miekat.

Lähellä olevat aasit liitetään karavaanin jatkoksi, ja niin lähdetään taas liikkeelle.

Kohta tulee vastaan suuri ryhmä matkaajia. Heidän perässään näkyy siellä täällä pienempiä retkueita. Jopa takaa keinuu ohi viisi kamelia käsittävä karavaani. Kameliien matkanopeus on tuntuvasti parempi kuin aasien. Naatan tietää, että Aleksandriassa koulutetaan sotakameleita, jotka juoksevat nopeammin kuin roomalaisten hevoset.

Elihu ratsastaa synkän näköisenä edellä. Hän ei voi osallistua uhraamiseen muiden mukana. Mutta vieläkin enemmän häntä painaa väkivallantyo, mihin hänen täytyi ryhtyä puolustaakseen retkuetta. Elihu on kuin muuan tunnettu tooranopettaja, joka toimi vuosikaudet ammattigladiaattorina. Hänestä tuli lopulta Israelin pidetyimpiä opettajia. Naatan ohjaa aasinsa lähemmäs orjaa ollakseen hänen seuranaan – vaikkakin ilman sanoja.

Kauppias on pysynyt visusti loitolla kuolleista. On tosin helppo ymmärtää hänen käyttäytymisensä. Kerran Abba Abieser kysyi oppihuoneella, onko pappin, joka on matkalla Jerikosta Jerusalemiin, autettava tiepuolella makaavaa haavoittunutta. Voi käydä niin, että mies kuolee hänen käsiinsä, ja niin pappi ei voi viikkoon suorittaa virkatehtäviään.

Iltapäivällä rasittava matka alkaa jo painaa aasien jalkoja. Niiden pää riippuu yhä alempana, ja korvat ovat lervahtaneet luimulle. Aurinko paistaa vasten silmiä. Se alkaa jo pudottautua vuorten taa.

Öljyvuorella olevat talot ovat pilkahtaneet silmiin jo useammasta kohdasta. Joka ainut kerta, kun Naatan on saapunut Jerusalemiin, hänen mielensä on täyttänyt merkillinen jännitys. Vuosi sitten isä sanoi, että Jumala rakastaa erikoisesti juuri tätä kaupunkia. Kun Hän valitsi aarrekammioistaan erilaisia kaunis-

tuksia, Hän antoi niistä 99 Jerusalemlle ja vain yhden muille kansoille.

”Jos minä unohdan sinut, Jerusaleml, niin unohda sinä minun oikea käteni; tarttukoön kieleni suuni lakeen, ellen minä sinua muista, ellen pidä Jerusalemlia ylimpänä ilonani.” (Ps. 137:5-6). Naatan kostuttaa vaistomaisesti kielellään kitalakeaan. Tämä helle on tosiaan aivan sietämätöntä.

Kauppias on jälleen takertunut lempiaiheeseensa. Naatania tosin eivät kiinnosta Herodeksen perhejuonnittelut myrkkymaljoineen ja murhineen. Mutta nyt on vuorossa temppeli ja papisto.

”Täällä oli siihen aikaan kaksi erittäin lahjakasta ja taitavaa lainopettajaa, Juudas ja Mattias. He olivat kansan suosiossa. Kun he huomasivat, että kuninkaan sairaus oli parantumaton, he kehottivat oppilaitaan poistamaan pyhästä kaupungista sellaiset koristeet ja kuvat, jotka olivat lakia vastaan. Opettajat vakuuttivat, että tällaisesta hyvästä työstä saa iankaikkisuudessa määrättömän palkan.” Kauppias nielaisee kulauksen matkaleilistään.

”Eräänä päivänä he levittivät huhun, että Herodes on kuollut. Temppelin suuren portin pielessä oli jättiläiskokoinen kultainen kotka. Siinä oli kirjoitus: Pyhitetty temppelille! Kun nuoret miehet kuulivat kuninkaan kuolemasta, he ryntäsivät suurin joukoin temppeliin, raastoivat vihatun kotkan alas ja pirstoivat sen kirveillään palasiksi.

Vartioston päällikön rynnätessä esiin oli paikalla vielä neljäkymmentä miestä, jotka eivät olleet paenneet. Heidät sidottiin ja vietiin johtajineen Jerikon vankilaan. Herodes kutsui kansan johtomiehet suureen teatteriinsa. Siellä hän puhui heille istualtansa, sillä hän ei jaksanut enää seistä. Hän muistutti heitä siitä, kuinka paljon hän oli uhrannut varoja temppe-

lin rakentamiseen ja kaunistamiseen. Hän toivoi, että siitä olisi tullut hänen elämäntyönsä muistomerkki. Sitten hän huusi suoraa huutoa raivosta syyttäen Juudasta ja Mattiasta, että he ovat häpäisseet pyhäkköä kansan silmien nähden.

Ihmiset pelkäsivät Herodeksen raivoa. He sanoivat, että kaikki oli tapahtunut ilman heidän hyväksymistään. Kuningas vaati miehille kuolemantuomiota. Mutta Juudas ja Mattias julistivat rohkeasti kaiken kansan kuullen Herodeksen edessä: 'Ei ole mikään ihme, että me pidämme Moosesta ja Jumalan lakia tärkeämpänä kuin sinun asetuksiasi. Me kärsimme iloiten kuoleman tai minkä rangaistuksen sitten annatkin.' Herodes poltatti heidät elävältä. Ja sinä yönä oli kuunpimennys."

Kauppiaan kertomus on tuonut matkueen Öljyvuoren harjalle. Naatanin sydäntä riipaisee. Tuossa hänen edessään on jälleen Jerusalem, kaupunki, jonka pitäisi nimensä mukaan olla rauhan enteenä. Mutta se surmaa ja polttaa. Ja tuolla on temppeli, pappiskuorot ja uhrisavut.

Yhtäkkiä Naatanin mieleen palautuu asia, minä hän kuuli sabtan ikkunan alla. Tuolla temppelissä se tapahtui. Hänen täytyy saada pian tietää, mitä he ovat isälle tehneet. Yläkaupungissa Naatanilla on tuttu perhe, johon hän on tutustunut kapernaumilaisten Joona-nimisten sukulaistensa kautta. Perheen äiti, Maria, on hyvin antelias ja lupaa hänelle varmasti yö-sijan, kun kuulee, mistä on kysymys. Ehkä poika, Johannes Markus, joka käy hoitamassa prokuraattorin vaimon yksityispuutarhaa, voisi tietää, mitä he ovat isälle tehneet.

Päättäväisesti Naatan ohjaa aasinsa Vincentius Khrysoksen vierelle ja ilmoittaa eroavansa matkueesta. Opettaja katsoo poikaan syvin silmin. "Sinulla on

varmaan hyvin tärkeä asia, kun olet uskaltanut yksin lähteä matkalle. Olet ollut koko ajan kovin vakava. Sinulla taitaa olla murheita, poikani.” Naatan painaa päänsä liikuttuneena alas.

”Tässä on sinulle pieni lahja palveluksistasi”, mies pistää puoliväkisin jotakin kovaa pojan käteen. ”Olet puhunut minulle paljon, poikani.”

Naatan heiluttaa kättänsä Elihulle ja kauppiaalle. Hän ei käsitä, mitä Vincentius Khrysos tarkoitti puhumisella. Hänhän oli ollut koko ajan aivan vai ti. Jonkun matkan päässä Naatan avaa kämmenensä. Siinä komeilee suuri hopeasekeli. Olipa hyvää matkaseuraa!

Naatan ratsastaa lopun matkaa kuin unessa. Jerusalemin on täynnä kaikenlaista outoa kansaa. Hän on ennen viettänyt tuntikausia kaupungin kujilla ihmetellen erivärisiä ihmisiä ja erilaisia vaateparsia. Nyt hän pujottelee vierasmaalaisten ihmisten ohi välttämättä heidän kasvojaan. Hän pysähtyy vasta tutun portaikon edessä. Se johtaa seuraavassa kerroksessa oleviin huoneisiin ja suureen vierassaliin. Aasinsa Naatan taluttaa sisäpihalle, missä on myös useita muita eläimiä. Talossa on nähtävästi jälleen vieraita.

Maria-äiti ei ole itse kotona. Hän on mennyt katsomaan temppelin iltauhria. Johannes Markus ottaa Naatanin kuitenkin ystävällisesti vastaan. Hän vain ihmettelee, miten poika on selvinnyt yksin koko pitkän tien.

Naatan esittää lyhyesti asiansa. Hän kertoo, mitä isälle on tapahtunut ja kysyy: ”Oletko kuullut, minne isä on haudattu? Markus tarttuu vakavin käsin Naatania olkapäistä ja sanoo: ”Sinä tiedät, mitä roomalaisilla on tapana tehdä ryöväreille!”

”Ge-Hinnom?” Naatan huudahtaa kauhistuneena.

”Niin juuri. Ei kukaan uskaltanut sanoa olevansa niiden miesten sukulainen. Kaikki pelkäsivät, että heidät luetaan kapinallisten ystäviksi. Kun ketään ei tullut vaatimaan ruumiita, Pilatus antoi käskyn viedä ne samaan paikkaan, mihin temppelistä heitetään vialliset uhrieläimet ja kaikki jätteet. Emme voineet sille mitään.”

Naatan pyytää anteeksi ja kipaisee ulos. Hän on urhoollisesti hillinnyt tunteensa. Ei sovi näyttää järkytystään vanhemman toverin läsnä ollessa. Mutta jo porrasaskelmat hän harppoo pitkin loikkauksin. Ge-Hinnom, Ge-Hinnom!

Kaukaa temppelin suunnasta kuuluu yhtäkkiä puhaltajien ja veisaajien yhteinen ylistys. Se on juhlava kuin etäinen meren kohina. Ihmiset ovat kerääntyneet Yläkaupungin katoille, mistä saattaa nähdä iltauhri-savun tupsahtavan korkealle taivaalle. Sen mukana kohoavat ihmisten rukoukset ja toivomukset. Mutta Naatan kiiruhtaa aivan päinvastaiseen suuntaan.

Aurinko on painumassa levolle ja hipoo jo Juudean läntisiä vuoria. Kuten useimmiten helteisen shirokon vaihdepäivinä, painavankostea tuuli alkaa puhalttaa meren suunnasta. Edessä olevasta Hinnomin laaksosta nouseva savu pudottautuu lähelle talojen kattoja täyttäen ilman palaneen katkulla. Tämä imelä käry kuuluu Jerusalemin kaupunkiin yhtä oleellisesti kuin kalan haju Galilean Beetsaidaan.

Kosteat usvapilvet, jotka iltatuuli painaa mereltä, punertuvat tuhkanharmaalle ja verelle. Siellä täällä etäämpänäkin on ruosteisia pilvenhaituvia. Kun Naatan kiipeää Ge-Hinnomin yllä olevalle muurinharjalle, koko taivas on kuin veressä. Kirvelevät savulonkerot nousevat laaksosta ja yhtyvät Naatanin synkkiin ajatuksiin.

Ge-Hinnom, Ge-Hinnom! Koko maailmassa ei ole kauhistuttavampaa paikkaa kuin tämä laakso. Se on maanpäällinen kadotus. Naatan muistaa tökkineensä kerran maata pitkällä kepillä vastapäisessä notkossa. Tuhkakasojen reunamilla asustaa lihavia valkoisia matoja, jotka elävät suurissa möykyissä. Ja keskemällä on ainainen hiillos ja tuli.

"Isäni, isäni! Miksi heidän piti heittää sinut tänne? Miksi he surmasivat sinut kuin ryövärin ja rikollisen? Täällä on vain saastaa ja temppelin jätteitä. Voi miksi, miksi?"

Imelä jätteiden lemu sekoittuu pistävään käryyn. Naatan voi pahoin. Hänen silmänsä ovat täynnä suuria karvaita kyyneliä. Auringon verinen vaate repeytyy palasiksi ja alkaa haipua pimenevään yöhön. Jostakin oikealta sukeltautuu kaksitellen tummia hahmoja, jotka viskaavat kantamuksensa laakson ahaalle tulelle. Temppelin palvelijat ovat alkaneet jokailtaisen askareensa.

UUSIA TOVEREITA

*H*itaasti Naatan kääntyy ympäri. Häntä kuvottaa vatsan pohjia myöten. Samassa hänen mieleensä tulee uusi, voimakas ajatus. Veri syöksähtää päähän. Kosto! Minun täytyy kostaa. Silmä silmästä, hammas hampaasta!

Naatan vilkaisee vielä kerran yli Ge-Hinnomin. Vastapäisellä rinteellä häämöttävät Pilatuksen vesijohtorakennelmat. Osa johdosta on katettu, osa lepää vapaana korkeiden tukirakennelmien päällä. Hänen mieleensä tulevat jälleen laakson lihavat madot. Mitä jos keräisi viitan helman täyteen vilisevää möykkyä ja sujauttaisi sen salaa yön pimennossa Pilatuksen vesiuomaan?

Merkkillinen tyydytyksen tunne nousee pojan jäseniin. On kuin hän olisi jo toteuttanut juonensa. Hän ajattelee mielessään, mikä melu syntyykään aamulla prokuraattorin palveluskunnassa, kun he huomaavat käyttäneensä saastutettua vettä. Mutta ei! Vesi johtaa myös leeviläisten asumuskortteliin. Naatan ei voikaan pilata vettä. Sehän voisi joutua myös pyhäkön astioihin.

Painava askel johtaa poikaa Yläkaupungin laitamille. Hän punnitsee vielä mielessään, uskaltaisiko lingota kiven prokuraattorin palatsiin. Mutta tämäkin suunnitelma raukeaa tyhjiin. Kostonuhma haipuu lopulta voimattomuuteen. Jäljelle jää vain tapa, jonka jokai-

nen juutalaispoika on oppinut lapsuudessaan: Naatan roiskauttaa pitkän, halveksivan syljen kadun kiville.

Kapeat kujat ovat täynnä temppelin suunnasta palaavia ihmisiä. Pääsiäisjuhlien aikana joka ainoasta köyhästä kodista on tullut vieraanvarainen majatalo. Siksi ahtaillakin kujilla näkyy rikkaita vaateparsia. Naatan haluaisi olla aivan yksin. Odottamatta hän törmää eräällä kujalla meluavaan ihmisrykelmään.

Iltaiset riitaisuudet eivät ole sinänsä mitään outoa Pyhän kaupungin kaduilla. Naatan tahtoi ohittaa kiihasäänisen ryhmän, mutta huomaa, että se ei onnistu. Siksi hän kääntyy takaisin kohti majapaikkaansa. Jerusalemin kerää suojiinsa suurina juhlina kaikenlaisia intoilijoita. Paras on pysytellä loitolla mella-koista. Mistä lieenee tuokin kina saanut syntynsä?

Maria-äiti on jo kotosalla. Ihmiset tapaavat kutsua Johannes Markuksen äitiä lempinimellä Maria-äiti, sillä hän on tunnettu äidillisestä huolenpidostaan. Jopa Simon Keefas, joka on Naatanin isän serkku, ja hänen veljensä Andreas, puhuttelevat Maria-äitiä kunnioittavasti hänen lempinimellään, vaikka ovat suurikokoisia aikuisia miehiä.

Naatan saa perheen taholta osakseen sydämellisen vastaanoton. Kukaan ei puhu hänelle hänen isänsä kohtalosta. Kaikki kyllä tietävät, miksi hän on saapunut Jerusalemiin.

Naatan pannaan nukkumaan suureen vierassaliin yhdessä tutun Andreas-sedän kanssa. Muista yöpyjistä Naatan oppii tuntemaan Johannes Markuksen serkun, Joosef Barnabaan, joka on tullut kaukaa Kyp-ron saarelta sukulaisiaan tervehtimään. Erityisesti Naatanin huomio kuitenkin kiintyy kaunispiirteeseen, hiljaiseen poikaan, joka on jo melkein aikuinen. Hänenkin nimensä kuuluu olevan Johannes. Nukku-

maan mentäessä Johannes Markus kuiskaa Naatanille, että vieras poika on sen Nasaretilaisen serkku. Hänen äitinsä Salome on Nasaretilaisen äidin sisar.

Johannes Markus kertoo vielä Naatanille salaisuuden: pojan veli Jaakob ja Andreas-sedän veli Keefas ovat juuri Nasaretin Jeesuksen kanssa jossakin kaupungin itäpuolella olevassa kylässä. He eivät ole voineet yöpyä kaupungissa, sillä ihmiset eivät antaisi heille rauhaa Jerusalemin muurien sisäpuolella. Mutta ei ole syytä huoleen, sillä Jaakob Boanerges on todellinen "Ukkosenjyrinän poika" ja kiivaan Keefas-sedän voimat tuntee jokainen Galilean kalastaja.

Naatan vilkaisee vähän väliä kohden nurkkaa, mihin hienopiirteinen Johannes on kääriytynyt makuuhuopineen. Tuo poika tuntee Nasaretilaisen. Naatan on joskus kadehtinut salaa ystäväänsä Mishaa, joka tuntee useimmat Herodeksen voimailijat ja gladiattorit. Mutta tämä on jo aivan toista: Johannes on Nasaretilaisen opetuslapsi, ja Nasaretilaisesta puhuu koko kansa.

Iltayöstä alkaa läheisestä naapuristosta yhtäkkiä kuulua katkera itku ja parku. Se leikkaa kuin veitsi Naatanin unta. Joku on jälleen kuollut. Vaikka itkijänaisten kimeä valitus on Naatanille ennestään hyvin tuttua, siinä on tällä kertaa jotakin kammottavaa. Imelä käry, joka kyllästää ilman, rupeaa taas vaivamaan häntä. Isä, Ge-Hinnom, temppeli, Pilatus, Nasaretilainen – kaikki alkaa jälleen entisen pyörintänsä.

Aamuaurinko luo vapauttavan valonsa yön kauhuun. Naatan on noussut muiden pyhiinvaeltajien kanssa katolle. Auringon terävä kärki kimpoaa tempelin kullatuista kattolevyistä ja melkein sokaisee silmät. Sieltä ilmaan kohoava uhrisavu taipuu uhkaavasti kohden Öljyvuoren rinnettä. "Huono enne", toteaa Andreas-setä.

Naatanin on viivytävä pari päivää Jerusalemissa, koska tulossa on sapatti. Kun ei ole muutakaan tehtävää, poika viettää päivänsä maleksien temppelialueella.

Hän tapaa ohimennen pakanain esipihalla Elihu-orjan. Miehen kasvot säteilevät valoisuutta. Nähdessään nuoren matkatoverinsa Elihu syleilee häntä hartioista. Sitten hän kertoo aivan uskomattoman uutisen: "Minä olen vapaa mies, katsohan!" Ja todella, hänen nilkassaan ei ole enää alentavaa orjan tunnistetta. Naatan tietää, että Rooma kiskoo kansalaisiltaan kovat verot, jos he päästävät orjansa vapaiksi. Tämä on valtion suurimpia tulolähteitä. Siksi hän todella ihmettelee Vincentius Khrysoksen jalomieli-syyttä.

"Se on osaksi sinun ansiotasi", selittää Elihun syvä ääni. "Isäntäni on hyvin herkkä mies. Kun hän näki sinun vakavat kasvosi, hän liikuttui. Temppelin kulta ja mosaiikki sekä kansan harras palvonta iltauhrin aikana mursivat hänet lopullisesti. Hän sanoi minulle, että hän tahtoo antaa uhrin, joka on arvokkaampi kuin eläinten veri. Hän päästää yhden Israelin lapsen vapaaksi orjuuden ikeestä."

Naatan kummastelee Elihun vuolasta puhetta. On kuin ei mies lainkaan ymmärtäisi, että juuri hänen ansiostaan isäntä ja koko matkue pelastui ryövärien käsistä. Ehkä siinä onkin todellinen syy Khrysoksen jalomielisyyteen. Joka tapauksessa Elihu on nyt vapaa. Vaikka ilma on käynyt pilviseksi ja tuuli nostattaa hienoa hiekkapölyä silmille, Elihu ei lainkaan häiriinny pistelevistä tuulenpyörteistä. Hän raivaa tiensä väkijoukon läpi pää ylväästi pystyssä kuin kameli. Mutta sitä ennen on Naatanin käteen jälleen uponnut käytössä tummentunut hopeasekeli.

Myös sapattina Naatan vaelttaa ympäri kaupunkia ja päättyy taas temppelialueelle. Siellä ihmisvilinässä hän tuntee olevansa paremmin yksin. Hän ajattelee hyvin ylpeänä esipihan alttaria pylväineen ja marmoripöytineen ja "vaskimerta". Etuhallin portilla on babylonialainen esirippu. Se peittää pyhään vievän oven, jota kaunistaa kultainen viiniköynnös jättiläismäisine rypäleineen. Mutta pyhään pääsevät vain papit hoitaessaan näkyleipiä ja pyhää tulta, joka ei saa sammua lampunjalasta.

Naatan tietää, että toisen esiripun takana on kaikkeinpyhin, jossa Jumala asuu. Vain kerran vuodessa ylimmäinen pappi astuu sovituseren suojaamana tuohon hirvittävään kammioon. Se on pimeä ja tyhjä. Silloin ylimmäinen pappi uhraa omien ja kansan tahattomien syntien puolesta.

Naatan on saanut pienestä pitäen oppia erilaisia ruokasäädöksiä ja pesuja. Hän tietää hyvin, että pyhän Jumalan eteen ei voi käydä valmistautumatta ensin rukouksin ja uhrein. Ilman verta ei ole sovitus. Abba Abieser on opettanut pojille sananlaskun: "Jos perkele kiusaa sinua, vie se kouluhuoneeseen tai temppeliin."

Mieluisin paikka Naatanin mielestä on Kuninkaan pylväskäytävä. Se on aina täynnä vierasmaalaisia pyhiinvaeltajia. Vaikka kaupustelijain kimeät äänet kaikuvat käytävässä, korkeat korinttolaiset pylväät tekevät tulijaan juhlallisen vaikutuksen. Nämä satakuusikymmentäkaksi pilaria ovat olleet aikoinaan kuningas Herodeksen ylpeys. Siellä täällä istuu raajarikkoisia ja kerjäläisiä ryhmissään. Temppeli on kuin suuri sairashuone.

Naatan kiertää itäiseen Salomon pylväskäytävään. Se on tavallisesti hänen kuljeskelunsa lopullinen pää-

määrä. Koreisiin sapattivaatteisiin sonnustautuneet oppineet ovat ryhmittyneet eri puolille holvikkoa. He selittävät oppilailleen tooran monia tulkintoja. He rakentavat Israelin ympärille ”lain aitausta”, jonka sisällä jokaisen kunnan juutalaisen tulisi elää.

Puolenpäivän maissa Naatan astuu ulos itäportista kiertääkseen Kuningasten puutarhojen eteläpuolelta Yläkaupunkiin. Jerusalemin muurien sisällä ei tarvinnut laskea sapatinmatkaa.

Tempppelin kauneus juhlistaa edelleen hänen mieltänsä. Daavidin virren sanat aivan kuin pulppuavat hänen sydäimestään. Joskus Naatanilla on sellainen tunne, että hän on täynnä psalmilauluja kuin kypsä granaattiomena, joka on haljeta makeista siemenistä.

Nytkin hän hyräilee: ”Minä iloitsin, kun minulle sanottiin: ’Menkäämme Herran huoneeseen. Meidän jalkamme saavat seisoa sinun porteissasi, Jerusalemi; sinä Jerusalemi, rakennettu kaupungiksi, johon kokoonnutaan yhteen, jonne sukukunnat vaeltavat, Herran sukukunnat, niin kuin Israelille on säädetty, kiittämään Herran nimeä... Toivottakaa rauhaa Jerusalemillemme, menestykööt ne, jotka sinua rakastavat. Rauha olkoon sinun muuriesi sisällä’.” (Ps. 122:1-7).

Naatanin alakuloisuus alkaa väistyä yhä enemmän. Hänen lapsuutensa kauneimmat muistot liittyvät vuotuisiin pääsiäismatkoihin. Jerusalemi on hänelle yhtä tuttu kuin hänen oma kämmenensä. Lähellä Kidronin laakson viertä kulkevaa muuria on kapea kuja, joka johtaa Yläkaupunkiin. Naatanin sandaaliin on juuttunut pieni kivi. Hän kaivaa sitä pikkusormellaan nojaten toista kättään erääseen ikkunasyvennykseen. Silloin hän kuulee odottamatta nimen Nasaretilainen. Tuolla nimellä on häneen taianomainen vaikutus. Hän terästää heti aistinsa. Saatuaan kiven irti jalkineesta, hän linkoaa sen peukalollaan läheiseen muuriin. Sitten hän käy lähemmäs.

"Hän oli varmasti se Nasaretilainen", kovistaa pyylevä mies, jonka vaateparsii ilmaisee hänen olevan fariseuksia. "Ei kukaan muu ryhtyisi parantamaan sapattina!"

"En minä tiedä, kuka hän oli", toinen vastaa. Hänen kainalossaan on vuodematto. Naatania ihmetyttää, että hän ei laske kantamusta käsistään, vaikka sapattina ei saisi kantaa mitään.

"Ei sinun ole lupa kantaa vuodettasi", puheeseen yhtyy fariseuksen nuori toveri, "nythän on sapatti".

"Se mies, joka teki minut terveeksi, sanoi minulle: 'Ota vuoteesi ja kävele'."

"Mikä sinulla sitten on ollut?" kysyy pulleampi mies. Hän muistuttaa viiksineen Gennesaretin järven keuhkokalaa, ajattelee Naatan. Hän tahtoo nähtävästi tyydyttää uteliaisuuttaan enemmän kuin valvoa lakia.

"Minä olen ollut sairas jo kolmekymmentäkahdeksan vuotta, ja minut on talutettu joka aamu Betesdan lammikolle, Lammasportin luo. En ole voinut itse liikuttaa jäseniäni. Nyt olen menossa kotiin. En tarvitse enää taluttajaa."

"Kävikö enkeli jälleen kuohuttamassa vettä? Sehän kuohuu silloin tällöin, ja sairaat ryntäävät veteen kuin mielettömät. He luulevat parantuvansa, mutta moni on tukehtunut sinne suulleen." Nuoren miehen ääni on pilkallinen; hän on tainnut olla papiston opis-
sa.

Vuodemattoa pitelevä mies nielee pilkan ja vastaa: "Minä istuin vakituisella paikallani aivan lähellä lammikkoa, että ehtisin ensimmäisten joukkoon, mikäli vesi rupeaisi kuohumaan. Silloin tuli yhtäkkiä eteeni mies, joka katsoi minua säälien. Ja hän kysyi: 'Tahdotko tulla terveeksi?'"

"Sanoin hänelle: 'Herra', sillä hänen katseessaan oli jotakin, mikä herätti kunnioitusta. 'Herra, minulla

ei ole ketään, joka taluttaisi minut lammikkoon, kun vesi on kuohutettu; ja kun olen menemässä, joku toinen tunkee sinne aina ennen minua. Kuinka minä voisın parantua?"

"Silloin se mies sanoi minulle: 'Nouse, ota vuoteesi ja kävele!' Samalla tunsin ikään kuin lämmin maito olisi valunut jäseniini. Hypähdin pystyyn, ja nyt olen aivan terve."

"Sano minulle, kuka se mies oli, joka sanoi sinulle: Ota vuoteesi ja kävele." Äänessä on keuhkokalan näköinen mies.

"En minä tiedä, kuka hän oli. Tiedän vain, että ennen olin rampa ja nyt kävelen. Aion mennä heti tempeliin uhraamaan kiitosuhrin, kunhan saan vuoteeni viedyksi kotiin."

"Se oli varmasti se Nasaretilainen", kiristää nuorukainen hampaattensa välistä, "ja hän rikkoo taas lakia".

Naatan kiiruhtaa nopeasti pois. Kapea kuja viettää ylöspäin. Nasaretilainen on tehnyt jälleen uuden ihmeen. Se on varmasti ollut hän. Ehkä Johannes Boanerges tietää kertoa siitä enemmän. Hänen piti tavata muut opetuslapset Lammasportin luona jo aamuvarhain sopiakseen heidän kanssaan kotimatkastaa. Osa heistä majailee Betaniassa.

Nuo fariseukset ovat Naatanin mielestä koko kansan valiojoukkoa. Hehän ovat rakentaneet suurimman osan maan synagogista. Joskus he vain ovat liian ankaria. Tuokin mies oli sairastanut kolmekymmentäkahdeksan vuotta ja tuli sitten yhtäkkiä terveeksi. Totta kai hänellä on lupa kantaa vuoteensa kotiin, kun on odottanut jo niin kauan. Kerran pitkät ajat sitten nuo fariseukset häpäisivät erään ylipappi Jannain pommittamalla häntä *etrog*-hedelmillä. Ylipappi oli viskannut Siiloan lähdeveden alttarin viereen eikä,

kuten laki vaatii, alttarin edessä olevaan kouruun. Ja yhtä helposti fariseusten käsistä lentävät kivet kuin nuo sitruunatkin.

Kuitenkin nuo "eristäytyjät" antavat kauniin esi-merkin kansalle. He eivät häpeile rukoilla julkisesti. Joku tekee sen jopa katujen risteyksissä. Toreilla he ovat kuuluisia almuistaan, joita he antavat kansan nähden. Näin nämäkin oppivat uhraamaan. He vastustavat myös jyrkästi saddukeuksia, jotka tunnustavat vain Viisi Mooseksen Kirjaa eivätkä usko ylösnousemukseen tai henkimaailmaan. Fariseukset vaativat koko elämän ehdotonta valjastamista lain alle.

Heidän oppinsa mukaan pitää kyllä olla hyvin tarkka, ettei edes välillisesti joutuisi palvelemaan syntiä. He kieltävät myymästä eläintä, jos on tiedossa, että sitä tultaisiin käyttämään pakanallisiin uhreihin. Samoin ei saa osallistua pakanallisten tuomioistuinten eikä areenan rakentamiseen saatikka sitten katselijana eläintaisteluihin. He ovat todella kansan omatunto. Useat heistä vain vaikuttavat hieman tekopyhiltä. Sabta, joka noudattaa kotona visusti lain säädöksiä, valittaa joskus, että on vaikeaa tietää, milloin epäpuhdas astia on kulttilakien mukaan pesty. Varsinkin kapeakaulaisten ruukkujen ilmatilan puhdistamisesta on niin erilaisia käsityksiä.

On niitäkin, jotka väittävät, että lain koko keino-tekoinen rakennelma seisoo kananjaloilla. Nytkin oli Salomon pylväskäytävässä muuan mies, joka julisti, että kun Messias tulee, Hän antaa uuden lain ja uuden sydämen. Mutta siihen mennessä on yritettävä totella niitä määräyksiä, joita viisaat opettavat.

Selootitkin, jotka kieltävät antamasta veroja keisarille ja jotka ovat valmiit väkivalloin hävittämään jumalattomat maasta, tahtovat noudattaa uskollisesti lakia. Mutta he eivät hyväksy syntien tuomitsemista

niin ankarasti kuin fariseukset. Naatan huokaisee: Ei ole helppoa olla mieliksi pyhälle Jumalalle.

Edessä on jo Maria-äidin majatalo. Jatkuva kävely raukaisee Naatanin jäseniä. Hänen päänsä on täynnä asioita, joita hän kuuli temppelissä. Hän ajattelee myös rampaa miestä, jonka Nasaretin Jeesus paransi. Kunpa saisi oppia vain lain ytimen ja voisi heittää kuoret syrjään! Naatan päättää paneutua iltapäiväksi pitkäkseen. Helle ja erämaasta puhaltanut hieno hiekkapöly ovat ottaneet voimille.

Iltauhrin jälkeen Naatan jää kummankin Johanneksen ja parin muun pojan kanssa istuskelemaan katon reunakiville. Kuu nousee juhlallisesti kaukaa Suolameren ja Mooabin vuorten takaa. Sen kultaisesta melonista on haukattu jo suuri kimpale. Se kykenee kuitenkin vielä houkuttelemaan nuoria ja vanhempiakin kattotasanteille.

Myös koirat ovat tällaisina öinä levottomia. Yksi haukahtaa jotakin epämääräistä varjoa, toinen yhtyy laiskasti myötätunnosta mukaan, kolmas arvelee, että nyt on jo tosi kysymyksessä – ja pian haukku kiirii halki koko kaupungin. Keskiyöllä yhtyvät konserttiin sakaalit. Ne itkevät vuorilla kuin heitteille jätetyt lapset.

Joku pojista erehtyy kysymään, mikä on tuonut Naatanin Jerusalemiin aivan yksin. Äänenkään värähtämättä Naatan kertoo asiansa. Joku joukosta ehdottaa yhteistä kosta. Markus laimentaa innon toistamalla tutun aramealaisen sananlaskun: "Kyllä tuomio on ja Tuomari myös!"

Johannes Boanerges, Nasaretilaisen oppilas, joka on mietteissään tuijottanut kaukaisuuteen, puuttuu puheeseen. Äänenmurros on muuttanut hänen äänensä syväksi ja sointuvaksi. Siinä on kaukaisen uk-

kosenjyrinän kaikua, vaikka hänen uneksivat silmänsä eivät oikein sovi noin kumisevaan olemukseen. "Ei kannata tuomita eikä kostaa. Tuomitsijallakin on lopulta tuomarinsa. Hurskas tuomitsee syntistä, kirjanoppinut pakanaa, selootti fariseusta, essealainen pappia. Vain Herran on kosto. Nasaretin Jeesus kieltää meiltä kaiken tuomitsemisen."

Poikien piiri kääntää kasvonsa Johannekseen päin. Nuorukaisella on ilman muuta oikeus sanoa viimeinen sana, hän kun on Nasaretilaisen sukulainen. Kaikki tietävät, että Johannes ja hänen vanhempi veljensä Jaakob ovat saaneet aivan erityisen kutsun seurata ja palvella Jeesusta.

Pojat innostuvat vaatimaan, että Johannes kertoisi heille, mitä Nasaretilainen on tehnyt viime aikoina. Onko totta, että hän aikoo ruveta hallitsijaksi? Mitä hän tekee roomalaisille? Siirtykö hän temppeliin asumaan? Kysymykset risteilevät ilmassa.

"Ihmisillä on tuhat suunnitelmaa, Jumalalla vain yksi!"

"Mikä se on?" pojat kysyvät yhdestä suusta.

"Ettekö ole kuulleet, mitä Jeesus puhui vuosi sitten meikäläisten hallitusmiehelle Nikodeemukselle?"

"Kyllä minä muistan!" innostuu Markus. "Hän tuli Nasaretilaisen luo salaa yöllä. Sinä kerroit siitä minulle, kun olimme lähellä Nikanorin portteja, siellä missä Jumalan lippaat ovat, muistathan!"

Markus kumartuu eteenpäin innoissaan. Naatanin mieleen nousevat uhriarkut, joihin saa panna lahjansa tiettyjä uhreja ja pyhäkön tarpeita varten. Arkkuja on kolmetoista, ja ne ovat torven muotoisia. Hän on usein nojannut läheisiin pylväisiin ja seurannut syrjäilmällä ihmisten uhraamista. Kun rikkaat antavat lahjansa, he ilmoittavat sen suuriäänisesti pojille, jotka laskevat päivän ennätystä. Torvien ahnaat suut

nielevät valtavan määrän kultaa ja hopeaa temppelin aarteistoon.

"Niin, taisin kertoa siitä sinulle", Johannes muistelee harvaksen. "Olimme yötä erään rikkaan kirjurin tykönä. Kun sisällä ei ollut tilaa, minut pantiin nukkumaan katolle. Hoidin ryhmämme ajokkeja. Meitä oli matkalla kokonainen ruokakunta, tai oikeastaan kaksitoista miestä. Taisin syödä liian paljon *haroset*-kastiketta. Kuukin vaivasi minua, joten en saanut unta. Jeesus ei tahtonut mennä enää Öljyvuorelle, sillä oli jo hyvin myöhä. Siksi hän vietti sen yön katon kulmauksessa rukoillen."

"Hän on merkillinen mies", huudahtaa joku joukosta. "Ihmiset kertovat, että Hän rukoilee yökaudet vuorilla, eikä Hänellä ole rahaa, ei taloa, ei vaimoa, ei..."

"Eikä kahta ihokasta", keskeyttää toinen. "Mutta Hän on arvossapidetyin ihminen koko Kapernaumisissa. Kun Hän tulee lähelle, kaikki ihmiset hiljenevät."

"On Hänellä vihollisiakin", Johannes ottaa jälleen ohjakset käsiinsä. "Kirjanoppineet ja papit eivät uskalla toistensa nähden puhutella Häntä. Muistattehan, kuinka koko kaupunki oli kuohuksissa, kun Hän vuosi sitten puhdisti temppelin."

"Minäkin olin siellä", joku kehaisee. "Ja minä", yhtyy Naatan. "Mutta lupasit puhua meille siitä Nikodemuksesta."

"Niin", Johannes jatkaa. "Sinä yönä ulkoporttiin kolkutettiin voimakkaasti. Pian tuli katolle Nikodeemus. Tunsin hänet heti, sillä hän on Salomon pylväskäytävän tunnetuimpia opettajia. Perässä seurasi korkeaotsainen nuorukainen. Hän näytti aivan muistinerolta, *gaonilta*. Heillä on pettämätön muisti. Heitähän kutsutaan myös nimellä, *avreekh* – *av* eli isä

opissa ja *rakh* eli hento iältään. He toimivat väittelyjen todistajina.

"Ehkä joku muukin tahtoi tietää salaisesta keskustelusta, sillä heti rauhantervehdyksensä jälkeen hallitusmies kysyi: 'Mitkä ovat sinun suunnitelmasi Jerusalemissa?'"

"Mutta kaikki luulivat, että Jeesus tekisi jotakin muutakin", Markus innostuu. Johannes jatkaa kuitenkin ilman keskeytystä: "Jeesus ei vastannut oppineelle mitään, katsoi häneen vain vakavin silmin. Silloin Nikodeemus ryhtyi pyytelemään anteeksi yölistä vierailuaan ja sanoi: 'Rabbi, me tiedämme, että Sinun opettajaksi tulemisesi on Jumalasta, sillä ei kukaan voi tehdä niitä tunnustekoja, joita Sinä teet, ellei Jumala ole Hänen kanssansa'."

"Nyt vasta Jeesus avasi suunsa. Hän puhui hiljaisella äänellä, joka saa aina väristykset kulkemaan pitkin selkäpiitäni: 'Isälläni on vain yksi suunnitelma. Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: joka ei synny uudesti ylhäältä, se ei voi nähdä Jumalan valtakuntaa.'

"Nikodeemus kysyi: "Kuinka voi ihminen vanhana syntyä? Eihän hän voi jälleen mennä äitinsä kohtuun."

Silloin Jeesus vastasi: "Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: jos joku ei synny vedestä ja hengestä, hän ei voi päästä sisälle Jumalan valtakuntaan. Teidän täytyy syntyä uudesti, ylhäältä." (Joh. 3:3).

"Mitä Hän tarkoitti vedellä ja hengellä?" Markus kysyy. "Puhuiko Hän puhdistuskasteesta vai jostakin muusta?"

"Sitä kysyi Nikodeemuskin", Johannes selittää. "Hän sanoi: 'Kuinka tämä voi tapahtua?'"

Silloin Jeesus nuhteli oppinutta katsomatta kuitenkaan häneen. Sitä katsetta tämä olisi tuskin voinut

kestää. Sanat olivat hiljaiset, mutta kuulin ne selvästi: "Sinähän olet Israelin opettaja etkä tätä tiedä!"

Sitten Jeesus kohotti katseensa. Oli kuin Hän olisi nähnyt jotakin kaukana edessään, ja Hänen silmänsä olivat murheelliset.

Pojat katsovat jännittyneinä Johannekseen. Kuu on kiivennyt nuorukaisen olkapäille. Hänen kasvonsa ovat varjossa, mutta silmissä on merkillinen loiste.

Jeesus sanoi: "Niin kuin Mooses ylensi käärmeen erämaassa, niin ylennetään Ihmisen Poikakin, että jokaisella, joka uskoo häneen, olisi iankaikkinen elämä. Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainokaisen Poikansa, ettei yksikään, joka häneen uskoo, hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä. Ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan tuomitsemaan maailmaa, vaan sitä varten, että maailma hänen kauttansa pelastuisi. Joka uskoo häneen, sitä ei tuomita." (Joh. 3:14-18).

Pojat eivät hiiskahdakaan. Naatan ajattelee sanaa tuomitsemisesta. Eikö juuri viimeinen tuomio ole elämän pelottavin asia? Hänelle on opetettu, että Jumala tuomitsee kerran koko maailman. Eikä voi olla koskaan varma, pääseekö pelastuneitten ylösnousemukseen. Kuinka tuo Jeesus uskaltaa luvata, että niitä ei tuomita, jotka uskovat Häneen? Hänhän korottaa itsensä Jumalaksi.

"Kysytkö Nasaretilaiselta, mitä Hän tarkoitti Mooseksella ja käärmeellä?" Markus katkaisee hiljaisuuden.

"En uskaltanut kysyä, mutta ajattelin, että Nikodeemus varmaan ymmärsi, sillä hän on hyvin oppinut. Jeesus puhuu usein vertauksilla, ja jälkeensä me keskustelemme erikseen, mitä Hän on tarkoittanut yksityiskohdilla. Kerran kun fariseukset pyysivät Jeesukselta merkkiä taivaasta, Hän sanoi heille: Tämä

paha sukupolvi tavoittelee merkkejä, mutta ei teille anneta muuta merkkiä kuin profeetta Joonan merkki. Joona oli meripedon vatsassa kolme päivää ja kolme yötä. Samoin Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä.”

”Mutta olisithan sinä voinut kysyä Häneltä”, Markus tivaa toverilleen. ”Kaikki puhe on luotu sitä varten, että sitä ymmärrettäisiin.”

”Emme me voi niin vain kysellä kaikkea Mestariilta. Hän suhtautuu meihin kuin pikkupoikiin, ja jotenkin me pelkäämme Häntä. Keefasta ja Jaakobiakin Hän sanoo lapsiksi, vaikka on itse nuorempi heitä.”

Samassa kuuluu Maria-äidin ääni kattoportaikosta: ”Tulkaa pian iltapalalle. Minulla on teille granaattiomenamehua ja taatelikakkua. Tarvitsette huomenna paljon voimia, pojat. Aamulla on noustava jo varhain.”

MUUTTUNUT MISHA

"Kolme asiaa tulee odottamatta, Messias, aarre ja – skorpioni." Myös Naatanin uudet kokemukset olivat yllättäneet äkkiarvaamatta. Hänen päänsä on täynnä uusia ajatuksia, jotka saavat hänet väliin miltei suunniltaan. Ensin erakon tapaaminen, sitten isän kuolema ja lopulta uudet ystävät, jotka saattoivat hänet ymmälleen kertomuksillaan. Nyt on jälleen kulunut kokonainen viikko kotosalla. Joka päivä kulkee kylällä uusia huhuja Jeesuksen ihmetöistä. On kuin profeetta Elia olisi nousut kuolleista.

Naatan istuu kotinsa rannanpuoleisella seinustalla viettäen siinä iltapäivää. Hänellä on luontainen taito löytää varjo, missä lekotella yksinäisten ajatustensa kanssa. Aivan käden ulottuvilla nuokkuvat hiljaa granaattiomenapuun tähtimäiset suuret kellot. Naapurin kreikkalaisnainen on opettanut sabtan rakastamaan kukkia. Niitä on sekä talon seinustalla että sielä täällä pihamaalla. Narsissit ja vihertävänkeltaiset iirikset sekä kalliit jalostetut liljat kertovat pääsiäisen läheisyydestä. Paikalta näkyy myös palanen Kinnetiä, Gennesaretin järveä. Jonkun matkan päässä kalastajat puhdistelevat hiljalleen verkkojaan. Tästäkin kylästä on moni mies jättänyt työnsä ja liittynyt Nasaretilaisen seurueeseen.

Aikaisemmin tätä uutta profeettaa kutsuttiin vain Nasaretilaiseksi. Nyt ihmiset käyttävät Hänestä yleis-

semmin nimeä Jeesus. Jokainen tietää silloin, kenestä Jeesuksesta on kysymys. Vain fariseukset sanovat Hänestä yhä "se mies", sillä he eivät tahdo, että tuota uutta villitsijää kutsuttaisiin nimeltään niin kuin jota-kin tärkeätä oppinutta. Näinä päivinä Jeesus-nimen kuulee aivan joka paikassa, rannassa, torilla, kalansuolaamossa, jopa kouluhuoneellakin.

Naatan on ehtinyt jälleen käydä kaksi kertaa Kyyhkyslaaksossa. Hän ei niinkään välitä hankkia lisäystä omiin kyyhkyslakkoihinsa. Hän on vain istunut tuntikausia vanhuksen kanssa ja kuunnellut tämän kertomuksia menneistä ajoista. Ehkä vanhus pitää Naatanin vierailuista. Yksi hyvä kuuntelija on parempi kuin kaksi sulavapuheista opettajaa. Sitä paitsi tällaisilla esseelaisilla, joita on siellä täällä Galiileankin kylissä, on tapana pitää nuoria oppilaita.

He myös keskustelevat. Naatan on kertonut vanhukselle kaiken, mitä on kuullut Jerikossa ja Jerusalemissa sekä ihmeet, joita Johannes Boanerges on nähnyt.

Eniten Kyyhkyslaakson erakkoon vaikutti sana, jonka Naatan lausui ohimennen. Hän kertoi, kuinka Johannes Markus ja hänen kaimansa olivat ylpeilleet nimestänsä. He olivat kehuneet, että tämä kaunis nimi, joka merkitsee "Herra on armahtavainen", oli myös erämaan profeetalla, Jeesuksen serkulla.

"Oliko Johannes Kastaja Jeesuksen serkku?" erakko huudahti yllättyneenä. Uutinen vaikutti häneen niin, että hän oli taas vähällä saada käsiinsä kouristuksen.

Ja sitten vanhus kertoi mitä merkellisimmän tapausten. Hän oli Juudean kuninkaan Herodeksen aikana temppelin pappina, kunnes väsyi tyrannin mieltänsä juuri ennen tämän kuolemaa. Siksi hän liittyi erämaan veljiin monen muun mukana. Samassa pal-

velusryhmässä, Abian osastossa, oli hurskas Sakarias-niminen toveri. Se oli kahdeksas osasto. Koko maa oli jaettu 24 alueeseen, joita kutakin edusti siitä vastaava papisto. Polttouhrin toimittaminen tuli papin osalle vain kerran hänen elämässään. Vanha Sakarias sai tavanmukaisessa arpomisessa tehtäväkseen mennä Pyhään suitsuttamaan. Kaikki kansa oli toimituksen aikana ulkopuolella rukoilemassa. Sakariaalla ei ollut silloin vielä lasta. Perillisen puute oli hänelle suuri häpeä, sillä Aaronin jälkeläisiin kuuluva Abian suku, jota edustimme, oli muutoinkin hyvin pieni.

Sakarias viipyi hyvin kauan temppelissä, niin että kansa alkoi jo käydä levottomaksi. Kun hän sitten hoippui ulos, hän oli aivan mykkä. Hän pystyi puhumaan vain viittomalla. Ymmärsimme, että hän oli saanut enkelinäyn.

Vuoden kuluttua tästä tapahtumasta Sakariaan vaimolle Elisabetille syntyi poika, josta tuli tuo peloton erämaan profeetta. Kun lapsi piti ympärileikata, olisimme antaneet hänelle isänsä mukaan nimeksi Sakarias. Mutta äiti tahtoi pojasta Johannesta. Silloin isä osoitti kädellensä taulua, joka tuotiin hänelle. Hän kirjoitti siihen nämä sanat: Johannes on oleva hänen nimensä. Ja kohta, kun hän oli antanut taulun minulle, hänet valtasi kova vavistus. Hänen kielensä kanheet irtautuivat, ja hän ylisti Jumalaa.

Kaikille ympärillä asuville tuli pelko. Koko Juudean vuorimaassa puhuttiin näistä asioista. Ihmiset pohtivat: mitä tästä lapsesta tuleekaan? Pieni Johannes-poika kävi joskus tervehtimässä meitä erämaassa. Mutta sitten hänen isänsä kuoli. Sen jälkeen kadotin koko perheen näköpiiristäni. Kerran kuitenkin kuulin eräältä uudelta leeviläiseltä, joka liittyi joukkoomme, että Johannes vietti säännöllisesti yönsä eräällä vuorella rukoillen. Pian tämän jälkeen meidän joukkomme rippeetkin hajotettiin luolistamme.

Jos Jeesus on tuon Johanneksen sukulainen, silloin vanhan Sakariaan sana on tosi. Hän puhui meille pelastuksen sarvesta, minkä Jumala on nyt kohottanut kansalleen. Sarvihan merkitsee kielessämme kirkkautta ja kunniaa. Sen Messias on meille tuova. Hän sanoi, että Johannes tulee käymään Herran edellä valmistaakseen Hänelle tietä ja antaakseen Hänen kansalleen pelastuksen heidän synneistään.”

Naatanin ajatukset ovat kiertäneet kehää hänen istuessaan siinä keskipäivän varjossa. Hän on kuin ylipappi, joka lehtimajanjuhlan viimeisenä päivänä kiertää seitsemän kertaa alttarin ympäri, jotta Jumala antaisi runsaan sateen. Jollakin tavalla Nasaretin mies on tullut hänen elämänsä keskukseksi, jonka ympäri kaikki kiertää.

Naatan on juuri nousemaisillaan, kun rantapalmujen välistä vilahtaa tuttu hahmo. Misha! Naatan ilahtuu näkemästään, sillä Hölmö-Misha on oikeastaan hänen ainoa todellinen ystävänsä.

Mishan askelissa on jotakin erikoista. Naatan nousee seisomaan nähdäkseen tarkemmin. Toveri kiiruhtaa eteenpäin pitkin, päättäväisin askelin. Hän ei ole vielä huomannut Naatania talon varjosta. Tavallisesti Misha laahaa jalkoja perässään ja kiepauttaa ne puoliviistosti poikittain eteensä. Samassa tahdissa hänen kasvonsa kääntyilevät vuorotellen kummallekin sivulle. Se ei johdu vain hänen sammakkomaisista raajoistaan ja aliravitusta laihasta ruumiistaan, vaan siitä, että hän ei kykene pitämään sisintänsä koossa ja kurissa.

Ainakin kerran kuunkierron aikana Misha saa kohtauksen, joka vavisuttaa koko hänen ruumistaan ja kaataa hänet lopulta tajuttomana maahan. Hän tuntee yleensä näiden kohtausten tulon etukäteen. Siksi hän etsii itselleen ajoissa pehmeän paikan, jo-

hon hän asettuu kyljelleen kohdatakseen taas kerran ikävän vitsauksensa.

Naatan näki tämän kohtauksen kerran koulussa. Mutta opettaja Abba Abieser selitti ymmärtäväisesti, että se johtuu pienenä koetusta järkytyksestä. Tämän jälkeen toverit kuitenkin alkoivat karttaa Mishaa. Joku jopa väitti, että hänessä olisi riivaaja.

Nythän Misha kävelee aivan kuin terve ihminen. Mitä on tapahtunut? Naatan kohottaa kätensä tervehdykseen. Mishan kasvot loistavat aivan kuin ne olisi rasvattu, ja hän harppoo reippaasti Naatanin luo.

"Olen nähnyt hänet", Misha huudahtaa hengästyneenä. Hän ei lainkaan selitä kenestä on kysymys. Mutta kuka tahansa kylässä ymmärtäisi, ketä Misha tarkoittaa.

"Hän tuli minun tyköni. Sinä tiedät sen sortuneen raunion, joka on lähellä meidän taloamme. Se on se paikka, mistä ihmiset ottavat rakennuskiviä. Sen omistaja on muuttanut Antiokiaan. Menen aina sinne piiloon, kun alan kaatua, tiedät kyllä!"

"Oletko taas kaatunut?" Naatan on täynnä osanottoa. "Vastahan viikko sitten sait viimeksi kohtauksen!"

"Ajattelin, ettei kukaan tiedä piilopaikkaani", Misha jatkaa. "Mutta kun aloin voida pahoin, se Nasaretilainen tuli rauniokellarin ovelle. Hän huusi minulle: Misha, tule ulos!"

"Kuinka hän tiesi sinun nimesi?" Naatan ihmettelee.

"En tiedä. Minä nousin, vaikka minun oli jo kauhean paha olla. Menin Hänen tykönsä. Silloin Hän sen teki. Hän pani toisen kätensä päälleni ja toisen olalleni. Sitten Hän katsoi ylös ja sanoi: 'Isä, minä kiitän Sinua, että kuulet rukoukseni niin kuin aina olet kuullut.'

"Samalla lävitseni kävi yhtäkkiä hirvittävä pelko ja heti sen jälkeen aivan kuin lämmin virta. Minun oli hyvä olla. Tajusin, että olen nyt terve ja aloin kiittää Jumalaa."

Naatan katselee ihmeissään toveriansa. Misha on rauhallinen ja säteilevän iloinen. Jos Naatan ei olisi tuntenut toveriansa jo vuosikausia, hänen tekisi mieli väittää, että tuo ei ole Misha – vaan vain hänen näköisensä. Entisestä Hölmö-Mishasta ei ole jälkeäkään. Puhekin on tasaisempaa. Ennen Misha änkytti, jos hän innostui liiaksi.

Mutta Misha keskeyttää Naatanin ajatukset: "Mitä sinä minua noin tuijotat! Kyllä minä olen yhä sama Misha. Minun on vain niin hyvä olla. Jeesus on varmasti se Messias. Hän tuns minut nimeltä ja tiesi kätköpaikkani. Nyt minun on niin hyvä olla."

"Minäkin tahtoisin nähdä taas Jeesuksen", pääsee Naatanilta. Hän on pitkän aikaa ajatellut siihen suuntaan salaa sisimmässään. Nyt tuo toivomus tuli julki. Ja häntä aivan kuin helpottaa.

"Näin, että Jeesus astui opetuslapsineen veneeseen kylän laidalla. He aikovat nähtävästi käyttää hyväkseen iltapäivätuulta ja pyrkiä takaisin Kapernaumiin. Hän ei voi kiertää sinne maitse, sillä ihmiset tungeksivat Hänen ympärillään antamatta Hänelle hetkenkään rauhaa. Arvaatkos, kuka seurasi Häntä toisessa veneessä?"

Naatan näkee toverinsa silmissä tutun arvoituksellisen hymyn. Misha on sittenkin sama Misha. Hänellä on aina jotakin uutta uuden lisäksi. Tietenkään Naatan ei osaa arvata oikein.

"Meidän kylän kaunis Maria!" Mishan ääni on vakava.

"Sitoivatko he hänet?" Naatan kysyy.

"Ei, hän tuli aivan vapaaehtoisesti."

”Ei se ole mahdollista”, Naatan penää.

”Ei olekaan, mutta se on totta. Näin omin silmin. Kaunis Maria oli ollut taas menossa vuorille tukka valtoimenaan. Hän oli jotenkin päässyt ulos huoneesta, johon hänen vanha isänsä oli teljennyt hänet. Ihmiset eivät voineet tietenkään pidättää häntä, vaikka useat näkivät hänen pakomatkinsa. Hän olisi ollut varmaan taas viikon vuorilla, kunnes joku olisi löytänyt hänet tiedottomana ja nälkiintyneenä.”

”Sabta on kertonut minulle Maria Magdaleenas-ta.” Naatanin otsalla on kysyvä ryppy. Misha ei kuitenkaan tiedä Mariasta paljonkaan, koska kuuntelee tarkkaavaisena. ”Maria on ollut riivattuna siitä lähtien, kun hänen sulhasensa sai pitaalitaudin. He olivat määränneet jo hääpäivänkin. Mutta päivää ennen häitä sulhanen heittäytyi alas eräältä jyrkältä vuorenrinteeltä. Hänen ruumiinsa oli valkoisena pitaalista. Silloin kaunis ja herkkä Maria, jota kaikki rakastivat, sulkeutui huoneeseensa. Sitten hän alkoi pelätä ihmisiä, jopa isäänsä. Kun ihmiset menivät hänen lähelleen, hän rupesi parkumaan ja potkimaan ja repi heidän kasvonsa verille. Siitä on jo yli kymmenen vuotta. Minäkin olen joskus istunut kauniin Marian polvella, kun hän oli vielä terve.”

”Nyt minä ymmärrän, miksi koko kylä on aina rakastanut häntä, vaikka hän olikin riivattu”, Misha toteaa mietteissään. ”Olisit nähnyt ihmisten ilon, kun he syleilivät Mariaa venerannassa. Hän oli nyt aivan rauhallinen ja kaunis kuin enkeli.”

”Paransiko Nasaretilainen hänetkin?” Naatan tuntee, että kysymys on typerä. Mutta Kyyhkyslaakson erakko oli vannottanut Naatania, että tämä ottaisi tarkkaan selville kaiken mahdollisen uudesta profetasta.

”Paransi tietysti. Jeesuksen mukana oli eräs pitkä poika, ja hän sen kertoi.”

"Oliko sillä pojalla hyvin syvä ääni?" Naatan kysyy.

"Kuinka sinä sen tiedät?" Misha ihmettelee. "Hänellä oli hyvin miehekäs ääni."

"Sitten se oli Johannes Boanerges. Näin hänet Jerusalemissa", Naatan selittää.

"Niin, se poika, Johannes, kertoi meille, että kallis Maria oli juossut itse Jeesuksen luo, heittäytynyt maahan Hänen eteensä ja huutanut karhealla äänellä: 'Mitä Sinulla on meidän kanssamme tekemistä, Sinä Jumalan Pyhä? Oletko tullut tuhoamaan meidät?'"

Opetuslapset olivat perääntyneet pelosta taemas, sillä he näkivät, että naisessa oli riivaajia. Silloin Jeesus korotti äänensä ja käski: 'Lähtekää hänestä, sillä hänkin on Israelin tyttäriä'. Marian suusta kuului tuskainen parkaisu. Hän jäi kuin kuolleena maahan. Jeesus kumartui ja nosti hänet ylös. Kun Maria avasi silmänsä, hän oli täysin järjissään. Mestari oli sanonut hänelle: 'Seuraa minua ja palvele minun perhettäni.'

"Sanotko sinäkin häntä jo Mestariksi?" Naatanin ääni on hiukan kirpeä.

"Hän on minun Mestarini ja toivoisin, että olisi sinunkin." Mishan katse on vaativa.

"Älä yritä taivuttaa hänen niskaa, jos se ei tahdo juoda", vastaa Naatan.

"Kuinka olet niin varma, ettet tahdo juoda?" Misha kysyy. Hänestä tuntuu, että sananlasku ei tule toverin sydäimestä.

Asia taitaa olla ihan päinvastoin. Naatan tahtoisi kyllä juoda, mutta hän ei ole vielä päässyt lähteelle. Misha tuntee ystävänsä. Pitkä ratsastus koettelee aasin, pitkä toveruus ystävän. Misha tietää, että hänen kumppaninsa on epävarma silloin, kun hän korottaa äänensä.

Misha yrittää vielä kerran: "Niinkuin peura halajaa vesipuroille, niin minun sieluni halajaa sinua, Jumala. Minun sieluni janoaa Jumalaa, elävää Jumalaa – muistathan? "

"Kyllä minä muistan." Naatanin kasvoille leviää hymy. "Voithan sinä olla oikeassakin." Kerroin sinulle siitä kokemuksestani rannalla. Silloin sinä hymyilit. Mutta nyt jo luet itse psalmeja. Olet kummasti muuttunut."

"Sanoit luvanneesi sille erakolle, että käyt Kapernaumissa. Ethän ole unohtanut? Kuule, lähdetään jo huomenna!"

Naatan mittaa katseellaan toveriaan. Tämä näkyy olevan tosissaan. "Olkoon menneeksi! Minun pitäisi muutenkin käydä Keefas-sedän luona. Hänen poikansa Daavid sai minulta talvella kyyhkysparin. Nyt niillä on pieniä poikasia. Minun pitäisi neuvoa, mitä niille saa syöttää." Pojat painavat peukalonsa yhteen lupauksensa vahvistukseksi. "Aamulla aikaisin, kun aurinko nousee! Selvä on!"

"Tulen hakemaan sinua", Misha lupaa. "Olen menossa kertomaan Abba Abieserille, mitä minulle on tapahtunut. Saa nähdä, mitä hän sanoo."

Naatan seuraa pitkin silmin Mishan reipasta menoa. "Totisesti, Misha on muuttunut."

NAATANIN OHRALEIVÄT

Aurinko alkaa juuri nousta Kinneretin takaa poikien hyvästellessä sabtaa. Naatan saa koriinsa viisi vastaleivottua ohraleipää ja kaksi kalaa. Kalat hän on pyytänyt koukulla jo pari päivää sitten. Sabta on suojannut ne ja käristänyt maauunissa leivottuaan ensin leivät. Misha on käärintä omat eväänsä liinaseen.

Pojat aikovat kulkea jalkaisin koko pitkän matkan. He ovat painumaisillaan kylätielle, kun Misha sattuu vilkaisemaan taakseen. Nouseva aurinko siivilöityy matalien rantapalmujen läpi. Misha huomaa liikettä pienestä aukosta, joka pilkottaa lehvien välistä. Joku nostaa juuri apupurjeita veneeseensä. Pojat kipaisevat kiireen vilkkaa kalarantaan.

Mikä onni! Kalojen suolaamosta, jota ihmiset kutsuvat sen komeiden rakennusten tähden ”kalalinaksi”, on menossa suolasäkkilähetys Beetsaida Juliaaseen. Kaupunki on saanut keisari Augustuksen tyttären kunniaksi neljännesruhtinas Filippukselta lisänimen ”Julias”.

Pojat miettivät hetken, kannattaako pyrkiä mukaan. Mutta kun he näkevät, että vanha kalastaja alkaa asetella apupurjeita paikoilleen, he tekevät päätöksensä.

Öinen tuuli on kääntynyt etelään ja puhaltelee melko navakasti. Rannemmalta Kinneret on pienellä kananlihalla, mutta keskemällä laineet ovat suurempia. Ilma on mitä suotuisin. Veneessä on vain kolme miestä, ja he ottavat mielellään pojat mukaansa.

Voivathan he tasapainottaa purtta istuen vuorotellen tuulen yläpuolella.

Aamupäivä on vasta puolessa, kun vene jo lähes-tyy vastarantaa. Toverukset mutustavat Mishan kal-tiaisia, ennen kuin ne ehtivät täysin kovettua. Kiin-teä tuulenvire on yhä vain voimistunut yhtyessään länsituuleen, joka puhaltaa miltei aina Ylä-Galilean vuorilta Kyyhkyslaakson ja Kinneretin tasangon yli. Pojat kokevat olevansa tärkeitä pitäessään tasapainoa veneen vasemmalla laitamalla. On kuin tuulikin aut-taisi heitä pääsemään mahdollisimman pikaisesti pe-rille. Aallot vyöryvät kilpaa veneen ja tuulen kanssa.

Misha on ollut pitkän aikaa vaiti. Naatan tajuaa, että hänen toverinsa miettii jotakin. Kinneret säteilee tuhansia pieniä valopalloja. Mutta Mishan silmät tä-hystävät jonnekin kaukaisuuteen. Silloin Naatanille juolahtaa yhtäkkiä mieleen: "Saitko eilisiltana kyytiä Abba Abieseriltä?"

"Syö sipulia ja istu varjossa!" Misha vastaa. Pojilla on tapana käyttää tätä sanaleikkiä, jos toinen käy "ne-nille". Sanat "sipuli" ja "varjossa" äännetään heprean kielessä miltei samalla tavalla.

"Älähän oikkuile, olemme kumpikin samassa merrassa!" Toverin töykeys käy Naatanin sisulle. Mutta Misha puree vain umpimielisenä huultaan. Naatan yrittää kuitenkin vielä jatkaa.

"Jos toinenkin nauttii etrogin hajusta, ei itse hedel-mä siitä vähene."

"Mutta päät voivat osua yhteen", Misha kivahtaa. Samassa hän kuitenkin jo nauraa sukkeluudelleen.

"No, miten kävi?" Naatan kysyy. Hän huomaa, että sulut ovat murtuneet ja toveri on valmis keskus-teluun.

"Siellä oli muitakin poikia", Misha alkaa. "Kaik-ki istuivat piirissä lattialla, tiedäthän? Abba Abieser

kysyi ensin sinua. Hän on nähnyt meidät niin usein yhdessä. Sanoin, että tulet *bar-mizvaan*, kun suruaika on ohi.”

”Kiitos, teit reilusti”, Naatan keskeyttää. ”Minä istuin joukkoon. Ajattelin juuri aloittaa, kun Abieser tuijotti minuun merkillisesti. Tiedät, kuinka komea ja pelottava hän on, kun hän istuu. Kun hän nousee, huomaa heti, että hän on pieni mies. Lattialla kyykötäessämme hän on todellinen istumajätti. Me kaikki katsomme häntä ylöspäin. Minua alkoi jänistää.

Sitten opettaja kysyi: Mitä sinä olet tehnyt, Misha, olet niin omituinen? En ollut tällä kertaa polkenut hänen kukka-aitaustaan, jolla hän on erottanut itselleen sapattialueen. Kerran kyllä sen sotkin. Nyt saatoin katsoa häntä suoraan silmiin. Olet niin omituinen, hän väitti ja alkoi sukia haropartaansa.”

”Niinhän sinä oletkin”, Naatan vahvistaa. ”Olet kuin toinen ihminen.”

Misha hymyilee Naatanille merkitsevästi ja jatkaa: ”Sitten minä aloin kertoa. Kuvasin aivan tarkasti, mitä minulle on tapahtunut. Kaikki olivat aivan hiljaa. Taisin innostua kovasti puheestani. Ja lopulta sanoin, että se Nasaretilainen on varmasti Messias.

Olisit nähnyt, mikä melu siitä syntyi. Abba Abieser alkoi huutaa kiukusta kurkku suorana. Samalla hän nousi pystyyn, ja me nousimme myös.

Mutta silloin hän ei enää ollut niin pelottavan näköinen. Hän tarttui minua hartioista ja huusi: Miksi te tuotte sen miehen tänne minun kouluhuoneeseenikin! Hän työnsi meidät kaikki ulos ovesta. Pihalla kuulin, että yksi pojista oli kertonut kauniista Mariasta. Kun sitten kuvailin oman tapaukseni, mitta oli täysi.”

Naatania naurattaa. Pojat kyllä pitävät isä Abieseristä, koska hän on kuin ”kaivo, joka ei hukkaa

tippaakaan vedestään". Joskus hän vain suuttuu ja ajaa kaikki ulos talostaan, jopa vaimonsakin. Kuitenkin juuri hänen mielilausemiaan on: "Jos kiivastut, ei edes Jumalan Henki merkitse sinulle mitään."

"Mikä siinä Nasaretilaisessa niin pahaa on?" Naatan ihmettelee.

"Kunpa tietäisin", Misha tuumii. "Ei kahden profeetan pitäisi koskaan profetoida samalla tavalla. Mutta ehkä muut kadehtivat hänen kansansuosioitaan."

Vene lipuu jo lähellä Beetsaida Juliaan rantalaitureita. Kapernaum on jäänyt vasemmalle. Sinne ei ole enää kuitenkaan pitkä matka. Matka on taitettu kuin linnun siivin. Purjeet kääritään äkkiä kokoon ja miehet tarttuvat airoihinsa.

Pojat ovat kääntämisillään sandaalinsa kohden Kapernaumia, kun he huomaavat ihmisten viittoilevan käsillään innokkaasti idänpuoleiselle rannalle. Heidän puheensorinastaan erottuu sana "Jeesus".

"Ei hän ole mennytkään Kapernaumiin", Misha huudahtaa. "Hän tahtoo varmasti olla rauhassa kaikilta ihmisiltä."

"Katso tuonne!" Naatan huudahtaa.

Tosiaan, pitkin rantatietä kiiruhtaa ihmisiä mustaanaan itään päin. Myös vuorenrinteellä olevista kylistä juoksee kansaa kohden vihreää notkelmaa, mikä on oikealla taaempana.

Misha iskee silmää toverilleen. Naatan ymmärtää merkin. He panevat juoksuksi. Edempänä kantaa kaksi miestä paareilla halvaantunutta vanhusta. "Varmaan heidän isänsä", Misha tuumii huohottaen. Sitten he ohittavat ryhmän sokeita taluttajineen. Miehet ja naiset ovat käärineet viittansa helmat ylös helpottaakseen juoksuaan. Mukana on myös aivan pieniä lapsia. Kaikilla on sama suunta. Merkillinen

voima vetää heitä. Pieni poika keikkuu isänsä kädes-
sä yrittäen loikkia samaan tahtiin. Hän huutaa lap-
senäänellään: "Me tahdomme nähdä Jeesuksen, eikö
niin, abba!"

Poikanen ilmaisee myös Naatanin sisimmän toivo-
muksen. Hän miltei liikuttuu ja katsoo taakseen. Po-
jalla on pisamaiset kasvot ja punertava tukka. Juoksu
on tukahduttaa hengityksen, kun he vihdoin saapu-
vat loivalle rinteelle.

Koko notko on vihreä tuoreesta ruohosta. Siellä
on varmaan salaisia lähteitä, mitkä risteilevät pinnan
alla. Alempana on tiivis ihmisrykelmä. Rannalla kei-
nuu yksinäinen vene, jota joku ankkuroi juuri lähelle
vesirajaa. Ihmiset ovat varmasti nähneet Nasaretilai-
sen veneen suunnan ja kiiruhtaneet pitkin rantatietä
paikalle.

Pojat ovat jo lähellä joukkoa, kun se yhtäkkiä ha-
jaantuu ja alkaa nousta vastakkaiselle rinteelle. Etu-
maisena kulkee pitkähäkö mies. Hänen hiekanruskea
tukkansa laskeutuu vapaasti leveille hartioille. Mie-
hen olemus on kuninkaallisen ryhdikäs. Ylempä-
nä Hän kääntyy ja katselee tutkivasti vastakkaiselle
puolelle laaksoa. Sitten Hän istahtaa kivelle.

Joka suunnalta virtaa edelleenkin kansaa, yksitel-
len ja ryhmissä. Pojat asettuvat kivenheiton päähän
Nasaretilaisesta. Heidän viereensä istuu suurikokoi-
nen romuluinen mies, jonka vyötäisillä on tahrainen
leveä nahkaliina. Teurastaja! Naatan päättelee. Mies
käärii esiliinansa kokoon ja istuu sen päälle. Kaikki
ovat tempautuneet mukaan kesken arkitöitään.

Pian koko notkelma on aivan mustanaan väkeä.
"Katso, tuolla tulee ryhmä roomalaisia!" Misha osoit-
taa kädellensä Beetsaidan tielle. "Näetkö, herrat ja or-
jat kipittävätkö samaan tahtiin. Kas kun jo pakanatkin
tarttuvat juutalaisen viitan tupsuihin!"

”Ei ole viisautta, Israelin viisauden veroista”, Naatan tokaisee ajatuksissaan. Yksi noista ulkolaisesti pukeutuneista näyttää merkillisen tutulta. Naatan tuntee Vincentius Khrysoksen. Oppinut taitaa olla matkalla Beetsaida Juliaan kautta pohjoiseen. Hänen mukanaan on Elihu harmaassa kansanomaisessa viitassa. Elihun hartiat ulottuvat ihmisten päiden yläpuolelle. Naatan päättää mennä heidän luokseen. Pian he kuitenkin katoavat ihmisruuhkaan.

Yhtäkkiä ruskeahiuksinen mies nousee. Puheen sorina ja lasten huudot lakkaavat kuin taikauskusta. Nasaretin mies kohottaa kätensä ylös. Sitten Hän laskee ne hitaasti alemmas ja luo käskevän katseen yli laaksonpainanteen. Kansa ymmärtää merkin. Se asettuu istumaan paikoilleensa. Pian ei kuulu äännähdyskään.

”Katso, kuinka kansa tottelee Häntä”, Misha kuiskaa.

Samassa ilman leikkaa tuttu ääni. Miten hyvin Naatan muistaakaan sen! On ihmeellistä, että elämässä saattaa kuulla tuhansia ääniä. Kuitenkin jokainen niistä eroaa toisistaan. Tuo esimerkiksi on pehmeä kuin tuuli; siinä on silti syvä *soofar*-torven kaiku, joka kuuluu kaukaa temppeleistä iltasoiton aikana.

”Minulle tuli tämä Herran sana!”, Nasaretilainen aloittaa. Ihmiset pidättävät henkeänsä odottaen jatkoa.

”Kuule, Hänhän puhuu kuin profeetat”, Misha kuiskaa hiljaa. Nasaretilaisen sanojen jatko tempaa hänet kokonaan mukaansa.

”Voi Israelin paimenia, jotka ovat itseänsä hoitaneet: Eikö paimenten ole hoidettava lampaita? Te olette syöneet rasvat, pukeneet päällenne villat, teurastaneet lihavat; mutta ette ole kainneet laumaa, ette ole vahvistaneet heikkoja, ette ole parantaneet sairai-

ta, sitoneet haavoittuneita, tuoneet takaisin eksyneitä, etsineet kadonneita, vaan te olette vallinneet niitä tylysti ja väkivaltaisesti. Ja niin ne ovat hajaantuneet paimenta vailla ja joutuneet kaikkien metsän petojen syötäviksi – hajaantuneet ne ovat.”

Jeesus katsoo jälleen ympärilleen. Auringon valo välähtää Hänen korkeassa otsassaan. Silmissä on kii-vautta ja sääliä. Naatan tuntee nuo silmät, joita hän on usein yrittänyt palauttaa muistiinsa. Ja jälleen pu-toilevat Jeesuksen sanat. Jokainen niistä aivan kuin raastaa sydäntä.

”**Minun lampaani** harhailevat kaikilla vuorilla ja kaikilla korkeilla kukkuloilla; pitkin koko maata ovat minun lampaani hajallaan, eikä kukaan niistä välitä eikä niitä etsi.” (Hes. 34:6).

Naatania puistattaa samanlainen väristys, kuten kerran rannalla. Vastapäisellä vuorella kiirehtivät vielä jotkut muista jälkeen jääneet, aivan kuin yksinäiset lampaat.

”Hesekieliä!” Mishan huomautus tulee kuitenkin myöhään, sillä Naatan on tuntenut heti Nasaretilai-sen käyttämät profeetan sanat. Hän jopa tietää niiden paikan Raamatuissa.

”Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä itse etsin lampaani ja pidän niistä huolen. Minä kaitsen itse lampaani ja vien ne lepäämään. Kadonneet minä tahdon etsiä, eksyneet tuoda takaisin, haavoittuneet sitoa ja heikkoja vahvistaa. Niin, te olette minun lam-paani, minun laitumeni lampaat, te ihmiset!” (Hes. 34).

Samassa taapertaa pieni poikanen Jeesuksen tykö. Hänellä ei ole mitään varsinaista asiaa. Hän vain menee ja koskettaa Nasaretilaisen viittaa ja kääntyy sit-ten ympäri. Naatan tuntee heti pienen pisamakasvon: – ”tahdomme nähdä Jeesuksen, eikö niin, abba!”

Jotenkin pienen pojan käytös murtaa jännityksen. Se on kuin lähtömerkki monelle. Miehet, jotka kantivat halvaantunutta vanhusta paareilla, tuovat nyt harmaapäisen sairaan sylissään Jeesuksen luo.

Pojat eivät kuule, mitä miehet sanovat. He näkevät heidän olkansa yli, miten Jeesus kohottaa kätensä ja siunaa vanhuksen.

Samassa käy kohahdus kansassa. Naatan ei ehtinyt huomata, miten kaikki oikein tapahtui. Hän näkee vain, että vanhus on kääntynyt ja nostelee vuorotellen polviansa katsoen jalkoihinsa. Joka askeleella hänen kasvonsa vetäytyvät enemmän hymyyn. Lopulta hän huutaa ilosta. Sitten hän kiepsahtaa ympäri ja polvistuu Jeesuksen eteen. Hänen huutonsa kuuluu selvästi yli kohinan: "Kiitos Sinulle, Sinä Jumalan Pyhä!"

Nyt alkaa ihmisiä suorastaan virrata Jeesuksen tykö. Hän on miltei puristua tungokseen. Sivulta raivaavat useat miehet tiensä lähemmäksi ja alkavat pitää järjestystä. Naatan erottaa heidän joukostaan Andreas-sedän ja Johanneksen. Jotkut Jeesuksen luo pyrkijöistä vaikuttavat todella sairailta. Joukossa on rampojakin. Mutta monet tuovat myös lapsensa Jeesuksen siunattavaksi. Pian tulee joukkoon sokeiden ryhmä, jonka pojat kohtasivat tiellä.

Ihmiset eivät voi tietää, ovatko kaikki todella parantuneet vaivoistansa. Kuitenkin he näkevät suunnattoman ilon, mikä loistaa heidän kasvoiltaan. Sokeitten päästessä Jeesuksen tykö syntyy jälleen kohu. Miehiä on seitsemän. Joka ainoa heistä poistuu Nasaretilaisen luota pudistellen ja pyöritellen päätään. Sitten he puhkeavat hillittömään riemuun. Ihmiset piirittävät heidät ja syleilevät heitä. Nyt he eivät tarvitse enää palkattua taluttajaa.

Yksi näistä sokeista näkyy olevan vieressä istuneen teurastajan sukulainen. Hän on vielä nuori, vastikään aikuiseksi tullut. Naatan näkee aivan läheltä hänen silmänsä – ne ovat kirkkaat kuin pienellä lapsella. Roteva teurastaja purskahtaa itkuun. Hänen rotevat hartiansa, joita nuori mies syleilee, hytkyvät rajusti.

Naatanillekin nousee pala kurkkuun. Hänen tekisi mieli mennä Jeesuksen siunattavaksi niin kuin muutkin. Jäljellä on kuitenkin vielä paljon sairaita ihmisiä. Hän ei tahdo etuilla heidän editseen. Hän ei myöskään osaisi sanoa, mitä hän oikein tahtoo.

Aurinko on jo kiertänyt järven toiselle puolelle Kyyhkyssolan ja Ylä-Galilean vuorten ylle. Se luo kristalliselle merelle säteilevän valovanan ja alkaa laskea hitaasti alemmas.

Jeesus on ruvennut jälleen puhumaan. Hän sanoo, että Hän on tullut, jotta ihmisillä olisi elämä ja yltäkylläisyys. Hän on hyvä paimen. Hän tahtoo johtaa lampaansa virkistävien vesien varrelle. Hän on lammasten ovi. Ei kukaan tule Israelin lammastarhaan muuten kuin Hänen kauttansa. Hän on tullut vahvistamaan heikkoja, parantamaan sairaita, sitomaan haavoittuneita. Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat.

Hän on tullut antamaan väsyneille ja voimattomille voimaa yltäkyllin. Palkkapaimen pakenee, kun susi hävittää laumaa. Hän ei välitä lampaista. Hyvä paimen antaa henkensä lampaiden puolesta. Hän on tullut Israelin kadonneiden lampaiden luo. Mutta Hänellä on muitakin lampaita, jotka eivät ole tästä lammastarhasta. Jumalalla on suurempi ilo yhdestä syntisestä, joka tekee parannuksen, kuin yhdeksäs-

täkymmenestäyhdeksästä vanhurskaasta, jotka eivät parannusta tarvitse.

Naatan ihmettelee, kuinka yhdestä aiheesta puhua näin paljon. Ja niin yksinkertaisesti!

Nyt muuan kirjanoppinut, joka istuu aivan etumaisten joukossa kunniapaikalla, innostuu yhä enemmän. Hän on tämän tästä nyökkäillyt hyväksyvästi Jeesuksen sanoille. Hän korottaa äänensä ja sanoo innoissaan: "Opettaja, minä seuraan Sinua, mihin ikinä menet!"

Mutta Jeesus vaimentaa hänen intonsa: "Ketuilla on luolat ja taivaan linnuilla pesät, mutta Ihmisen Pojalla ei ole, mihin hän päänsä kallistaisi. Joka minua seuraa, hän kieltäköön itsensä ja ottakoon myös minun ikeeni." (Luuk. 9:58).

Muuan Jeesuksen takana istuneista yhtyy puheeseen: "Herra, minä seuraan Sinua, mutta anna minun ensin käydä hautaamassa isäni, joka kuoli viime yönä. Sain juuri surusanoman ja olen matkalla veljeni tykö Korasiiniin."

Jeesus kääntyy ympäri ja vastaa: "Seuraa sinä minua, ja anna kuolleiden haudata kuolleen."

Vieläkin joku tahtoo ilmoittautua Jeesuksen seurueeseen: "Herra, minäkin tahdon seurata Sinua, mutta salli minun ensin käydä ylhäällä kylässä sanomassa hyvästi vanhemmilleni!"

Syntyy pitkä tauko. Sitten Jeesus kohottaa katseensa yli koko ihmisjoukon. Hänen silmänsä kääntyvät vasemmalla oleville peltotilkuille, missä kasvaa nuorta ohraa. Sanat iskeytyvät Naatanin sisimpään: "Ei kukaan, joka laskee kätensä auraan ja katsoo taakseen, ole sovelias Jumalan valtakuntaan."

"Minä sanon teille: Ei palvelija ole parempi isäntäänsä. Opetuslapselle riittää, että hänelle käy niin kuin hänen opettajalleen. Jos he ovat minua vainon-

neet, he vainoavat myös teitä. Jos perheenisää sano-
taan Beelsebuliksi, kuinka paljon enemmän hänen
perhettään! Ihmisten vihamiehiksi tulevat hänen
oman perheensä jäsenet. Joka rakastaa isäänsä tai äi-
tiänsä enemmän kuin minua, se ei ole minulle sove-
lias. Joka rakastaa poikaansa tai tytärtänsä enemmän
kuin minua, se ei ole minulle sovelias. Joka ei ota ris-
tiänsä ja seuraa minua, se ei ole minulle sovelias. Joka
löytää elämänsä, kadottaa sen. Joka kadottaa elämän-
sä minun tähteni, hän löytää sen. Älkää pettäkö itse-
änne: Ei kukaan voi palvella kahta herraa.”

Päivä alkaa vähitellen laskea. Nälkä kurnii Naata-
nin suolissa. Hän ei ole muistanut koko päivänä eväs-
koriaan. Tuo Jeesus puhuu niin kuin se, jolla on val-
ta, eikä niin kuin kirjanoppineet. Häntä jaksaa kuulla
syömättäkin aivan loputtomiin.

Naatan näkee liikettä Jeesuksen sivulta, sieltä
missä Andreas-setäkin istuu. Kymmenkunta miestä
nousee. Yksi heistä sanoo: ”Herra, laske kansa luo-
tasi, että ihmiset menisivät noihin kyliin ja maataloi-
hin pyytämään majapaikkaa ja saamaan ruokaa, sillä
tämä on autiota seutua.”

Mutta Jeesus kääntää heitä: ”Antakaa te heille syö-
dä!”

Muuan miltei pikimusta mies astuu edemmäksi.
Misha kuiskaa: ”Tuo on Filippus, tunnen hänet, hän
on kotoisin Beetsaidasta.”

Filippus sanoo pingottuneella äänellä: ”Eivät kah-
densadan denarin leivät heille riittäisi, niin että kukin
saisi edes vähän.”

Jotakin liikahtaa Naatanin sisimmässä: Jeesuskaan
ei ole vielä syönyt! Hän muistaa eväskorinsa. Samas-
sa hän jo pinkaisee *dood*-Andreaan työ ja nykäisee
tätä viitasta. ”Setä, minulla on täällä sabbatin tekemät
eväät. Anna sinä ne Jeesukselle!”

Andreas avaa korin kannen ja vilkaisee eväitä. Sit-
ten hän astuu Jeesuksen tykö. "Täällä on poika, jolla
on viisi ohraleipää ja kaksi kalaa – mutta mitä ne ovat
näin monille?" Andreaan ääni särähtää pettymykses-
tä. Ihmiset ovat istuneet ja kuunnelleet Mestaria koko
päivän, ja nyt heillä ei ole mitään syötävää. Tilanne
on sietämätön.

Silloin Jeesus määrää: "Asettakaa kansa syömään
pienempiin ryhmiin, viisikymmentä kuhunkin!"

Pian on ihmiset jaettu eri osastoihin. Paikalla on
paljon ruohoa. Kukin istuu hiljaisena odottaen, mitä
tapahtuu. Naatan katsoo silmä kovana Jeesukseen.
Hänellä on outo hyvänolon tunne. Hän on saanut
antaa eväänsä Nasaretilaiselle. Hän olisi valmis anta-
maan kaiken, mitä hänellä on.

Jeesus nostaa Naatanin leipäkorin eteensä, katsoo
ylös ja siunaa "maan antimet". Sitten hän istahtaa ki-
velle kori polvillaan. Hänen silmissään on aavistuk-
senomainen hymy. Se saa pienet hiiret juoksemaan
Naatanin selkäpiissä.

"Katso, mitä hän tekee", Misha kuiskaa. "Montako
leipää sinulla oli siellä korissa?"

Aina vain Nasaretilainen nostaa korista uuden lei-
vän, taittaa sen ja mutisee hiljaisia sanoja, joita pojat
eivät kuule. Hänen oppilaansa täyttävät sylinsä lei-
vällä ja kiiruhtavat maassa istuvien luo. Naatanin sil-
mät laajenevat hämmästyksestä. "Sabta antoi minulle
vain viisi leipää ja kaksi kalaa, laskin ne itse!"

"Minä olen päässyt jo ainakin viiteenkymmeneen,
ja yhä hän murtaa lisää", Misha kuiskaa kiihtyneenä.
"Katso Hänen käsiänsä; Hän taittaa pienestä palasta
suuria!"

Naatan on seurannut vain Jeesuksen kasvoja. Nyt
häinkin huomaa Nasaretilaisen kädet. Väliin tämä ot-
taa leivän korista. Siitä Hän murtaa sylin täydeltä.

Sitten Hän poimii vuorostaan kaloja. Korin sisältö on ehtymätön, kun se kulkee Jeesuksen käsien kautta.

Naatan ja Misha saavat myös oman leipäosuutensa ja kalan, jonka he jakavat keskenään. Mutusteltuaan jonkin aikaa hiljaa Misha pyyhkii kätensä selkämällä muruja ja rasvaa suupielistään. Sitten hän toteaa asiallisesti: "Totisesti, sinun sabbasi on tehnyt hyvän leivän. Tämä on paljon parempaa kuin se, minkä annoin sinulle siellä veneessä."

"Eivät sabbatin ohraset ole koskaan olleet näin hyviä", Naatan vähättelee. "Tämä suorastaan sulaa suussa. Se on kuin, kuin – mannaa." Viimeinen sana pulpahtaa jostakin Naatanin alitajunnasta.

Mishan kasvoille leviää tuttu hymy. Hän heilauttaa erikoiskäyrää peukaloaan Jeesuksen suuntaan: "Syy on tuolla. Tämä on tullut Mestarin kädestä!"

Lähellä istuu pieni pisamakasvoinen punapää. Hänen poskensa ovat haljeta leivästä, jota hän nälissään ahtaa suuhunsa. Pikku pisamanaama sai ensimmäisenä Jeesuksen siunauksen. Lähellä syö myös rotevatekoinen teurastaja mutustellen hiljakseen annostansa. Hänen katseensa varastautuu vähän väliä Jeesuksen suuntaan. Hän itki kuin lapsi sokean veljenpoikansa parannuttua. Nyt hän ei voi kääntää silmiänsä Jeesuksesta.

Kohta kaikki ovat saaneet syödäkseen. Naatan on onnellinen päästyään istumaan näin lähelle Mestaria. Niin, Mestaria! Hänen sydämensä todistaa hänelle: Tämä on minun Mestarini. Hän muistaa väittäneensä edellisenä iltana, ettei härän niskaa voi taivuttaa, ellei se itse tahdo. Nyt hän jo tahtoisu rakastaa tuota miestä. Tai paremminkin hän teki sen tahtomattaan, sisäisestä pakosta.

Samassa Jeesuksen ääni kuuluu jälleen: "Kootkaa tähteeksi jääneet palaset, ettei mitään joutuisi hukkaan!"

Naatankin on valmis auttamaan. Sabta sanoo aina, että siunattua ruokaa ei saa hävittää. Leivät pannaan suurelle laakealle kivelle. Niitä on hyvin paljon, ainakin kaksitoista korillista. Ja läsnä on arviolta viisituhatta miestä.

Johannes Boanerges on nähnyt Naatanin ja tulee pyytämään, että hän hakisi pois korinsa. Ihmettelyn huumassa Naatan oli unohtanut, että hänen eväskorinsa on vielä Jeesuksen vieressä.

Johannes panee käsivartensa Naatanin hartioille, kun he lähestyvät Nasaretilaista. Se rohkaisee Naatania.

Jeesus puhuu juuri erään äidin kanssa ja siunaa hänen pientä tytärtään. Kun Jeesus nostaa silmänsä Naataniin, pojasta tuntuu yhtäkkiä kuin maa vajoaisi hänen jalkojensa alta. Nuo silmät, nehän tunkevat hänen lävitsensä.

”Niin kuin peura halajaa vesipuroille, niin minun sieluni halajaa sinua, Jumala.” Jeesuksen silmissä on arvoituksellinen hymy. Rantakokemus välähtää Naatanin mieleen. Onkohan Misha kertonut hänelle?

”Minä tunnen sinut, Naatan. Teit nimesi mukaan. Autuaampi on antaa kuin ottaa. Mene ja kerro, että Minä se olen.”

Jeesuksen hiljaiset sanat polttavat Naatanin sielua. Onneksi hän saa kiinnittää huomionsa koriin, jota tarjotaan hänelle. Jeesus kuuntelee jo seuraavaa ihmistä, joka purkaa sydämensä Hänelle. Samassa kuuluu vierestä Johanneksen ääni: ”Minne sinun pitää mennä ja mitä sinun pitää kertoa? Ja mitä ne vesipurot tarkoittavat?”

Naatan ei osaa vastata. Ja vaikka osaisikin, Johannes ei voisi ymmärtää. ”En tiedä aivan tarkalleen”, hän sanoo lopulta lyhyesti.

He seisovat juuri leivän- ja kalantähteiden vieressä. Johannes kehottaa Naatania täyttämään korinsa. Monet muutkin kietovat ohrasia liinoihinsa.

Kyllä Naatan itse tietää, mitä Jeesus tarkoittaa, liiankin hyvin. Kuinka Jeesus osasikaan puhua siitä rantaelämyksestä! Vain Misha tietää siitä. Ja Nasaretilainen oli puhutellut Naatania nimeltä! Mutta mitä Hän tarkoittaa sanoilla: "Mene ja sano, että minä se olen"?

Yhtäkkiä Naatan käsittää. Hänhän on oikeastaan erakon asialla. Hänen pitää sanoa erakolle, että Jeesus on se Messias, jota vanhus odottaa.

Naatan on tästä aivan varma. Olisiko Misha ker-tonut eilen Jeesukselle hänestä ja erakosta? Toveri on pantava heti seinää vasten.

Misha yllättyy kovasti, kun Naatan kertoo, mitä Jeesus on sanonut hänelle. "Kautta Aaronin parran, minä en ole hiiskunutkaan koko asiasta. Ei olisi tullut mieleenikään."

Mishan ihmetys on niin aito, että Naatanin on pakko uskoa häntä.

Pojat ovat jatkamaisillaan matkaa, kun he huomaavat ihmisryhmän, jossa keskustellaan kiivaasti. He menevät heti uteliaina lähemmäs.

"Tämä on totisesti se profeetta, joka oli maailmaan tuleva!" romuluinen mies julistaa joukon keskeltä. Naatan tuntee hänet teurastajaksi, joka oli tullut paikalle nahkaliina edessään.

"Me huudamme hänet kuninkaaksi. On jo aikakin. *Melekh! Melekh ha-jehudiim!* Juutalaisten kuningas!"

Muutkin yhtyvät huutoon. Innostus syttyy kuin tuli kuivaan ruohoon.

Miehet kääntyvät ympäri aikoen tosissaan huudattaa Jeesuksen kuninkaaksi, mutta huomaavatkin,

että Nasaretilainen nousee yksinään autiota vuorenrinnettä. Joku hajanainen huuto leikkaa vielä ilmaa: "Kuningas, kuningas!" Sitten innostus kuolee yhtä nopeasti kuin se on syntynytkin. Jeesus on väistynyt heidän käsistään.

Keefas, Simon Pietari, korottaa nyt äänensä: "Miehet, veljet. Te tahdotte Häntä kuninkaaksenne. Mutta Hän jätti teille sanan: Minun aikani ei ole vielä tullut!"

Kansa alkaa hajaantua koteihinsa. Monia jää kuitenkin vielä istumaan paikoilleen, sillä he ovat tulleet kaukaa maakylästä. Tässä heidän on hyvä olla. Ehkä huomenna on jälleen mahdollisuus kuulla tätä profeettaa. Ja kuka tietää!! Hänhän sanoi, ettei hänen aikansa ole **vielä** tullut. Voi olla, että Hänestä sittenkin tehdään pian kuningas.

KOHINAA KAPERNAUMISSA

*P*ojat ovat kääntymäisillään polulle, joka vie alas rantatielle, kun he törmäävät vastatusten Elihun ja Vincentius Khrysoksen kanssa.

”Gladiaattori?”, ehtii Misha kuiskata mitaten asi-
antuntijan ilmein Elihun väkivahvaa olemusta. Vaik-
ka harmaa viitta peittää hänet, leveä hartaviiva ja
korkea rinta antavat kuitenkin aavistuksen suunnat-
tomista voimista. Viitan välistä näkyvä vyötärö on
silti solakka kuin nuoren palmun varsi.

”Annahan minun katsoa sitä koriasi”, Khrysos
pyytää. Hänen muutoin ohuessa äänessään on jota-
kin käskevää. Naatan huomaa heti, että oppinut on
kiihdyksissään. Elihun kasvoissa ei sen sijaan voi ha-
vaita minkäänlaista liikutusta.

Naatan ojentaa korinsa ymmärtämättä mistä on
kysymys. Khrysos on ottamaisillaan korin, kun hän
muuttaakin mielensä. ”Ota sinä se, Elihu”, hän kä-
kee entistä orjaansa.

Elihu tarttuu koriin ja katsoo sen sisälle. Samassa
hän sulkee silmänsä ja väri pakenee hänen kasvoil-
tansa. Poskilihakset kiristyvät ja ohimosuonet nouse-
vat näkyviin.

”Mikä sinun on!” Khrysos huudahtaa.

Mutta Elihu ei sano sanaakaan. Hän seisoo edel-
leenkin silmät kiinni. Sitten hän huokaa syvään ja rä-
pyttää luomiansa. On kuin hän olisi sokaistunut auringosta ja haluaisi pudistaa silmistänsä sen jälkikuvan.
Kun hän suuntaa katseensa Khrysokseen, hänen kas-
voillaan kareilee sydämellinen ja rauhallinen hymy.

"Mitä sinä näit?" Khrysos tivaa edelleen.

Elihun kumea ääni soi hillittynä, kun hän vastaa: "En mitään. Minusta vain tuntui samanlaiselta kuin hetki sitten, kun Jeesus mursi leipiä."

Oppinut aavistelee jotakin enempää. Yhtäkkiä hän sanoo Mishalle: "Ota sinä tuo kori!"

Misha tekee kuten käskettiin. Hän ei tunne mitään erityistä. Pian jo Khrysoskin suostuu ottamaan korin käteensä. Hän kääntelee sitä varovaisesti puolelta toiselle ikään kuin pelkäisi sen särkyvän. Lopulta hän avaa sen kannen. Hän poimii yhden leivistä ja tunnustelee sitä arasti. "Merkillistä, merkillistä!" Sitten hän lykkää äkkiä, miltei tylysti, korin Naatanin käteen.

"Olen minä nähnyt ihmisten kävelevän hehkuvilla hiilillä ja silpovan itseänsä miekoilla. Mutta tätä minä en käsitä. Tunsitko sinä todella jotakin, Elihu?"

Elihun katse tavoittelee opetuslapsia, jotka kahlaavat vedessä ja vetävät rannalla olevaa venettä syvemälle. Hän ei vastaa Khrysoksen kysymykseen, vaan sanoo puoliääneen: "Tahtoisin päästä noiden miesten joukkoon. Tämä Jeesus on varmaan se, joka on tuleva."

Naatan puristaa korinsa kahvaa. On kuin hän pelkäisi, että se viedään hänen kädestään. Vincentius mutisee itsekseen: "Merkillistä, todella merkillistä!"

Elihu jää vielä hetkeksi jälkeen. Hän sanoo Naatanelle ystävällisesti: "Saatan vain herrani Damaskoon. Sitten palaan takaisin Jerusalemiin. Älä anna tuota koria kenellekään." Sydämellinen kämmenenläimäys Naatanin hartioihin saattaa hänen sanojansa. Sitten hän loikkii kissamaisen joustavin askelin Khrysoksen perään.

"Mikä loistava otus! Ilmetty Juudan leijona!" Misha huudahtaa. "Onko hän se sama Elihu, joka pani ne rosvot matalaksi Jerikon tiellä?"

Naatan ei vastaa mitään. Hän on kertonut Mishalle seikkailunsa. Hän silmäilee vain mietteissään koriaan.

”Mikä siihen mieheen oikein meni, kun hän koski sinun koriisi? Näitkö, kuinka hän muuttui?”

”Sitä minä juuri mietinkin. Mutta ei tämä kori sitä saanut aikaan. Elihu koki varmasti jotakin siitä voimasta, mikä muutti sinut ja – minut.” Viimeisen sanan Naatan lausuu hyvin hiljaa.

Aurinko alkaa juuri sulaa Kinneretin takaisten vuorten syliin. Vesi värjäytyy sinipunerviiniin läikkyyhin, jotka tummenevat pian pikimustiksi. Iltatuuli yltyy. Vaahtopäät nousevat yhä korkeammalle. Tähtien himmeässä valossa rantaviiva näkyy tummana vyönä. Tuuli voimistuu lieväksi myrskyksi, kuten monta kertaa ennenkin kuumien päivien jälkeen.

Pojat ovat levittäneet viittansa vihreälle ruohikolle. He ovat nähneet Nasaretilaisen oppilaiden lähtevän liikkeelle ilman Mestariaan. Oppilaat soutivat vastatuuleen Kapernaumin suuntaan. Aallot näyttivät painavan heitä uhkaavasti Beetsaida Juliaaseen päin. Menivätköhän he korjaamaan tämänpäiväisen laiminlyöntinsä ja hakemaan ruokaa, ettei Jeesuksen tarvitsisi uhrata voimiaan kansan ruokkimiseen? Ehkä Mestari puhuu myös seuraavana päivänä. Uni painaa poikien silmiä. Pian he nukkuvat sikeästi viittaansa kääriytyneinä.

Pojat heräävät varhain. Kosteaa ruohikko on lisännyt yön kylmää. Heitä viluttaa. Naatan avaa eväskorinsa. He mutustelevat unisina leipiä, jotka ovat jo hiukan kuivettuneet. Edellisen illan kokemukset pyörivät heidän mielessään. Vähitellen he lämpenevät ja vertyvät.

Rannalla on suuri määrä muitakin yöpyjiä. Pian ihmiset alkavat palata myös läheisestä kylästä. He

tietävät, että vain yksi vene lähti illalla matkaan eikä Jeesus ollut siinä.

Suuri venekunta on tullut navakan tuulen mukana järven vastarannalta Tiberiaasta. He tapaavat kalastaa itärannan runsaiden kuumien lähteiden kohdalla, jonne kalat kokoontuvat suuriin parviin. Nämä ovat koko järven rikkaampia kala-apajia. Siksi kalastajat käyttivät aamuyön tuulta hyväkseen.

Kun ihmiset näkevät, että Jeesus ei saavukaan paikalle, he pyytävät kalastajia viemään heidät veneillään Kapernaumiin. Miehet ovat heti valmiit sekä maksun toivosta että myös siksi, että hekin tahtovat nähdä Jeesuksen. Joku ihmisistä tuntee Naatanin pojaksi, joka antoi leipänsä Jeesukselle. He tutkivat hänen koriaan ja ottavat auliisti Naatanin ja Mishan veneeseensä.

Ihmiset puhuvat veneessä koko ajan kuumeisesti Jeesuksesta. Kaikki tunnustavat, että Hän on profeetta. Joku sanoo: ”Kummasti Hän kaiken osaa: kuurot Hän saa kuulemaan, sokeat näkemään ja rannat kävelemään. En yhtään ihmettelisi, vaikka Hän olisi itse Messias.”

Miehet soutavat lievään vastatuuleen vuorotellen. Matka taittuu nopeasti. Naatanin venekunta saapuu ensimmäisenä Kapernaumin rantalaiturille. Miehet päättävät etsiä Jeesusta yhtenä ryhmänä.

Tehtävä osoittautuu yllättävän helpoksi. He tapaa-
vat Jeesuksen läheltä satamaa Keefas Bar-Joonan talosta. Naatan itse on ehdottanut, että he yrittäisivät etsiä Jeesusta ensiksi sieltä, koska Johannes Boanerges oli kertonut Jeesuksen majoittuneen usein Naatanin sedän luona. Naatanin isällä ja Keefaalla on sama sukunimi, Bar-Joona, sillä he ovat pikkuserkuksia. Naatan sanookin Andreasta ja Keefasta yksinkertaisesti vain sedäksi.

Naatan johtaa ryhmän puutarhan kautta setänsä taloon. Jeesus sattuu olemaan tulossa talon takaovesta Daavid-pojan kanssa. Kun miehet näkevät Jeesuksen, muuan heistä kysyy kunnioittavasti: "Rabbi, milloin tulit tänne?"

Mestari pysähtyy ja irrottaa kätensä Daavidin kauhtanan kauluslaskoksesta. "Totisesti, totisesti minä sanon teille: Ette te minua sen tähden etsi, että olette nähneet ihmetekoja, vaan siksi, että saisitte syödä niitä leipiä ja tulitte kylläisiksi. Älkää hankkiko sitä ruokaa, joka katoaa, vaan sitä ruokaa, joka pysyy iankaikkiseen elämään ja jonka Ihmisen Poika antaa teille; sillä Häneen on Isä, Jumala itse, sinettinsä painanut."

Joukon puhemies kysyy jälleen: "Mitä meidän sitten pitää tehdä, että me tekisimme Jumalan tekoja?"

Jeesus vastaa heille: "Se on jo Jumalan teko, että te uskotte Häneen, jonka Jumala on lähettänyt."

Tiberialainen kalastaja yhtyy nyt puheeseen. Hän ei ole nähnyt lainkaan Jeesuksen ihmetekoja: "Minkä tunnusteon Sinä sitten teet, että me näkisimme sen ja uskoisimme Sinua? Meidän isämme söivät mannaa erämaassa niin kuin on kirjoitettu: Hän antoi leipää **taivaasta** heille syötäväksi."

Mestari kääntyy katsomaan tätä epäilijää ja sanoo: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ei Mooses antanut teille sitä leipää taivaasta, vaan minun Isäni antaa teille taivaasta oikean leivän. Sillä Jumalan leipä on se, joka tulee alas taivaasta ja antaa maailmalle elämän."

Miehet innostuvat Jeesuksen vakavan, pyhän olemuksen edessä. He tuntevat olevansa kuin lapset rabbinsa jalkojen juuressa. He huudahtavat samanaikaisesti niin kuin ovat tottuneet oppihuoneella: "Herra, anna meille aina sitä leipää!"

Jeesus katsoo heihin hiljaa. Ehkä Hän tunnustelee miesten vilpittömyyttä. Sanat tulevat miltei kuiskauksena. Mutta ne ovat kuin laavaa, joka valuu hiljaa ja polttaen Hänen sydämensä äyräitten yli. "Minä olen elämän leipä. Joka tulee minun tyköni, sen ei tule koskaan nälkä; joka uskoo minuun, se ei koskaan janoa. Hänen sisimmästään virtaavat elävät vesilähteet." (Joh. 6:35).

Hiljaisuus toistaa Jeesuksen sanoja. Lopulta joukon puhemies lausuu: "Rabbi, me tahdomme kuulla Sinua enemmän!"

Jeesus lupaa saapua iltarukouksen aikaan kaupungin uudelle kouluhuoneelle. Miehet vetäytyvät takaisin tielle. Naatan ja Misha käyttävät tilaisuutta hyväkseen ja livahtavat Daavidin kanssa hänen kyyhkyslakkojensa luo.

Pojat viipyvät kauan kyyhkyslakan äärellä. Daavidilla on vain neljä lintuparia. Kukin niistä poikkeaa toisistaan värinsä, niskatöyhtönsä sekä pyrstösulkiensa muodon ja lukumäärän suhteen. Kyyhkys on valittu Naatanin ohjeiden mukaan. Yksi kyyhkyspareista on hänen kyyhkyslakastaan. Joka lokerossa on jo poikasia, eräässä jopa melkein täysikasvuisia.

Pesäkotelojen reunimmaisessa kulmassa on kaksi aivan pientä poikasta. Ne kurottavat avuttomana päätänsä ja hädin tuskin jaksavat kohottaa karvatonta ruumistaan. Vieressä seisoo punertavakylkinen pitkäkaulainen lintu, jonka niskatöyhtö muodostaa hatun silmien tasalle. Naatan vilkaisee vain kerran siihen. Hän tuntee sen heti urokseksi, vaikka useimmiten on äärimmäisen vaikeaa erottaa niiden sukupuolta.

"Missä emo on?" hän kysyy miltei vihaisesti.

"Haukka vei sen eilen illansuussa!" Daavid pai-

naa nolona silmänsä maahan. "Se tuli kuin salama taivaalta, en ehtinyt väliin."

"Nuo poikaset eivät jää eloon. Ne ovat vielä liian pieniä. Sitä paitsi tuo on uros." Naatan puhuu asiasta aivan kuin se olisi mitätön ja jokapäiväinen.

"Olen nähnyt, että se ruokkii poikasiaan." Daavidin silmissä on toivon kipinä.

"Niin se ruokkii, mutta se on jo nyt ymmällään eikä tiedä mitä tehdä. Poikaset tarvitsevat aina sekä isän että äidin." Naatan huomaa, että hänen sanansa koskevat toveriin. Siksi hän jatkaa aivan kuin muina miehinä: "Annan sinulle uuden emon. Mutta pidä niitä joku viikko häkkiin suljettuna, kunnes niistä tulee pari. Sitä paitsi voit tehdä koko lakan ylle vanhas-ta kalaverkosta ja oksista katoksen. Linnuilla täytyy olla näkösuoja. Muutoin se voro sieppaa sinulta toisetkin parit. Ruoaksi riittää durra ja vesi. Joskus voit panna sisälle tuoreita vihannesten lehtiä."

Naatanin asiallinen selonteko auttaa Daavidia niemään liikutuksensa.

Ystävykset menevät pian sisälle. Pietarin anoppi jakaa miehille juuri valmistamaansa keittoa. Naatan tuntee heistä Jaakob ja Johannes Boanergeen, Filipuksen ja Andreas-sedän. Muut ovat vieraita.

Daavid ohjaa toverinsa matalalle jakkaralle seinän viereen. Jeesus ja Pietari ovat kuulemma erään leskivaimon kotona, jonka ainoa poika on kuolemaisillaan.

"Mikä Keefaalla oikein oli? Hänen viittansa ja ihokkaansa olivat vyötäisiä myöten läpimärät." Kysyjänä on Pietarin samettiääninen anoppi, joka kantaa juuri vihannestarjotinta pöytään.

Andreas näyttää vaivaantuneelta ja katsoo merkitsevästi anoppiin. Hänen silmänsä vaativat, ettei asiasta puhuttaisi.

"Hän yritti harjoitella vesikävelyä", Jaakob to-
kaisee leikkisästi. Hän ei ole huomannut Andreaan
merkkikieltä.

"Olette rikkoneet jo alabasteripullon; kakistakaa
vain kaikki kiltisti ulos!" Anopin pehmeä ääni keh-
rää suostuttelevana. Nyt Andreaan on avattava suun-
sa. Hän tahtoisesti varjella veljensä mainetta
muiden silmissä. Kuitenkin hänellä on halu pistellä
Jaakobia.

"Ei sinusta olisi veneentekijäksi. Kohta tämä vuo-
taa kaikkeen maailmaan."

Kun toinen vain myhäilee hyväntuulisesti par-
taansa, Andreas ymmärtää voivansa jatkaa. Jos Uk-
kosenjyrinänpoika Jaakob räjähtäisi, siitä olisi leikki
kaukana.

"Niin, se tapahtui neljännellä yövartiolla viime
yönä. Olimme soutaneet noin viisikolmatta tai kol-
mekymmentä vakomittaa vastakkaiselta rannalta
tänne päin. Tuuli oli vastainen ja aallot alkoivat jo
uhata venettä. Saimme Mestarilta käskyn soutaa yön
turvin pois. Hän itse jäi vuorelle rukoilemaan."

"Silloin näimme yhtäkkiä vaalean hahmon käve-
levän veden päällä. Olimme jo kokeneet niin paljon
merkillistä, että ei ole ihme, että pelästyimme. Johan-
nes huusi, että se on aave."

"Kyllä me huusimme kaikki", Jaakob korjaa, puo-
lustaen nuoremman veljensä mainetta.

"Niin, taisimme todella pelätä. Mutta sitten kuu-
limme Jeesuksen tutun äänen: "Olkaa turvallisella
mielellä, minä se olen; älkää pelätkö!"

"Silloin Keefas innostui, tietäähän anoppi. Hän sa-
noi: "Jos se olet sinä, Herra, niin káske minun tulla
tykösi vettä myöten."

"Jeesus sanoi: "Tule!" Ja Pietari todellakin astui
ulos veneestä ja käveli veden päällä mennäkseen Jee-

suksen tykö! Mutta sitten tuli yllättävä tuulenpuuska. Keefas alkoi katsella laineita ja pelästy. Hän vajosi heti veteen ja huusi hätääntyneenä: "Herra, auta minua!"

"Mutta Jeesus ojensi kätensä, tarttui häneen ja sanoi: "Sinä vähäuskoinen, miksi epäilit?"

"Kun Jeesus astui veneeseen, asettui tuuli kohta. Olimme poissa tolaltamme ja kumarsimme peloisamme Mestaria. Joku meistä sanoi: "Totisesti, Sinä olet Jumalan Poika!"

"No, olenhan minä sen jo teille sanonut monta kertaa. Ettekö muista, kuinka koko kaupunki oli koolla tämän talon oven edessä, kun Jeesus paransi minut kuumetaudista. He olivat rikkoo paikat. Hänhän paransi silloin niin paljon sairaita ja riivattuja, että teidän olisi pitänyt heti uskoa. Hän on varmasti Se Totinen." Anopin ääni on topakka. On kuin hän antaisi miehille luudalla kyytiä.

"Totta on, totta on", Jaakob rauhoittaa. "Ei toorassa ole sanoja varhainen ja myöhäinen. Kyllähän mekin ehdimme, kyllä me ehdimme. Naisen on aina helpompi uskoa!"

Jaakobilla on merkillinen kyky rauhoittaa keskustelua, mutta nyt hän osuu anopin arkaan kohtaan. Vanhemman naisen oikeudella hän ravistaa veden takaisin miesten silmille aivan kuin kastunut koira.

"Mitä sinä puhut meistä naisista. Te olette kuin nuri-seviä vekaroita. Mitä Jeesuksen vielä täytyy tehdä, että Hän kelpaisi teille? Jos minä olisin Hänen asemassaan, panisin teidät kaikki viralta ja ottaisin toiset miehet tilalle. Oikein sanoo profeetta: Te olette jäykäniskainen kansa. Jos Jeesus ei olisi Messias, ei Hän myöskään tekisi niitä tekoja." Anopin ääni lauhtuu jälleen pehmeäksi. Miehiä nolottaa.

Daavid on maininnut parista toveristaan, jotka ovat kunnostaneet itselleen kyyhkyslakan. Nyt heidän on määrä käydä katsomassa, onko paikat valittu oikein. Jos ei ymmärrä varoa, kissatkin voivat öisin verottaa pesiä.

Koko iltapäivä kuluu näihin vierailuihin. Sattumalta pojat kuulevat naapuristossa, että ihmiset ovat ryhtyneet jälleen nurisemaan Nasaretilaista vastaan. He sanovat: "Eikö Jeesus ole Joosefin poika? Me tunnemme hänen veljensäkin, Jaakobin, Joosefin, Simonin ja Juudaan. Kuinka hän voisi olla Messias? Miten hän voi sanoa tulleen taivaasta?" Toiset taas kieltävät julkisesti puhumasta "siitä miehestä". Se kuitenkin vain lisää Jeesuksen kannattajien joukkoa.

Auringon kärki alkaa jälleen taittua ja varjot pitenevät. Tähän aikaan kansa lopettaa askareensa ja kaupunki hiljenee. Mutta nyt on ilmassa outoa levottomuutta. Koko kaupunki tietää jo, että Jeesus opettaisi illansuussa uudessa synagogassa.

Siitä lähtien kun kaupungin sadanpäämies rakennutti juutalaisille uuden synagogan, ihmiset ovat yhä enemmän alkaneet saapua jokailtaisiin tooranteluihin. Kun sitten tämä uusi Nasaretin profeetta paransi tuon roomalaisen kohortin palvelijan, joka oli halvaantunut ja kovissa tuskissa, synagogan kouluhuoneella alkoi uusi liikehtiminen. Jeesus oleskeli kaupungissa usein viikkokaupalla. Hän täytti heti kouluhuoneen opillaan ja kannattajillaan.

Kun pojat saapuvat synagogan edustalle, miestenpuoli ja naistenparveke ovat jo tupaten täynnä. Ihmiset muodostavat oville tungoksen ja kurkkivat toistensa yli sisälle. On verraten varhaista eikä Jeesus ole vielä saapunut paikalle. Daavid vetää Naatanin ja Mishan rakennuksen sivustalle. Vastakkaisen muurin vierustalla törröttää korkea yksinäinen pylväs.

He kiipeävät kolmisin sen päähän. Siitä näkee hyvin kouluhuoneen ikkuna-aukon kautta sisään.

Pian Nasaretilainen saapuu. Hän ei pääse tungoksen vuoksi sisään varsinaisesta pääovesta. Hän käyttää siksi synagogan takaseinässä olevaa pientä ovi-aukkoa. Jälleen kansa hiljenee kuin taikauskusta.

”Profeetoissa on kirjoitettu: Ja he tulevat kaikki Jumalan opettamiksi!” Jeesuksen ääni lumoo kuulijat. Hänen katseensa kiertää tarkaten kuulijoita. Sitten hän jatkaa: ”Ja vielä on kirjoitettu: Ja sinä, Ihmisen Poika! Sinun kansasi puhuu Sinusta seinän vierustoilla ja talojen ovilla ja sanoo keskenään toinen toisellensa näin: Lähtekää kuulemaan, millainen sana nyt on tullut Herralta! He tulevat Sinun luoksesi joukoittain, istuvat edessäsi minun kansanani ja kuuntelevat Sinun sanojasi. He eivät kuitenkaan tee niitten mukaan, sillä he osoittavat rakkautta suullansa, mutta heidän sydämensä kulkee väärän voiton perässä. Ja katso, Sinä olet heille kuin rakkauslaulu, kauniisti laulettu ja hyvin soitettu: Sanojasi he kyllä kuuntelevat, mutta eivät tee niitten mukaan. Mutta kun se toteutuu – ja katso, se toteutuu, silloin he tulevat tietämään, että heidän keskuudessaan on ollut profeetta.”

”Hesekieliä”, Naatan kuiskaa.

”Ihanko totta?” Misha vastaa. ”Et ole turhaan istunut Abieserin koulussa.”¹

Jeesus pitää pitkän tauon. Hänen silmänsä saavat kaikkien katseet painumaan alas. He ymmärtävät, että Mestari puhuu heistä ja itsestään.

”Voi teitä, te niskurikansa! Te puhutte omianne ja sanotte, että se on Herran sana. Mutta kun Herra pu-

---

¹ Hesekiel 33:30, jossa heprean sana ben-adam voidaan kääntää myös sanalla ”Ihmisen Poika”.

huu, Häntä te ette kuuntele. Jokainen, joka on Isältä kuullut ja oppinut, tulee minun tyköni.

"Kyllähän tekin tulette minun tyköni ja kuulette minun sanani, mutta te ette tee niitten mukaan. Miksi te huudatte minulle 'Herra, Herra', ettekä tee minun sanojeni mukaan? Joka kuulee minun sanani ja tekee minun tahtoni, hän on miehen kaltainen, joka rakensi talonsa kalliolle. Minä olen kivi, jonka te rakentajat olette hylänneet, mutta joka on tuleva kerran kulmakiveksi.

"Te tulette minun tyköni, te istutte minun edessäni ja te kuulette minun puhuvan. Mutta totisesti, totisesti minä sanon teille: joka uskoo, sillä on iankaikkinen elämä.

"Minä olen elämän leipä. Teidän isänne söivät mannaa erämaassa, ja he kuolivat. Mutta tämä on se leipä, joka tulee alas taivaasta, että se, joka sitä syö, ei kuolisi. Minä olen se elävä leipä, joka on tullut alas taivaasta. Jos joku syö tätä leipää, hän elää ikuisesti. Ja se leipä, jonka minä annan, on minun lihani, maailman elämän puolesta."

Nyt syntyy juutalaisten kesken riitaa ikkuna-aukon äärellä. "Kuinka Sinä voit antaa meille lihasi syötäväksi? Nyt Sinä menet liian pitkälle!" joku huutaa.

Jeesus vastaa rauhallisesti: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ellette syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo Hänen vertansa, ei teillä ole elämää itsessänne. Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, sillä on ikuinen elämä, ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä. Sillä minun lihani on totinen ja minun vereni on totinen juoma. Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, se pysyy minussa ja minä hänessä. Niin kuin Isä, joka elää, on minut lähettänyt, ja minä elän Isän kautta, niin myös se, joka minua syö, elää minun kauttani."

”Tämä on sitä leipää, joka tuli alas taivaasta. Tämä ei ole samaa, mitä teidän isänne kokivat: he söivät ja kuolivat. Joka tätä leipää syö, se elää iankaikkisesti.”

Nyt syntyy ulkopuolella suorainen rähäkki: ”Emme me voi kuunnella tuollaista puhetta.” Joku huutaa: ”Ethän Sinä ole mikään uhrieläin, jonka lihaa me voisimme syödä!” Toinen lisää: ”Tämä on kovaa puhetta; mennään pois!” Osa alkaa jo liikehtiä pois-päin.

Silloin Jeesuksen ääni katkaisee levottomuuden: ”Loukkaako tämä teitä? Korvasyyhynnekö mukaan te vain haalitte opettajia? Miten sitten käy, kun te saatte nähdä Ihmisen Pojan nousevan sinne, missä Hän oli ennen? Sanat, jotka minä olen teille puhunut, ovat henki ja ovat elämä. Mutta te ette usko minua, sillä te ette usko Isääni, joka on minut lähettänyt. Sen tähden minä olen sanonut teille, ettei kukaan voi tulla minun luokseni, ellei minun Isäni sitä hänelle anna.”

Sanat ovat kuin isku vasten kasvoja. Jotkut kääntyvät kiivaasti ympäri ja lähtevät nuristen paikalta. Osa seisoo vielä hetken empien. Mutta pian hekin häipyvät kuin tuhka tuuleen.

Pojat pudottautuvat pylvään päästä ja menevät Daavidin mukana Jeesuksen lähimpien oppilaiden luo. Pimeys alkaa juuri laskeutua yli tienoon. Keefaan kasvot ovat synkät hänen tarttuessaan poikaansa kädestä ja seuratessaan katseellaan poismenijöitä. Myös Filippus on entistä synkempi. Hänkin on lähtemäisillään.

Silloin kuuluu Jeesuksen lempeä ääni. Sanat ovat hiljaiset ja levolliset: ”Tahdotteko tekin mennä pois?”

Keefas vilkaisee nopeasti Mestariansa ja vastaa. Hän puhuu aivan kuin muidenkin puolesta: ”Herra, kenen luo me menisimme? Sinulla on ikuisen elämän

sanat; ja me uskomme ja ymmärrämme, että Sinä olet Jumalan Pyhä.”

Jeesus katsoo pitkään oppilaitaan. Hän on surullinen, mutta Hänen silmissään palaa tuli: ”Enkö minä ole valinnut teitä, te kaksitoista? Ja yksi teistä on perkele.”

FEENIKS-LINTU

On kulunut täysi kuunkierto. Naatanilla on tapana käydä nykyään kahdesti viikossa Kyyhkyslaaksossa. Erakko Abigail ben-Zakunista on tullut pojan oma "rabbuuni".

Nytkin nousee jalka viistosti jyrkkää vuorenrintettä. Ylhäällä olevat luola-aukot seuraavat silmä kovana pojan kiipeämistä.

Magdalassa oli edellisenä päivänä käynyt outo vieras. Hän kulki talosta taloon kysellen Naataninmistä poikaa. Kierrettyään jo parin muun perheen tykönä hänet ohjattiin Naatan Bar-Joonan luo. Vieras oli Elihu, joka palasi takaisin Damaskosta. Hän tahtoi ostaa nuorelta ystävältään korin, joka oli muuttanut hänen elämänsä. Naatan ei kuitenkaan raatsinut luovuttaa aarrettaan.

Elihu kertoi nähneensä paluumatkallaan Beetsaidassa jälleen Nasaretin Mestarin. Jeesus oli parantanut sokean miehen kaupungin ulkopuolella. Hän sylkäisi miehen silmiin ja pani kätensä hänen päälleen. Sitten Hän kysyi häneltä: "Näetkö mitään?"

Mies katsoi ylös ja sanoi: "Näen ihmisiä. Minä erotan käveleviä hahmoja; ne ovat puiden näköisiä." Sokean silmät osuivat juuri silloin Elihuun, joka saapui paikalle. Naatanin mielestä se ei ollut kuitenkaan mikään ihme, että tämä valtava jätti muistutti puuta.

Sitten Jeesus pani kätensä uudelleen sokean silmille. Nyt mies näki jo tarkkaan ja kosketteli lähellä

olevia ihmisiä. Jeesus lähetti hänet kotiinsa sanoen: "Älä edes poikkeakaan kylään."

Elihu arveli Mestarin kieltäneen miestä palaamasta Beetsaida Juliaaseen, koska kaupungista oli viime aikoina tullut oikea paheiden pesä.

Naatanin ajatukset keskeytyvät. Hänen jalkojensa alta lähtee suurehko kivi vierimään pitkin rinnettä. Naatan ajattelee, että Jeesus on saanut aikaan Kinnetin rantakaupungissa oikean maanvieremän. Kanssa juoksee kuumeisesti Nasaretin Mestarin perässä. Elihu kertoi myös, että edellisellä viikolla Jeesus oli jakanut seitsemän leipää neljälle tuhannelle ihmiselle! Ja leipiä oli vielä jäänytkin kokonaista seitsemän korillista.

Yhtä asiaa Naatan ei vain voinut unohtaa. Se oli sana, jonka Jeesus oli lukenut kansalle profeetta Hesekielin kirjasta: "He tulevat sinun luoksesi joukoittain, istuvat edessäsi minun kansanani ja kuuntelevat sinun sanojasi, mutta he eivät tee niiden mukaan – he osoittavat rakkautta suullansa, mutta heidän sydämensä kulkee väärän voiton perässä. Ja katso, sinä olet heille kuin rakkauslaulu, kauniisti laulettu ja hyvin soitettu: sanojasi he kyllä kuuntelevat, mutta eivät tee niitten mukaan." (Hes. 33:31).

Mishassa tapahtunut muutos pysyi entisellään. Kukaan ei sano häntä enää hölmöksi Mishaksi. Hän kyllä vieläkin hymyilee usein itsekseen. Ihmiset kuitenkin tietävät, miksi hän on niin onnellinen. He sanovat: "Tyhmä voi olla onnellinen, mutta onnellisen ei tarvitse aina olla tyhmä."

Naatan kävi välillä myös Abba Abieserin luona. Samalla hänet siunattiin *bar-mizvaksi*, lainpojaksi. Mukana oli vain *minjan*, vaadittavat kymmenen kylän miestä. Juhlan jälkeen Naatan jäi tutkimaan Hesekielin kirjakääröä ja opetteli ulkoa sanat, jotka Jeesus

oli lukenut Kapernaumin uudella kouluhuoneella. Jeesuksesta oli tullut jotenkin Naatanin elämän rakkauslaulu – ”kauniisti laulettu ja hyvin soitettu”.

Erakko hätkähti näkyvästi Naatanin kertoessa hänelle Jeesuksen sanoista: ”Mene ja sano, että minä se olen!”

Naatan kurkistaa viiniköynnöksen lehtien välistä luolaan. Hän näkee, että vanhus on kumartunut oven vieressä olevaan syvennykseen. Kohta laskeutuu ylhäällä olevasta pimennosta käsi, joka pitelee kapea-kaulaista vesiruukkua.

”Enhän vain pelästyä rabbuunia”, Naatan sanoo. Hän arvaa, että vanhus juottaa juuri kahta hienoa kyyhkystään.

”Puhdas omatunto ei pelkää edes keskiyön kolkutusta”, erakon rasvaamaton ääni narisee. ”Tulehan sisään, Feeniks-lintuni ovat saaneet jo osansa.”

Naatan kumartuu ja astuu luolaan. ”Miksi noilla linnuilla on tuollainen outo nimi?”

”Poikani, sinä kyselet suuria asioita. Tämä on hyvin vanha tarina, peräisin alkujaan Egyptistä Helio-poliksen aurinkokaupungista. Kreikkalaiset ja omatkin kunnioitettavat isämme ovat siitä puhuneet.” Vanhus istahtaa ähkäisten mieli-istuimelleen. Jakkara on taas asetettu siten, että hän voi nähdä luola-aukosta avautuvan valtavan näköalan. Naatan istuu erakon vuodematon reunalla jalat ristissä allaan.

”Feeniks-lintu on ylösousemususkon kauneimpia tunnuksia. Mutta kansahan ei enää usko iankaikkisuuteen niin kuin tulisi. Se on saddukeusten ja temppelin papiston syy. He lihovat edestä ja takaa, mutta heidän mielensä on myrkyttynyt. He ovat unohtaneet iankaikkisuuden, mutta iankaikkisuuskin unohtaa heidät. Heidän kuolinhaavansa eivät parane. Ei siinä auta suitsutus eivätkä uhrisavut.”

Vanhus vingahtaa syvän henkäyksen. Naatan tietää, että kohta on tulossa jatkoa, jollei hän onnistu muuttamaan puheen suuntaa. Nämä essealaiset eivät voi sietää papistoa, jota he pitävät suorastaan "valheiden isinä". Naatan palauttaa erakon mielenkiintoisempaan aiheeseen. "Se Feeniks-lintu", kuuluu maton reunalta."

"Niin, sillä linnulla on monta nimeä. Isämme käyttävät siitä yleisesti nimeä *oof ha-hol* eli hiekkalintu. Jobin käärossä sanotaan: 'Pesääni minä saan kuolla ja minä lisään päiväni paljoiksi kuin hiekka. Siinä tarkoitetaan juuri tätä hiekkalintua, Feeniksiä, eikä vain hiekkää."

Nyt Naatan tajuaa. Hän kysyy innostuneena: "Onko se sama lintu, josta sanotaan: Elää tuhat vuotta. Sitten tuli nousee sen pesästä ja se palaa. Mutta jäljelle jää munankokoinen osa. Siihen kasvavat jäsenet ja siivet ja se nousee uudelleen lentoon."

"Kas, kas poikani, sinähän tiedät paljon. Kyllä se on sama lintu. Siitä sanotaan myös: Muistuttaa kotkaa eikä ole kotka. Muuttuu hetkessä hopeakyyhkyseliksi, pääskyksi. Katoaa niin kuin kipinä siniselle taivaalle! Katsohan minun Feeniksejäni: eivätkö ne muistutakin hopeakyyhkysiä? Kun Messias tulee temppeliinsä, jalot lintuni saavat viedä pelastuksen sanomaa merten saariin ja maan ääriin asti."

Naatan katselee jälleen ihaillen valkorintaisia lintuja. Kyyhkyseliset ovat hänen heikkoutensa. Noista voisi saada kauniita poikueita, välähtää hänen mieleensä. Mutta silloin ne eivät enää lentäisi suorittamaan suurta tehtäväänsä. Niiden tulee olla vangittuina kehikkoonsa, kunnes aika koittaa. Naatan ei ole koskaan nähnyt kauniimpia yksilöitä kuin nämä.

"Oletkos kuullut tarun, jonka isämme kertovat Feeniks-linnusta?"

Naatan pudistaa kieltävästi päätään.

”Perimätietomme kertoo, että Eeva tarjosi syödes-
sään hyvän- ja pahantiedon puusta hedelmiä myös
muille luoduille. Silloin hän näki yhtäkkiä hopean-
hohtoisen linnun ja sanoi sille: Syö tämä, toverisikin
söivät.

”Mutta lintu vastasi: Eikö riitä sinulle, että teet
syntiä Jumalan nimeä vastaan ja kuolet? Tahdotko
saada minutkin rikkomaan pyhän Jumalan käskyä?
En tottele sinua!

”Silloin kuului taivaasta ääni, joka sanoi Eevalle
ja kaikille eläimille: Saitte käskyn ylhäältä ettekä to-
telleet. Nyt yritätte langettaa myös tämän linnun. Se
pelkäsi minua eikä ottanut. Siksi se ei koskaan kuole.
Ja Jumala sanoi kuoleman enkelille, että sillä on oike-
us kaikkiin muihin luotuihin paitsi tähän yhteen, joka
ei langennut muiden mukana.

”Myöhemmin Nooan poika Seem näki linnun
syöttäessään eläimiä isänsä kanssa luomakunnan pe-
rimmäisillä perukoilla. Lintu kyyhötti yksikseen pu-
humatta mitään. Silloin Nooa kääntyi sen puoleen ja
sanoi: Miten sinä olet täällä etkä pyydä mitään syötä-
vää? Lintu vastasi: Näen sinulla olevan paljon aska-
retta enkä tahtoisi vaivata sinua. Silloin Nooa korotti
äänensä ja sanoi: Olkoon pyhän Jumalan tahto, että et
ikinä kuolisi.”

Naatan kuuntelee ihmetellen tarinaa Feeniks-lin-
nusta. Se kuuluu elävän aina tuhat vuotta ja palaa
sitten poroksi. Mutta tuhkasta nousee uusi lintu.
Onpa kyyhkysillä onnistunut nimi. Naatan ei pitänyt
yleensä tarinoista, joilla tahdottiin selventää Raama-
tun tapahtumia. Useinkin ne vain sekoittivat muuten
selvän asian. Tämä Feeniks-myytti tuntuu olevan
toista maata.

Samassa Naatan muistaa jotakin. Hän sanoo: "Rabbuuni, eräs kiertävä opettaja sanoi kerran kouluhuoneella, että tuo tuhkasta nouseva lintu on kansamme vertauskuva. Israelkin on vapautunut Egyptin orjuudesta ja Baabelin vankeudesta. Kansamme oli tuomittu tuhoon, mutta nousi yhtäkkiä tuhkasta uuteen elämään."

"Totta puhut, totta puhut", vanhus säestää poikaa. "Tiedäthän, että isämme ovat sanoneet: Ei pyhä Jumala, kiitetty olkoon Hänen nimensä, anna viisautta muuta kuin niille, joilla sitä jo on. Sinä olet mieleni mukainen poika."

Naatan hämmentyy mielihyvystä. Hänen poskiaan alkaa kuumottaa. Hän kääntää katseensa uudelleen kyyhkysiin.

Vanhus vääntäytyy luolan toisen kulmakomeron eteen. Siellä hän säilyttää pyhiä kirjoituksiaan. "Olen ajatellut, etten elä enää montakaan kevätsadetta. Jonakin päivänä siirryn odottamaan valon lasten ylönousemusta. Minulla on täällä useita kirjakääröjä, omien kätteni työtä. Olen tehnyt niitä kuukausia kuttakin. Voisin antaa ne johonkin synagogaan ja saada itselleni nimen. Mutta tiedän sinun rakkautesi pyhiin kirjoituksiin. Sinä saat minulta kaikki kääroni. Ja Abigail Ben-Zakunin nimi eläköön sinussa!"

Sanat luovat ahdistavan hiljaisuuden luolaan. Eragon kalsea ääni tuntuu melkein kammottavalta, kun hän jatkaa itsekseen: "Huoneen vartijat vapisevat ja voiman miehet käyvät koukkuisiksi ja jauhajanaiset ovat joutilaina – myllyn ääni heikkenee ja nouseaan linnun lauluun, ja kaikki laulun tyttäret hiljentyvät; myös pelätään mäkiä ja tiellä on kauhuja, ja mantelipuu kukkii, ja heinäsiirkka kulkee kankeasti ja kapriisinnappu on tehoton: sillä ihminen menee iankaikkiseen majaansa ja valittajat kiertelevät kaduilla

– ennen kuin hopealanka katkeaa ja kultamalja särkyy ja vesiastia rikkoutuu lähteellä ja ammennuspyörä särkyneenä putoaa kaivoon. Ja tomu palajaa maahan, niinkuin on ollutkin, ja henki palajaa Jumalan tykö, joka on sen antanutkin.” (Saarn. 12:3-7).

Vanhuksen silmät kääntyvät Naataniin, joka kuuntelee kuin noiduttuna Saarnaajan kirjan kuolinsanoja. ”Isäni silmät”, välähtää jälleen hänen mieleensä. Isällä oli usein juuri sama katse.

”Poikani, älä sure: minä tiedän lunastajani elävän, ja viimeisenä hän on seisova multien päällä. Ja sittenkuin tämä nahka on yltäni raastettu ja olen ruumiistani irti, saan minä nähdä Jumalan.” (Job. 19:25–26).

Puhe aivan kuin tiivistyy luolan seinille ja Naatanin sydämeen. Miten jylhästi raamatut puhuvatkaan katoavaisuudesta! Ei yhtään ontuvaa sanaa, ei yhtään turhaa kuvaa. Oppinut, joka on omistanut koko elämänsä kirjoituksille, osaa sovittaa sanansa siten, että ne säihkyvät puhtainta kultaa. Tuttu jae nousee Naatanin mieleen psalmien kirjasta: ”Herran sanat ovat selkeitä sanoja, hopeata, joka kirkkaana valuu sulatimesta maahan, seitsenkertaisesti puhdistettuna.” (12:7).

Abigailin kuumeenkirkas katse suuntautuu jälleen luola-aukosta ulos. Hän istahtaa jakkaralleen ja painaa kellastuneita käärejä polviaan vasten. Suonikkaat luisevat kädet paljastavat hänen suuren ikänsä.

”Tiedätkös, Naatan, olen miettinyt monena iltana asioita, joita olet kertonut siitä Nasaretin profeetasta. Nyt minä uskon, että Hän on todella Messias. Ei Hän huuda eikä korota ääntään, ei anna sen kuulua kaduilla. Särjettyä ruokohuilua Hän ei muserra, ja suitsevaista lampunpellavaa Hän ei sammuta, sanovat raamatut Messiaasta. Nasaretilainen on juuri tällainen mies! Mutta minä pelkään, että Hän joutuu

... ” Vanhuksella nousee palanen laihaan kurkkuunsa ennen kuin saa jatketuksi: ... ”kärsimään, paljon kärsimään, eivätkä ihmiset sitä ymmärrä. Niin, kaikki tapahtuu kirjoitusten mukaan.”

Erakko hyväilee mieltävästi kirjakääröjensä. Sitten hän jatkaa: ”Poikani, kun elämäni hopealanka katkeaa, alat ymmärtää minua. Olen merkinnyt kautta vuosieni näille sivuille aakkosten keskimmäisen kirjaimen *mem*, Messias! Emme saisi kyllä lisätä pienintäkään pilkkua pyhään kirjaan. Sanoma Messiaasta on kuitenkin kaikkien kirjoitusten avain. Mem-merkin olen piirtänyt aina sinne, missä puhutaan Voidelusta. Kun luet näitä rivejä, muista profeetta Jesajan sanoja. Hän kirjoitti: ’Sido todistus talteen, lukitse laki sinetillä minun opetuslapsiini!’ (8:16) Muista, jos käännät selkäsi vain päiväksi pyhälle sanalle, hän, joka on Pyhä, on kääntävä sinulle selkänsä kolmeksi päiväksi.”

Naatan on ollut koko ajan vaiti. Hän ei tiedä, mitä tällaisessa tilanteessa olisi sanottava. Nyt hän saa käteensä yhden suurimmista kääröistä. Hän tuntee, miten hänen kätensä vapisevat. Hän ei ole koskaan kuvitellut, että hänestä tulisi niin rikas, että hän omistaisi yhden **kokonaisen** kirjakäärön. Hän tekee, kuten on oppinut. Hän suutelee ensin kevyesti rullaa ja avaa sen varovaisesti. Nahka ei saa murtua!

Hänen silmiinsä osuu sattumalta aukeama, jonka reunassa on monta mem-merkkiä. Näin juhlalliselta ei tuntunut edes viikko sitten, kun hänen piti lukea *bar-mizva* -rukousta *minjanille*. Pitäisiköhän yrittää lukea oikein ääneen? Ensin hänen sanansa takeltelevat jännityksestä, mutta sitten ne kuuluvat jo selkeinä:

”Herra heitti hänen päällensä kaikkien meidän syntivelkamme. Häntä piinattiin, ja hän alistui siihen eikä suutansa avannut; niin kuin karitsa, joka

teuraaksi viedään, niin kuin lammas, joka on ääneti teurastajansa edessä, niin hän ei suutansa avannut. Ahdistettuna ja tuomittuna hänet otettiin pois, mutta ei moni hänen sukupolvestaan sitä ymmärrä. Sillä hänet temmattiin pois elävien maasta; minun kansani rikkomusten tähden kohtasi rangaistus häntä.” (Jes. 53:6–8).

”Niin, niin”, katkaisee vanhuksen ääni, ”olen tutkinut näitä sanoja yli viisikymmentä vuotta. Minusta tuntuu, että tämä tarkoittaa Messiasta. Mutta en tiedä, en tiedä. Jos Messias kärsii ja kuolee, silloin Hän myös herää kuolleista. Sillä profeetta Hoosea sanoo: ’Hän tekee meidät eläviksi kahden päivän kuluksena, kolmantena päivänä hän meidät herättää, ja me saamme elää hänen edessänsä. Niin tuntekaamme, pyrkikäämme tuntemaan HERRA: Hänen nousunsa on varma kuin aamurusko.’” (6:2–3).

Samassa vanhuksen kasvot kirkastuvat. Hän on puhunut ajatuksissaan. Nyt yhtäkkiä hän käsittää omat sanansa. ”Voi, enkö ole tuota ennen ymmärtänyt? Tämä on todella Herrasta, tämä on Messiaasta. Hän on kuin Feeniks-lintu. Hän kuolee ja nousee tuhkasta. Ja hän elää iankaikkisesti. Ja hänen nousunsa on varma kuin aamurusko!”

Kun Naatan kävelee kotiinsa alhaalla solatiellä, hän katselee vaistomaisesti ylös. ”Kunpa näkisi sen linnun kerran!” ”Muistuttaa kotkaa, mutta ei ole kotka. Muuttuu hetkessä hopeakyyhkyseksi, pääskyseksi. Katoaa niin kuin kipinä siniselle taivaalle.”

SATEEN KOHINA KUULUU

On jälleen kevät. Eräänä iltapäivänä Magdalan pitkät palmut ja sypressit alkavat huojuua odottamattoman voimakkaasti. Tuuli yltyy. Kohta alkaa sateen taukoamaton soitto. *Malkosh, malkosh*, huutavat lapset kujilla.

Sadeaika on jo selvästi päättynyt. Mantelipuiden vaaleanpunainen kukkalumi on kadonnut rinteiltä. Yhtäkkiä läntisten vuorten ylle kerääntyy raskaita pilviä. Salamat risteilevät taivaalla. Vuoripurot huuhtelevat uudelleen jokavuotisia uomiaan. Ne hyppelehtivät kohden Kinneretiä kuin lapset äitinsä syliin. Maa saa pian kyllikseen vettä ja jaksaa juoda taivaan antimet enää vain osittain. Ylijäämä vuotaa pihoilta ja kujille sirottaen ne täyteen lätäköiden suuria silmiä. *Malkosh, kevätsade!*

Tuulen voima heikkenee, mutta sateen helinä jatkuu. Vuorten rinteet ovat pukeutuneet vihreään kevätpukuunsa. "Tätä kestää enää vain hetken", luonto tuntuu kuiskaavan. Ruohonkorsien tuhannet janoiset kädet kurkottavat anovina ylös saadakseen osansa kevätsateen viimeisistä pisaroista. Ne aivan kuin aavistavat, että ehkä jo huomenna henkii kuolema itäisillä hiekka-aroilta. Kevätkukkien tuhatpäinen saatto taivuttaa päänsä nöyrään kiitokseen. Palmut seisovat avopäin, virkistyen ja puhdistuen. *Malkosh, malkosh!*

Jostakin alitajunnasta Naatanin mieleen nousee profeetta Elian sana: "Nouse, syö ja juo, sillä sateen kohina kuuluu!"

Kulunut vuosi on ollut jatkuvaa kohinaa. Ihmisillä on tuntu, että tämä on vasta aavistusta siitä, mitä vielä tulee tapahtumaan. On niitä, jotka tunnustavat, että Nasaretin profeetta on se luvattu. Pian Hän rupeaa hallitsemaan Messiaana koko maata. On niitä, jotka ovat hiljaa ja odottavat. Naatankin odottaa. Hän ei tosin tiedä tarkalleen, mitä.

Erakko Abigail Ben-Zakun on pysytellyt syksystä lähtien "kolossaan". Uudenvuodenjuhla, suuri sovintopäivä ja lehtimajanjuhla olivat jo vierähtäneet ohi, kun vanhus sattumoisin nyrjäytti kipeän jalkansa uudelleen. Yöt alkoivat vähitellen kylmetä. Sitä mukaa yltyivät jalkasäryt vioittuneessa nivelessä. Lopulta hän ei edes voinut astua kipeällä jalallaan.

Kuitenkin hän nousi aina päättävästi määrääkoina rukoilemaan luolansa kynnyksivelle. Naatan muistaa erityisesti erään tietyn aamun, jolloin hän oli liikkeellä varhain auringon noustessa. Ensimmäiset syyssateet olivat antaneet jälleen väriä ja raikkautta muuten kuivalle rinteelle. Vanhus seiso i luola-aukon edessä rukoillen liikkumattomana kuin kuvapatsas.

Kirkas valo paljasti suuren muutoksen, joka miehessä oli tapahtunut. Hän oli laihtunut ja riisutun näköinen kuin kylän palmut lehtimajanjuhlan aikoina. Silloin niistä monet riivitään niin, että jäljelle jää vain runko ja vaivainen latvatöyhtö. Erakko oli päättänyt jäädä ylös rukoilemaan kunnes Jumala lähettäisi jonkun hänen avuksensa. Hän ei jaksanut kävellä enää alas laaksoon noutaakseen sieltä vaatimattomat ruokatarpeensa. Naatanilla oli korissansa auringossa kuivattuja viikunoita ja taatelipaakkuja.

Kun Naatan saapui tuomisineen, vanhus kiitti jumalaa silmät kyynelissä. Niin kuin kaarneet palvelivat profeetta Eliaa Keritin purolle, niin Herrakin lähetti pienen palvelijansa Naatanin erakon luo.

Kun sabta kuuli Abigail Ben-Zakunin sairaudesta, hänessä heräsi sääli. Naatan sai tehtäväkseen viedä kahdesti viikossa ruokaa ja vihanneksia vanhukselle. Näillä matkoilla poika oppi niin paljon isien viisautta ja pyhiä kirjoituksia, että vanhus alkoi kutsua häntä leikillään nimellä *avreekh*; *av* isä opissa ja *rakh* hento iältään. Joosefillekin huudettiin Egyptissä *avreekh*, *avreekh*.

Syksyn ja talven sateet saivat ihmeitä aikaan luonnossa. Ei tarvitse olla erityisen herkkä kokeakseen voimakkaasti Galilean kevään ja sen enteet.

Jasmiininkukkien tuoksu saatteli syksyä sen vaihtuessa talveen. Suuret valkeat liljat enteilivät sadeajan alkua. Niitä alkoi ilmestyä notkojen taifeisiin. Myöhemmin akasiapuiden keltaiset kukkapallot viestivät todellisen kevään tulosta. Talvikauden taitteessa aukaisivat vaalean sinipunervat liljat silmänsä. Sadeaikana kukki myös lemменmarja suojaten pienet kukkansa lehtiruusukkeensa turvaan. Syytä olikin, sillä pian avautuivat taivaan ikkunat hornamaiselle sateelle. Tätä jatkui keskeytymättä viikkoja. Oli kuin luonnonlait olisivat nyrjähtäneet sijoiltaan. Länsituuli toi monena yönä rakeita ja lunta, joka kuitenkin sulii aamupäivän alkuhetkinä. Mutta jälleen päivän taittuessa kohden iltaa pilvien synkät laivueet vyöryivät vuorten yli. Niin jatkui sade.

Sitten eräänä aamuna kevään taikakäsi taittoi kylmän ja sateen vallan. Ilma täyttyi kevätlintujen laulusta. Puut ja pensaat seisoivat kirkastunein kasvoin. Ihmiset lähtivät ulos taloistansa ja hengittivät juovut-

tavan raikasta kevätilmaa. Mantelipuut yltyivät kukkimaan, ja kevätlaulut vetivät lapset kyläteille.

Nyt alkoi narsissien ja sinervien iiristen, punaisten tulppaanien, eriväristen liljojen ja pienten tuoksuvien hyasinttien valtakausi. Vuokkojen punainen juhlamatto, jossa oli väliin sekä valkoisia että sinipunertavia raitoja, levittäytyi rinteille vastaanottaakseen kevään kuninkaan.

Oli kuin luonto ei olisi ollenkaan tahtonut lopettaa tuhlailevaa leikkiään. Se vaihtoi yhtäkkiä jälleen juhlaakaapuansa. Alavat niityt peittyivät nyt viikoiksi vyötärönkorkeisten keltakakkaroiden ja erilaisten sauramolajien lainehtivaan mereen. Myös hedelmäpuut huumasivat tuoksullaan puutarhat ja pihat.

Suurin muutos lienee tänä aikana tapahtunut Naatanissa itsessään. Hänessä alkoi toteutua psalmin sana: "Niin meidän poikamme ovat nuoruudessaan kuin korkealle kohoavat kasvit."

Yhden ainoan vuoden aikana tapahtuneeksi muutos on valtava: Pojan jalat ja kädet ovat venyneet yhtäkkiä ulos viitanlaskoksista. Kasvotkin alkavat saada toisen muodon. Ne pitenevät ja tummenevat. Kaarevan täyteläisen nenän alle alkaa piirtyä tummaa haiventa. Jos olisi tahtonut olla ilkeämielinen, Naatania olisi voinut nyt sanoa "aniksen isäksi", kuten erästä laihaa poikaa kylällä. Tuon hieman karvaan putki-kasvin korret, joita pojat tapaavat pureskella teiden pientareilla, harottavat aivan kuin murrosikäisen nuorukaisen partahaivenet.

Myös sisäisesti Naatan on kokenut sateen ja kevään murtautumisen elämäänsä. Kotonaan hänestä on tullut yhä määräilevämpi. Sabta alkaa jo pelätä, että se on perua isän intomielisyydestä. Hän yrittää kuitenkin vältellä pojassa uinuvaa petoa. Joskus talon nuori isäntä kuitenkin ryöpsähtelee kiivastuksissaan

kuin Betesdan lammikko. Silloin murroksen tummentama ääni kalskahtaa komeasti antaen aavistuksen miehestä, joka alkaa herätä.

Misha on ollut enää vain harvoin kotikylässään. Ensin hän vietti yhä pitempiä jaksoja Kapernaumissa. Hän onnistui hankkimaan itselleen työtä verkkojen puhdistajana pienessä kalakunnassa. Todellinen vaihtuminen oli se, että hän tahtoi olla lähellä Nasaretilaista. Jeesus vetäytyi kuitenkin välillä Tyyron ja Siidonin alueille opettaakseen erikseen lähimpiä miehiänsä. Joskus Hän taas viipyi Jordanin toisella puolen olevilla seuduilla. Kansa vaistosi, että Hän tahtoi vältellä Galilean hallintoalueita.

Kerran Jeesukselle tuotiin terveiset, että Herodes tahtoo nähdä Häntä. Arveltiin julkisesti, että tetrarki aikoi vangita Jeesuksen. Silloin Nasaretin Mestari sanoi sanat, jotka kiirivät nopeasti yli koko Galilean: "Menkää ja sanokaa sille ketulle; tänään minä parannan sairaita ja huomenna minä herätän kuolleita, mutta kolmantena päivänä minä pääsen määränpäähäni." (Ks. Luuk. 13:32).

Nopeinkaan hevonen ei saa kiinni sanaa, kun se on kerran päästetty liikkeelle. Niinpä terveiset tulivatkin lopulta perille. Mutta kun Herodes kuuli ne, kerrotaan, että hän oli vain imarreltu. Hän piti näet itsekin itseään kettuna.

Mishan kasvatusäiti joutui muuttamaan lehtimajanjuhlan aikoihin Jerusalemiin, koska rikas kauppias, josta hänen toimeentulonsa oli riippuvainen, muutti Tiberiaasta Aleksandriaan. Tällaisia keskiluokan ihmisiä, jotka olivat lyöttäytyneet rikkaisiin ruhtinaisiin ja kauppiaisiin, oli hyvin runsaasti koko imperiumissa. Kun heidän rahoittajansa ja hyväntehtijänsä kuoli tai muutti toiselle paikkakunnalle, heitä odotti synkkä tulevaisuus. Tämä johtui siitä, että

rikkaus kerääntyi harvojen yksityisten käsiin. Ihmiset takertuivat heihin ja muodostivat heitä tukevan ja kannattavan piirin – joka helposti lopulta tukahdutti isäntänsä.

Kun Misha saapui kerran vierailulle kotikyläänsä, hänellä oli paljon kertomista Jerusalemissa. Naatan oli erityisen iloinen siitä, että hänen toverinsa oli saanut vakituisen työpaikan. Misha oli kierrellyt uudessa kaupunginosassa esikaupungin ja temppelivuoren harjanteen pohjoispuolella. Alue, joka oli saanut nimekseen Beseta, ulottui länteen aina Hippikus-torniin asti.

Misha oli jo menettänyt työpaikan saamisen toivon. Vaikka hän olisi puhunut kuinka kauniisti kauppiaille, nämä eivät kelpuuttaneet häntä. Varmaan he ajattelivat, että hän kuuluu niihin miehen alkuihin, joiden ainoa voima on heidän suussaan. Vihdoin lähellä Hippikus-tornia hän huomasi liikkeen, missä oli aivan uusi katos. Liikkeen edessä oli paljon erikoisia vilja- ja siemensäkkejä.

Sisällä seisoivat Elihu vaakoineen. Hän oli aloittanut uuden kauppansa rahoilla, joilla hän oli aikonut ostaa itsensä vapaaksi orjuudestaan. Vincentius Khrysoksen arvokas lahja oli tehnyt hänestä käden käänteessä rikkaan miehen. Niinpä hänestä tuli kauppias. Ras-kaimmatkin siemensäkit hän siirteli leikitellen yhdellä kädellään. Hän tarvitsi itselleen nyt ymmärtävää nuorta yhdysmiestä, joka keräisi tilauksia. Misha oli todella hänelle kuin taivaan lahja.

Lehtimajanjuhlan aikana Jeesus vieraili jälleen Jerusalemissa. Hän opetti julkisesti kansaa, vaikka yleisesti puhuttiinkin, että hallitusmiehet tavoittelevat Häntä tappaakseen Hänet.

Misha ei ollut käynyt aikaisemmin lehtimajanjuhlan Pyhässä kaupungissa. Hän ihastui erityisesti

kulkueeseen, joka toi iltahämärässä vettä Siiloan lähteestä temppeliin. Ihmiset kantoivat käsissään soihtuja, niin että koko tie oli aivan kuin valomeri. Sen jälkeen lamput ja soihdut jätettiin palamaan katoille ja ikkuna-aukkoihin. Koko Jerusalemin vuorikaupunki näkyi peninkulmien päähän – eihän vuorella oleva valaistu kaupunki voikaan olla kätkössä.

Jeesus tuli kesken juhlien kaupunkiin. Hän puhui temppelissä siitä, että Hän on maailman valkeus. Misha ymmärsi Hänen viittaavan edellisen illan kulkueeseen, sillä Jeesus jatkoi: ”Joka minua seuraa, hänellä on oleva elämän valkeus. Vielä vähän aikaa valkeus on teidän keskellänne. Niin kauan kuin teillä on valkeus, uskokaa valkeuteen, että te valkeuden lapsiksi tulisitte.” (Joh. 8:12, 35–36).

Juhlan viimeisenä, suurena päivänä Jeesus seisoi jälleen temppelin pylväikössä. Hän viittasi Siiloan vesiseremoniaan ja huusi kesken juomauhria: ”Jos jonkun on jano, niin tulkoon minun tyköni ja juokoon! Kuulkaa kaikki janoavat ja tulkaa veden ääreen. Tekin, joilla ei ole rahaa, tulkaa! Miksi annatte rahan siitä, mikä ei ole leipää, työnne ansion siitä, mikä ei ravitse? Joka uskoo minuun, hänen sisimmästään tulevat pulppuamaan elävän veden virrat. Hän juo, eikä hänen tule ikinä jano.” (ks. Joh. 7:37–38).

Sitten Jeesus viittasi jälleen profeettoihin, Misha kertoo. Hän sanoi: ”Te, minun kansani, olette tehneet kaksinkertaisen synnin: Minut, elävän veden lähteen, te olette hylänneet. Te olette hakanneet itsellenne vesisäiliöitä, särkyviä säiliöitä, jotka eivät vettä pidä.” (ks. Jer. 2:13).

Jeesuksen esiintyminen oli aiheuttaa suoranaisten kansannousun. Ihmiset olisivat tahtoneet huudattaa Hänet jälleen kuninkaaksi. Mutta Hän väistyi heidän käsistään.

Monet loukkaantuivat Häneen. He sanoivat: Kyllä me kannattaisimme sitä miestä, mutta Hänhän tekee itsensä Jumalaksi. Toisin on Barabbaan laita. Hän toimii vain poliittisesti eikä sekoita toisiinsa uskontoa ja vapaustaistelua. Sitä paitsi hän on nopeitten ratkaisujen mies. Hänen kaltaisensa sopisi meille kuninkaaksi! Barabbas oli juuri vangittu kapinan lietsomisesta. Ihmiset ajattelivat pettyneinä, ettei hänestäkään ollut enää toivoa. Roomalaiset keräsivät parhaillaan todistusaineistoa hänen tuomitsemisekseen.

Ilmassa on myrskyn aavistus. Naatan miettii kuulemaansa. On päivänselvää, että tilanne ei voi jatkua tällaisena. Naatan tuntee olevansa aivan kuin profeetta Elian palvelijapoika, joka joutui katselemaan seitsemän kertaa Karmelin vuorelta merelle. Profeetta oli sanonut kuulevansa jo sateen kohinaa. Vasta seitsemännellä kerralla palvelija sanoi: "Katso, pieni pilvi, miehen kämmenen kokoinen, nousee merestä." Tuossa tuokiossa taivas kävi mustaksi pilvistä ja myrskytuulesta ja tuli ankara sade.

Naatanilla ei ole mitään erityistä tehtävää. Hänen päähänsä pälkähtää muuan tuuma. Hän potkaisee sandaalit jalastaan ja tarkastelee pihaa hetken. Päätöksensä tehtyään hän työntää helmat vyöliinan alle. Sitten hän harppoo kiireesti sateen läpi sisälle.

Sisällä hän sirottelee sormen paksulta kylmää tuhkaa kämmenelleen. Päälle hän vieräyttää suuren hehkuvan hiilen. Ovensuussa on aamuisia kaloja kepisään. Kalat toisessa kädessään ja kekäle toisessa hän kipaisee takaisin pihan yli. Oikeastaan tämä on myös sabtan mieliksi. Hän on pyytänyt lämmittämään maaununin kaltiaisten tekoa varten. Pian uunissa palaa iloinen tuli. Kalat riippuvat liekkien yllä sopivasti juuri niin kaukana, että ne käristyvät tukitelineen silti

palamatta. Liekkien rätinä sekoittuu sateen tasaiseen soittoon.

Niin, tällaisena tilanne ei voi jatkua. Pilvet ennustavat aina sadetta. Epäselvyyttä on kestänyt jo kolme vuotta. Koko ajan Jeesus on pitänyt kansaa jännityksessä. Nyt on taas kohta pääsiäinen. Naatankin aikoo Jerusalemiin. Mutta mitä siellä tapahtuu?

Kun meloni kypsyy, se irtoaa varresta. Aika on varmaan jo täyttynyt. Jeesus tulee pian näyttämään, mitä Hän aikoo.

MESTARI PALVELEE

Jokainen pitää lampaista!" Naatan hymyilee merkitsevästi. "Kukin käristää ne vain eri tavalla."

Suuret rasvakarpalot pusertuvat esiin lammaspaistin kyljistä. Se rätisee tasaisella tulella Maria-äidin pihalla.

"Mutta veri ja rasva kuuluu papeille", Johannes Boanerges toteaa. "Onhan sitä mehua kyllä vielä lihassakin." Hän kiertää ristin muotoista granaattiomenapuusta tehtyä paistinvarrasta. Se on pistetty karitsan suusta läpi sen ruumiin. On tärkeitä, että liha ruskistuu tasaisesti joka puolelta.

"Olisit nähnyt, mikä ilo syntyi, kun Maria-äiti kuuli, että Mestari tahtoo syödä täällä pääsiäisateriansa. Naapurin miespalvelija toi juuri vesiastiaa sisälle, kun te pysäytitte hänet." Naatan viskaa hyppysellisen suolaa paistin pintaan. Siinä se kokkaroituu, kunnes se sulaa ja sekoittuu pinnalle kihoavaan rasvaan.

"Niin, Jeesus sanoi meille, että meidän pitäisi tulla kaupunkiin ja seurata miestä, joka kantaa vesiastiaa. Siinä talossa, minkä kohdalla hän pysähtyy, me söisimme pääsiäislampaamme. Hän käski meidän ilmoittaa miehelle: Mestari sanoo; minun aikani on lähellä, ja sinun luonasi minä syön pääsiäisaterian opepuslasteni kanssa! Mutta me jouduimmekin yllättäen tuttuun taloon. Mies oli Marian essealainen naapuri, joka auttaa häntä pääsiäisen valmistelussa. Myös Be-

taniassa on essealaisia, jotka ovat liittyneet Jeesuksen seuralaisiin.”

”Kuka se oli, jonka kanssa valitsimme tämän pääsiäislampaan papeilta? Sain sen käsityksen, että hänen tehtävänsä on huolehtia teidän yhteisestä kukkarostanne. Kun menit Keefas-sedän kanssa uhraamaan, hän puhui erään papin kanssa. Onko teillä ystäviä papeissakin?”

Johannes katsoo ihmeissään toveriaan: ”Ei meillä ole montakaan tuttua pappien joukossa – ei varsinkaan nyt, kun Jeesus jo toisen kerran iski heidän ylpeyteensä estämällä kaupustelun pakanain esipihalla. Tuo mies on nimeltään Juudas. Me kutsumme häntä Kariotin mieheksi, Iskariotiksi, koska hänen isänsä Simon on Kariotin kylästä. Jeesus ei tahdo, että me kaikki käsittelisimme rahoja. Hän antoi siksi tehtävän Juudalle, joka on vielä kokeneempi raha-asioissa kuin tullimies Matteus. Juudas tahtoo aina, että säilyttäisimme hyvät suhteet sekä köyhään kansaan että papistoon. Juuri nämä määräävät hänen mielestään kansamme yleisen mielipiteen.”

”Minusta siinä miehessä on jotakin outoa – ilman, ilman pahaa silmää sanottuna.” Naatania vähän nolottaa. Mutta mikä on sylkäisty ulos, sitä ei enää saa takaisin.

”Hän on hyvä mies. Jeesus itse valitsi hänet meidän kahdentoista joukkoon. Hän kyllä pettyi pahasti, kun Jeesus alkoi puhua kärsimisestään. Mutta niin teki Pietarikin, ja Jaakob Alfeuksen poika ja Tuomas. Ihmisethän ovat monta kertaa loukkaantuneet Jeesukseen. En usko, että he pyrkivät tälläkään kertaa surmaamaan Häntä.”

Vaikka ilta alkaa jo viiletä ja hämärtyä, muurinurkkaus väreilee lämpöä. Avonuotio räiskyy vakituisella tulisijallaan. Pojat ovat riisuneet viittansa ja

istuvat ihokkaissaan. Vähän väliä Maria-äiti käy tarkastamassa paistin kypsymistä. Johannes Markus on hakemassa kaupungilta lisää viiniä. Sädetyt kitkerät yrtit oli jo hankittu. Mutta viini ei tulisi riittämään näin suurelle joukolle kuin korkeintaan "kolmanteen" eli "siunauksen" maljaan, ja maljojahan juodaan neljä.

Naatan kohentaa tulta ja sanoo sitten yllättäen: "Huomasitko, että Jeesus itki ratsastaessaan aasilla kaupunkiin?"

Johannes nostaa ihmeissään kulmiaan. Hän oli kulkenut Jeesuksen edellä avaamassa tietä ja huutamassa "hoosiannaa". Jotakin sanoakseen hän vastaa: "En, en nähnyt kaikkea, sillä kuljin aivan etumaisena Keefaan kanssa. Mutta kuulin, että fariseukset, jotka seisoivat lähellä Gamalielin koulua, moittivat suurella äänellä ryhmää, joka oli toisella puolen tietä. He huusivat: Miehet, nyt te näette, ettette saa mitään aikaan; katsokaa, koko maailma juoksee Hänen peränsään!"

Naatan poimii vierestään risun ja viskaa sen tuleen. "Minä näin, että hän itki!"

Johannes vaihtaa kättä, millä hän tukee granaattiomenapuista paistinvartta. Kuumuus kärventää ihoa.

"Niin, olen kyllä joskus nähnyt Hänen itkevän. Jeesus itki myös Lasaruksen haudalla. Silloin Hän itki, koska Hän rakasti häntä." Johannes kohottautuu ja katsoo Naataniin. Tulen loimu välähtelee hänen silmissään.

"Tiedätkös, Jeesus on äärettömän herkkä, mutta joskus Hän on kiivas kuin tuli. Kerran Hän sanoi meille: Joka on minua lähellä, on lähellä tulta!" Naatan muistaa ensimmäisen kohtaamisensa Jeesuksen kanssa. Hän ymmärtää täysin toveriaan. Sitten Johannes toistaa edelleen kysyvästi: "Sanoit, että Jeesus itki?"

"Varmasti itki, näin sen aivan läheltä. Kuulin myös, mitä Hän sanoi kansalle. Aasi, jolla Hän ratsasti, näytti hyvin nuorelta. Se pelkäsi tiellä olevia vaatteita ja palmunoksia ja jäi seisomaan hetkeksi paikalleen. Silloin Jeesus katseli kaupunkia ja sanoi: 'Jerusalem, Jerusalem; jospa tietäisit sinäkin tänä päivänä, mikä sinun rauhaasi sopii! Mutta nyt se on sinun silmiltäsi salattu.' "

"Olisitpa kuullut, kuinka paljon Jeesus on puhunut näinä päivinä Jerusalemissa", Johannes huudahtaa. "Hän puhuu kaiken julkisesti pelkäämättä pappeja ja hallitusta. Me emme vain ymmärrä edes puolta Hänen puheistaan. Eräänä päivänä fariseukset ja papietto yrittivät kampata Hänet kompakysymyksillä saadaakseen Hänet sotkeutumaan sanoihinsa.

"Lopulta Jeesus korotti äänensä ja puhui koko väkijoukolle yhteisesti. Hän toisti ainakin parikymmentä kertaa: Voi teitä kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut! Hän puhui siitä, että isien perinnäissäännöissä on paljon sellaista, mikä on ristiriidassa Jumalan lakia vastaan. Lopulta Hän sanoi yhä ankarammin: Te käärmeet, te kyykäärmeitten sikiöt, kuinka te pääsisitte helvetin tuomiota pakoon?

Sitten Hän toisti melkein samat sanat, jotka sinä äsken kerroit kuullesi: 'Jerusalem, Jerusalem, sinä, joka tapat profeetat ja kivität ne, jotka Jumala on lähettänyt sinun luoksesi; kuinka usein minä olenkaan tahtonut koota sinun lapsesi, niin kuin kanaemo kookaa poikasensa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahdoneet. Totisesti minä sanon teille: tästedes te ette näe minua ennen kuin sanotte, siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen!'" (ks. Matt. 23:37, 39).

"Nuo viimeiset sanat ovat psalmien kirjassa", Naatan keskeyttää.

”Sitä en tiennytäkään”, Johannes ihmettelee. ”Me emme tunne niin kovin hyvin raamattuja. Suurin osa meistä on vain yksinkertaisia kalastajia. Kun emme ymmärtäneet, mitä Jeesus puhui temppelissä, kysyimme Häneltä sitä tarkemmin Öljymäellä. Mestari puhui silloin meille kaikenlaista lopun ajoista. Mutta menimme siitä vieläkin enemmän ymmälle. Minä käsitin siitä tietenkin kaikkein vähiten.

”Jeesus puhui taivaalla näkyvistä merkeistä, tähtien putoamisista maan päälle ja taivaan voimien järkkymisistä. Hän sanoi, että se tapahtuu pitkien aikojen perästä. Sitten tulee Ihmisen Poika kunniasaan. Yhden asian kyllä ymmärsin selvästi: Jeesus sanoi, että juutalaiset viedään vangeiksi kaikkien kansojen sekaan. Siellä heitä tapetaan miekalla. Jerusalemin tulee olemaan pakanoitten hallussa, kunnes pakanoilta varattu aika täyttyy. Sitten Herra jälleen armahtaa kansaansa ja saapuu Siioniin kunniasaan. Mutta siitä päivästä ei tiedä kukaan. Tulee vain valvoa ja odottaa.”

Johannes kohottaa mietteliäät kasvonsa. ”Minusta kuitenkin tuntuu, että yksinkertainen usko on tärkeintä. Kyllä me sitten näemme aikanaan, mitä tapahtuu.”

Samassa paistista lähtee palaneen käry. Maria-äiti on heti paikalla. Pojat saavat lyhyet torut. Se on onneksi vain kuin kevyt sadekuuro, mutta sellaisenaankin aivan epätavallista Äiti-Marian suusta.

Naatan katsoo kysyvästi toveriaan. Johannes hymähtää ja selittää: ”Juhlahermot. Tunnethan sinä emännät. Koko talo on puhdistettava ja pestävä. Missään ei saa olla muruakaan vanhasta hapatuksesta. Lopulta, kun juhlat ovat käsillä, käy näin.” Johannes saa syntymään hassunkurisen ilmeen vakaville kasvoilleen. Naatanin on pakko nauraa ääneen.

Maria-äiti täyttää juuri juhlalamppuja öljyllä avonaisen ikkuna-aukon edessä. Aurinko on jo piiloutunut näkymättömiin ja hämärä tiivistyy. Johannes Markus saapuu juuri kotiin viinileileineen. Hän saa tehtäväkseen kantaa kaimansa kanssa kypsän karitsanpaistin yläsaliin. Naatan tuijottaa silmä kovana taivaalle, milloin säädetyt kolme tähteä ilmestyvät näkyviin. Sen jälkeen käydään kynttilät käsissä koko talo lävitse etsien mahdollista hapatusta. Naisten happamat kauneudenhoitoaineetkin pitää hävittää. Tällä toimenpiteellä ei ollut mitään sen syvempää merkitystä perheelle. Se tapahtuikin hymyssä suin ja leikkiä laskien.

Naatan ja Markus lyöttäytyvät yhteen ja koukkivat kynttilöineen suuren yläsalin nurkissa. Tietenkään he eivät löydä muruakaan vanhoista leivistä. Mutta he onnistuvat tarkistamaan syrjäsilmillä pitkän matalan pöydän antimet. Pöytä on jo osaksi katettu.

Naatan suoristautuu juuri oviaukon edessä, kun lampun valo osuu tuttuihin yleisiin kasvoihin. "Jeesus!" Sana purkautuu ääneen hänen huuliltaan.

"Niin, minä se olen", Nasaretin Mestari sanoo. Hänen takanaan on joukko miehiä ja Maria-äiti. Jeesuksen kasvot ovat hyvin vakavat, kun Hän tutkii huonetta. Sitten Hän kääntyy oppilaihinsa: "Minä olen hartaasti toivonut saavani syödä tämän pääsiäislampaan teidän kanssanne, ennen kuin kärsin. Sanon teille, tästedes en juo viinipuun antia ennen kuin sen täyttymys tapahtuu Jumalan valtakunnassa."

Maria-äiti porhaltaa poikien ohi. Juhlamalmut on sytytettävä ja vettä on varattava säädettyjä pesuja varten. Kaikki pääsiäisateriaan liittyvät perinteet on tarkoin määrätty. Tästä niisan-kuun 15. päivän aattoillan aterialta käytettiin nimeä *seder* eli järjestys. Pienet lapsetkin osaavat ulkoa siihen kuuluvat psalmit ja rukoukset.

Opetuslasten joukko ympäröi pöydän. Jeesus nostaa ensimmäisen maljan ja lukee siunauksen: "Kiitetty ole Sinä, Jumalamme, joka olet luonut viinipuun annin. Kiitetty ole Sinä, joka olet elämämme varjellut ja ylläpitänyt ja säästänyt meidät tähän hetkeen."

Naatán on asettunut Markuksen kanssa ikkunanpieleen valmiina auttamaan ruokien tarjoilussa. Täysikuun keltainen kehrä kohoaa kaukaa Mooabin vuorten takaa ja juhlistaa niisan-kuun suuren hetken. Pyhässä hiljaisuudessa kiertää malja opetuslasten huulilla.

Mutta nyt tapahtuu jotakin odottamatonta. Opetuslapset ovat jo asettuneet kyljittäin pöytään päin. He nojaavat vasenta käsivarttaan tukityynyihin. Yhtäkkiä Jeesus nousee, riisuu viittansa, ottaa liinavaatteiden ja sitoo sen vyötäisilleen.

Tavan mukaan opettajan tulisi tässä vaiheessa pestä juhlallisesti kätensä ennen kuin jakaa kitkerät yrtit itselleen ja oppilailleen. Maria-äiti on valmiina pesuastian kanssa. Mutta Jeesus ottaakin sen päättäväisesti hänen käsistään ja alkaa pestä opetuslastensa jalkoja. Vuorotellen hän kostuttaa kunkin jalat vedellä ja pyyhkii ne liinavaatteella, jonka Hän on sitonut vyötäisilleen. Kaikki ovat aivan hiljaa: tällä tavoin nöyrytyy vain orja.

Markus töytäisee Naatania kylkeen, niin että lamppu, jonka hän on täyttänyt, on läikähtää yli. "Katso, Mestari palvelee!"

Jeesus pääsee juuri Simon Pietarin kohdalle, kun tämä sanoo Hänelle kuohuksissaan: "Herra, Sinäkö peset minun jalkani?"

Jeesus vastaa ja sanoo: "Mitä minä teen, sitä et nyt käsitä, mutta myöhemmin sinä sen ymmärrät."

Pietari ponnahtaa pystyyn: "Et ikinä sinä saa pestä minun jalkojani!"

Mestari katsoo Häneen tynesti. Jokin Hänen silmissänsä välähtää: "Ystäväni, ellen minä sinua pese, ei sinulla ole osuutta minun kanssani."

Keefaan kiivastus lauhtuu hetkessä. Hän sanoo hiljaa: "Herra, älä pese ainoastaan jalkojani, vaan myös kädet ja pää."

Jeesus kumartuu Pietarin jalkojen eteen. Pesumalja kallistuu, vesi koskettaa Pietarin jalkoja ja liinavaate kiertyy niiden ympärille tehdäkseen rakkaudenpalvelun. Oppilaat eivät näe Jeesuksen kasvoja. Vain sanat he kuulevat: "Joka on kylpenyt, ei tarvitse muuta kuin että jalat pestään ja niin hän on kokonaan puhdas matkan pölyistä; ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki."

Kohta Jeesus on kiertänyt koko oppilaspiirin. Nyt Hän ottaa edessään olevasta astiasta yrttejä, kastaa ne etikka- ja suolaveteen ja jakaa oppilailleen. Sitten Hän ottaa yhden leivistä, murtaa sen ja panee puolikkaan syrjään. "Lapset, te puhuttelette minua opettajaksi ja Herraksi. Oikein te sanotte, sillä se minä olen. Jos siis minä, teidän Herranne ja opettajanne, olen pessyt teidän jalkanne, teidänkin velvollisuutenne on pestä toistenne jalat. Ei ole palvelija Herraansa suurempi eikä opetuslapsi opettajaansa."

Tämän jälkeen Jeesus kohottaa leivän ja sanoo: "Tämä on se leipä, jota isämme söivät Egyptin maassa. Kaikki nälkäiset tulkoot syömään; kaikki sitä tarvitsevat tulkoot pääsiäistä nauttimaan."

Kun tämä on sanottu, malja kiertää toisen kerran oppilaspiirin. Nyt nousee Johanneksen, joukon nuorimman jäsenen, ääni. Hän laulaa syvällä kypsyttyä miehen äänellä. Naatanin tekisi mieli yhtyä lauluun, mutta hän ei kuulu varsinaisiin aterioitsijoihin. "Miksi tämä ilta on erilainen kuin kaikki muut illat?"

Opetuslapset vastaavat yhteen ääneen Johanneksen kysymykseen: "Orjia olimme Egyptin maassa, ja Herra toi meidät sieltä voimakkaalla kädellään."

Jeesus ei yhdy vuorolukuun. Miehet osaavat pääsiäismenot ulkoa. He lausuvat vanhasta tottumuksesta: "Ja vaikka me olemme kaikki viisaita, kaikki ymmärtäväisiä, kaikki vanhoja ja kaikki toorantaitajia, meidät on käsketty kertomaan Egyptistä vapautumisesta."

Pian ovat vuorossa *hallel*- eli kiitospsalmit. Naatan yhtyy miesten veisuuseen. Joiltakin sanat ovat täysin unohtuneet. Naatanin apu on tervetullut. "Kun Israel lähti Egyptistä, Jaakobin suku vieraskielisestä kansasta, silloin Juuda tuli hänen pyhäkökseen, Israel hänen valtakunnakseen."

Nyt Jeesus ottaa leivänpalan. Hän kastaa sen punaiseen *haroset*-kastikkeeseen ja sirottaa sen päälle yrttejä. Sitten hän lisää siihen vielä palasen lihaa ja puristaa sen reunoista kiinni. Sen hän tarjoaa vasemmalla puolellaan olevalle Juudas Iskariotille sanoen hiljaa jotakin. Tämä on merkinä varsinaisen aterian alkamiselle. Tarjoileminen vie täysin Markuksen ja Naatanin ajan.

Naatan täyttää juuri viinimaljaa, kun hän kuulee Jeesuksen sanat: "Totisesti minä sanon teille: yksi teistä kavaltaa minut, yksi, joka syö minun kanssani."

Osa miehistä kavahtaa pystyyn: "Herra, en kaiketi minä?" Kukin tahtoo vastausta omalta osaltaan.

Mutta Jeesus ei vastaa heidän kysymykseensä. Sitten Hän sanoo uudelleen: "Yksi teistä kahdestatoista. Onhan kirjoitettu: Ystävänikin, johon minä luotin, joka minun leipääni söi, nostaa kantapäätänsä minua vastaan!"

Jeesuksen puhuessa Juudas siirtyy sivuovelle ja livahtaa ulos. Ehkä hän sai Jeesukselta jonkin tehtävän.

Miehet syövät hiljaisina. On vaikea sanoa, ovatko he suuttuneet vai järkyttyneet. Lampaanliha on vielä lämmintä ja mureaa. Maria-äidin taitavasti valmistama kastikekin tekee kauppansa. Vähitellen miehet alkavat jutella omiaan. Jeesus ei heitä keskeytä.

Kun on vuorossa kolmas, ns. "siunauksen" malja, kaikki hiljenevät odottaen pöydän isännän siunausta.

Jeesus ottaa aterian alussa syrjään panemansa leivänpuolikkaan käteensä. Hän siunaa sen, taittaa ja antaa opetuslapsillensa: "Ottakaa ja syökää; tämä on minun ruumiini."

Sitten Hän kohottaa maljan, lausuu kiitosrukouksen ja antaa opetuslapsilleen: "Juokaa tästä te kaikki; tämä on minun vereni, uuden liiton veri, joka monen puolesta vuodatetaan syntien anteeksiantamiseksi. Niin usein kuin te siitä juotte, tehkää se minun muistokseni."

Kaksi juhلالamppua alkaa lepattaa. Naatan kiirehtii lisäämään niihin öljyä. Miksi Mestari rupesikaan jälleen puhumaan ruumiistaan ja verestään? Hänhän puhui siitä jo Kapernaumissa. Tämän pitäisi olla ilo-ateria. Malja kiertää pöytää. Miten hiljaista ja pyhää tuntuukaan kaikki olevan.

Yksi miehistä yrittää virittää psalmilaulun. Naatan tulee jälleen avuksi. "Minä kiitan sinua siitä, että vastasit minulle ja tulit minulle pelastajaksi. Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi. Herralta tämä on tullut; se on ihmeellistä meidän silmissämme. Tämä on se päivä, jonka Herra on tehnyt; riemuitkaamme ja iloitkaamme siitä!"

Jeesus antaa opetuslastensa jatkaa vielä yöllistä ateriansa. Johannes, joka nojaa Hänen rintaansa vasten, on sulkenut silmänsä. Ehkä punaviinikin alkaa väsy-

tää. Siinä on aina kyllä kaksi osaa vettä ja yksi viiniä niin kuin tempppelin juomauhreissa. Mestarin serkkuna hänellä näkyy olevan erikoinen oikeus opettajansa huolenpitoon. Jeesuksen katse tutkii vuoroin kutakin opetuslasta. Hän on haluamalla halunnut syödä tämän pääsiäislampaan omiensa seurassa.

Jeesus ojentautuu seisomaan. Hän ei tarjoakaan *sederin* määräämää neljättä maljaa. Sitä kutsutaan "Jumalan valtakunnan" maljaksi, koska siihen liittyy rukous, että juhlaa saataisiin jatkaa kerran iäisyssä. Sen sijaan Jeesus sanoo arvoituksellisesti: "Tästedes minä en nauti viinipuun antia ennenkuin juomme sitä uutena Isäni valtakunnassa!" Sitten kaikki nousevat seisaalleen. He virittävät yhteisesti *hallel-virren*. "Kiittäkää Herrain Herraa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti." Veisattuaan kiitosvirren koko opetuslasten joukko lähtee Mestarinsa mukana Öljymäelle.

Naatan katsoo ikkuna-aukosta. Täysikuu helottaa keskitaivaalla niin kuin aina pääsiäisyönä. Sen valo on niin voimakas, että se luo selvät varjot kujalle, joka viettää alas Kidronin laaksoon. Sinne Jeesus vei seuraajansa. Johannes on kertonut, että Jeesuksella on vakituinen rukouspaikka kauniissa Getsemanen puutarhassa.

Miksi tämä ilta on erilainen kuin muut illat? Niin, miksi? Naatan tietää hyvin syyn. Kun hän kääntyy takaisin huoneeseen, hänestä tuntuu hetken kuin Jeesus seisoi vieläkin kumartuneena matalan pitkän pöydän ääreen – ja katso, Mestari palvelee.

ECCE HOMO

Naatan ja Johannes Markus siirtyvät huopineen katolle nukkumaan. Naatan arvelee, että hän nukkuu kuin tukki lopun yön. Mutta juuri kun hän on nukahtamaisillaan, hänen kurkkuaan alkaa kuivata niin, että hänen on vaikea hengittää. Hän katsoo taivaalle. Eheän täysikuun ympärille on kerääntynyt kellertävä tiheä harso. Ilma on raskasta hengittää. Lännestä päin nousee Gehinnomin tuttu löyhyä yläkaupungin katoille.

Naatanin mieleen tulee taas isän synkkä kohtaolo. Hän vetää päättävästi huovan päänsä yli. Mutta myös ihokkaan hiha tuoksuu palaneelta. Vatsaakin kivistää, sillä hän tuli ahmineeksi liikaa katkeria yrttejä ja kastiketta. Vähitellen uni kuitenkin voittaa. Mutta hän nykii vähän vähä jäseniään kuin nukkuva koira.

Aamunsarastuksen aikoihin Markus tönäisee nuoremman toverinsa hereille. "Mitä sinä oikein viki-set?"

Naatan hieroo käsillä otsaansa. "Painajainen! Taisin nukkua huonossa asennossa."

"En minäkään saanut oikein unta", Markus valittaa. "Minulla on oudon synkkiä aavistuksia ja muutoinkin..." Markus ei ehdi päättää lausettaan, kun portailla kuuluu yhtäkkiä Johanneksen hengästynyt ääni: "Hei, missä Maria-äiti on? Nyt on kaikki hullusti. He ovat vanginneet Jeesuksen!"

Pojat ovat heti jalkeilla. He vievät Johanneksen Maria-äidin makuukammioon.

"Ne ovat vanginneet Jeesuksen", purkautuu Johanneksen suusta ilman mitään aamutervehdystä.

"Pitää käydä sanomassa se Jeesuksen äidille. Hän on Kuusaan vaimon Johannan luona uudessa kaupunginosassa."

Maria-äiti taputtaa käsiään yhteen. Naatan ihailee hänen mielenmalttiaan. Hän on tosin kuullut Markukselta paljon tämän äidistä. Äiti-Maria on vanha-na jerusalemlaisena käynyt läpi monet vaikeat kokemukset.

Pian talon miespalvelija on ovella. Maria käskee, että mies noutaisi pian Kuusaan vaimon ja Jeesuksen äidin heidän luokseen. Palvelija ei saa sanoa heille muuta kuin että asia on tärkeä. Kun palvelija poistuu, Johannes kertoo, mitä on tapahtunut.

Nuorukainen on vieläkin aivan poissa tolaltaan. Markuksen äidin katse kuitenkin rauhoittaa hänet.

"Me olimme yötä Getsemanen puutarhassa. Muut jäivät taaemmaksi, mutta Pietarin, Jaakobin ja minut Mestari määräsi olemaan kanssaan ja valvomaan. Jeesus sanoi olevansa syvästi murheellinen, aivan kuolemaan asti.

"Me nukahdimme, kunnes Mestari tuli ja herätti meidät. Hän moitti Keefasta: 'Simon, nukutko? Etkö jaksanut valvoa yhtä hetkeä kanssani?'"

"Minä ajattelin, että Keefas oli saanut vartiotehtävän. Hänellä oli myös miekka, minkä hän oli sitonut eilen vyölleen. Otin yltäni viitan ja vyöliinan. Sitten pujotin liinakankaisen ihokkaani pääni yli ja Jaakob peitti minut lämpimään viittaani.

"En tiedä kauanko nukuin. Jeesus tuli herättämään meidät. Kun avasin silmäni, näin, että puutarhan sypressikujaa pitkin tuli suuri joukko miehiä soihtuineen. Heillä oli aseina seipäitä ja miekkoja.

"Miesten etunenässä oli Juudas Iskariot. Hän tuli Jeesuksen luo ja tervehti suutelemalla Häntä poskelle. Jeesus vastasi rauhantervehdykseen. Sitten Hän

korotti äänensä ja kysyi: Ketä te etsitte? He vastasivat Hänelle: Jeesusta Nasaretilaista! Jeesus sanoi heille: Minä se olen!

"Silloin etumaiset miehistä pelästyivät niin, että he perääntyivät kiireesti. He sotkeutuivat taaempaan olevien jalkoihin ja kaatuivat vetäen nämä mukanaan. Jeesus kysyi nyt uudelleen, ketä he etsivät. Kun he vastasivat etsivänsä Häntä, Jeesus sanoi toistamiseen: Minähän sanoin teille, että minä se olen. Jos te siis minua etsitte, antakaa näiden mennä!

Nyt Maria-äiti tulistuu. "Miksi te ette käyneet niihin käsiksi? Nehän tulivat Hänen kimppuunsa kuin ryövärit yöllä!"

Johannes nielaisee moitteen ja jatkaa: "Niin me olimme tehneetkin. Keefas kävi jo esiin ja iski eräältä lähellä seisseeltä irti korvan. Tunsin sattumalta miehen. Hän on ylimmäisen papin palvelija Malkus.

"Mutta Jeesus tuli nyt väliin ja sanoi Pietarille: 'Pistä miekkasi tuppeen. Enkö minä joisi sitä maljaa, jonka Isä on minulle antanut.' Sitten Jeesus koski Malkuksen korvaa ja paransi sen.

"Tällä välin miehet alkoivat kiertää meitä seipäineen. Emme voineet muuta kuin paeta. He lähtivät viemään Jeesusta kaupunkiin. Yritin vielä seurata heitä jonkun matkaa tielle. Mutta osa heistä oli jäänyt väijytykseen, ja he saivat minut kiinni. Onnistuin kuitenkin riistäytymään irti. Joku heistä sai silloin kiinni ihokkaastani, mikä onneksi repesi saumastaan. Pääsin irti. Kävin sitten ottamassa viittani paikalta, missä olin levännyt."

Naatan huomaa Johanneksen kaulalla pitkän purnertavan naarmun. Hänellä on totisesti ollut kiperät paikat.

"Arvasin, että miehet veisivät Jeesuksen ylimmäisen papin Hannaan tykö, joka on Kaifaan appi. Vaik-

ka Kaifas onkin saanut ylimmäisen papin tehtävät, ohjaket ovat edelleenkin Hannaan käsissä. Osa vangitsijoista olikin Hannaan palvelijoita. Tunnen hyvin ylimmäisen papin palatsin, koska olen vienyt sinne usein suolakalaa. Päätin käydä kuuntelemissa, mitä he aikovat tehdä Jeesukselle.

"Olin lähellä porttia, kun huomasin Pietarin, joka seisoi muurin varjossa siten, ettei kuunvalo paljastaisi häntä. Puhuttelin portinvartijanaista ja vein sitten Pietarinkin sisään. Se nainen tietää minut Jeesuksen opetuslapsiksi, ja niin hän tutki tarkasti Pietaria. Sitteen hän kysyi: 'Etkö sinäkin ole tuon miehen oppilaita?' Hän ei tahtonut mitään pahaa, mutta Pietari pelästyi ja sanoi: En ole.

"Kun tulin sisälle, näin tilapäisen neuvoston, joka kuulusteli Jeesusta. Se oli haalittu kokoon keskellä yötä. Eräs ylimmäisen papin palvelijoista tuli ja löi Jeesusta kasvoihin. He päättivät kuitenkin vielä odottaa Kaifaan virallista ratkaisua.

"Palasin esiipihaan Pietarin tykö, joka oli jäänyt sinne lämmitelläkseen nuotiolla, jonka palvelusväki oli tehnyt. Juuri kun Jeesusta tuotiin alas portaita, nuotiolle tuli muuan Malkuksen sukulainen. Hän tunsu heti Keefaan ja kysyi: 'Enkö minä nähnyt sinua puutarhassa tuon Nasaretilaisen kanssa?' Mutta Pietari rupesi sadattelemaan ja vannomaan. Hän sanoi: En tunne sitä miestä!

"Samassa lauloi kukko. Ja Jeesus kulki ohi katsoen meihin. Minusta oli parasta viedä Keefas pois pihalta, ennen kuin joutuisimme ikävyyksiin. Kun pääsimme ulos portilta, Pietari rupesi itkemään. Hän itki suuraa huutoa kuin lapsi ja riistäytyi käsistäni muurin pimentoon. Päätin heti palata tänne. Jeesuksen äidin on saatava tietää, mitä on tapahtunut."

Johannes näyttää alakuloiselta ja tarmottomal-

ta aivan kuin tyhjennetty nahkaleili. Hän on tehnyt kaikkensa. Kaikki Galilean kirkkaat päivät, kaikki ihmeelliset tunnustyöt ja parantumiset, kolmen vuoden taivaita hipovat kokemukset ja toivo, se kaikki on valunut hiekkaan yhdessä ainoassa yössä. Mitään ei voi enää tehdä.

"Ei papeilla ole oikeutta tuomita Jeesusta kuolemaan!" Markuksen olemuksessa on jotakin hänen äitinsä rauhallisuudesta. "He vievät hänet varmasti Pilatuksen tykö Praetoriumiin. Minä pääsen helposti aivan maaherran palatsin sisimpiin osiin. Hoitelen Proculan uusia kukkaistutuksia."

"Sittenhän sinä voit ottaa meidätkin mukaasi", Naatan ehdottaa. Samalla hän laskee kätensä Johannesen hartioille.

Mestarin masentunut seuraaja näkee nuoren ystävänsä silmissä vilpittömän hädän. Se kannustaa häntä kohentautumaan. "No hyvä! Mutta meidän on pidettävä kiirettä." Johannes on jo lähdössä, mutta huomaa, että toiset eivät ole vielä pukeutuneet. Hänen itsensäkin pitäisi saada jostakin uusi ihokas.

Maria-äidin tarkka katse tavoittaa Johannesen ajatuksen. "Kyllä minulta sinulle ihokas löytyy. Markuksen serkku, Joosef Barnabas, unohti vuosi sitten tänne kauniin Kyprolla kudotun ihokkaansa. Hän ei varmastikaan pane pahakseen, jos lainaan sitä sinulle."

Poikien pukeutuessa Maria-äiti kantaa pöytään väkevää granaattiomenamehua. Hän tietää, että he ovat syöneet yöllä tukevasti. Ruoka tuskin maittaisi, mutta on silti juotava jotakin. Päivä voi venyä hyvinkin pitkäksi.

Viimeisiksi eväiksi pojat saavat Maria-äidin kehoituksen: "Pojat, olkaa maltillisia! Älkää tehkö mitään harkitsematonta."

Ylimmäinen pappi Kaifas kohottaa itsetietoisella eleellä kasukkansa olkakappaletta. Siinä on kummallakin puolella kaksi suurta onyyskiveä upotettuina kultaisiin kehyksiin. Niihin on kaiverrettu Israelin kahdentoista heimon nimet, kuusi kumpaankin. Ylipappi tuntee olevansa koko kansan edustaja – ainakin niiden, jotka ovat hänen suuressa seurueessaan palatsin edustalla.

Prokuraattori Pilatus on valinnut vakinaiseen hallintaansa komean kuningas Herodeksen linnan. Kuningas antoi aikoinaan linnan kolmelle tornille nimet sukulaistensa ja ystäviensä mukaan. Kaupungin lapset tuntevat ne hyvin, sillä prokuraattorin sotamiehet seisovat niissä jatkuvasti vartiossa komeine varusteineen. Yksi on Hippikus, toinen Fasael ja kolmas Mariamne. Kaifas ei tahdo viedä pappejaan sisälle palatsiin, etteivät he saastuisi, vaan saattaisivat syödä pääsiäislammasta. Oikeastaan he olivat turhan tarkkoja, sillä tämä saastuminen olisi estänyt vain heidän osallistumisensa iltapäivän juhlahuuhriin. Ja tätä toisen juhlapäivän pääsiäislammasta nautittiin vasta myöhään illalla.

Pojat ehtivät juuri sopivasti paikalle, kun Pilatus astuu esiin vartiostonsa saattamana. Ylipappi ryhdistäytyy ja mittaa prokuraattoria katseellaan.

”Kaksi hallitsijaa, kumpikin omasta maailmastaan”, Naatan ajattelee.

Mutta myös Jeesus seisoo vangitsijoittensa joukossa. Hänen kätensä on sidottu selän taakse. Hänen kasvonsa ovat ilmeettömät kuin marmori. Hän on sen näköinen kuin koko asia ei koskisi Häntä lainkaan.

Pilatus katsoo pitkään pappeja ja heidän vankiaan: ”Mikä syytös ja mikä kanne teillä on tätä miestä vastaan?”

Yksi papeista toimii puhemiehenä. "Jos tämä ei olisi pahantekijä, emme olisi antaneet häntä sinun käsiisi."

Pilatus näkyy olevan haluton keskusteluun. Hän sanoo: "Ottakaa te hänet ja tuomitkaa hänet lakienne mukaan."

Nyt useammat vastaavat yhteen ääneen: "Ei meillä ole lupa tappaa ketään."

Naatan haluaisi kuunnella lisää, mutta samassa Markus vetää hänet ja Johanneksen vieressä olevaan pylväskäytävään. Kohta he ovat suuressa aulassa, jonka keskellä on värikkäin mosaiikkikuvoin koristettu sadevesiallas. Perällä näkyy korokkeella oleva istuin, jonka ympärille on asetettu kalliita taljoja ja maakuualustoja. Seinät ovat paksujen verhojen peittämät. Kulmissa on kreikkalaiset veistokset.

Aula aukeaa myös toisen kerroksen tasalle. Markus vie toverinsa ylös portaita. He kohtaavat nuoren palvelijattaren, joka hymyilee tuttavallisesti Markukselle. Ystävykset aikovat ylös palvelijoiden pylvässyvennykseen. Markus on ennenkin kuunnellut sieltä käsin alhaalla käytyä keskustelua. Koko vastakkainen siipi kuuluu talon valtiattarelle Proculalle.

Pian Pilatus saapuu miehineen sisään. Myös Jeesus tuodaan aulaan. Nasaretin Mestari katsoo avoimesti prokuraattoria. Pilatus tuntuu olevan hämmentynyt. Hän kiertää kantapäällään kauniin syyrialaisen kirjomaton ryppyyn ja sanoo: "Ihmiset väittävät, että sinä villitset kansaa ja kiellät heitä maksamasta veroja keisarille. He sanovat, että sinä kutsut itseäsi kuninkaaksi, Voidelluksi. Sano, oletko sinä juutalaisten kuningas?"

Jeesus tutkii tuomariaan. Sitten Hän vastaa: "Itsetäsikö sen sanot, vai ovatko muut sen sinulle minusta kertoneet?"

Pilatus säpsähtää. "Olenko minä juutalainen? Oma kansasi ja ylipapit ovat antaneet sinut minun käsiini. Mitä olet tehnyt? "

Jeesuksen ääni on surullinen. On kuin Hän puhuisi lapselle: "Minun kuninkuuteni ei ole tästä maailmasta. Jos kuninkuuteni olisi tästä maailmasta, olisivat palvelijani taistelleet. Mutta nyt – minun kuninkuuteni ei ole täältä."

"Sinä siis kuitenkin olet kuningas", Pilatus takeruu Hänen sanoihinsa.

"Sinäpä sen sanot. Sitä varten minä olen syntynyt ja maailmaan tullut, että todistaisin totuuden puolesta. Jokainen, joka on totuudesta, kuulee minun ääneni."

Nyt prokuraattori sävähtää tosissaan. "Mutta mikä sitten on totuus?" hän kysyy kiusaantuneena.

Kuulustelusta on nähtävästi muodostunut aivan toisenlainen kuin Pilatus osasi ennalta odottaa. Samassa hänen mieleensä juolahtaa jotakin: "Olen kuullut, että sinä olet galilealainen. Minä lähetänkin sinut Herodes Antipaan tykö Hasmonilaisten palatsiin."

Vartioston päällikkö ottaa heti tehtävän vastaan. Hänen on vietävä Jeesus sivukautta, ettei kansassa syntyisi hälyä. Nuorukaiset näkevät yläkerran vilpolasta, miten vartiosto asettuu Jeesuksen eteen ja taakse. Osa papeista, jotka ovat ylimmillä porrasaskelmilla, huomaa kuitenkin poistuvat sotilaat. Muutamat heistä rientävät ryhmän perään. Pääosa jää vielä väittelemään kansanjoukon kanssa, jota kerääntyy yhä runsaammin.

Naatan päättää lähteä yksin liikkeelle. Hippius-tornin pohjoispuolella on Elihun kauppaliike ja asuinhuone. Siellä majailee myös Misha. Mishan on saatava heti tietää, mitä on tapahtunut.

Misha lakaisee juuri siemenkaupan lattiakiveystä Naatanin syöksyessä sisälle.

"Mikä nyt on hätänä? Sinähän puhallat kuin kyläsepan palje!" Misha kopauttaa luudanharjaksiin kerrääntyneen pölyn oven kynnyskiveen.

"He ovat vanginneet Hänet", Naatan vastaa. "Olin juuri Pilatuksen palatsilla ja näin Hänet."

"Jeesuksen!" Mishan katse on epäuskoinen. "Vastahan eilen Hän opetti pyhäkössä. Voi Pilatus, Pilatus!!" Misha on kirotta vanhasta tottumuksesta, mutta hillitsee kielensä.

"Ei se ole Pilatuksen syytä. Sen takana ovat tempelin vartiosto ja papit. Mutta heillä ei ole oikeutta tuomita ketään kuolemaan. Siksi he kääntyvät roomalaisten puoleen."

Misha puree edelleenkin huultansa Naatanin puhuessa. Lopulta hän imaisee tuloksen suuhunsa ja sylkäisee pitkän verenkarvaisen syljen. Mestariosuma, aivan keskelle matalaa pylvästä, mihin kauppapuodin terävälönkkainen aasi on sidottu. Misha yrittää olla tarkka myös sanoissaan.

"Olivatko Hänen oppilaansa siinä lähellä?"

Naatan tajuaa toverinsa ajatuksenjuoksun. "Ei, he kaikki ovat paenneet. Jeesus vietiin Pilatuksen luota Hasmonilaisten palatsiin. Pilatus kuuli nimittäin, että Jeesus on galilealainen. Hän ei tunnu haluavan päättää asiaa itse."

"Herodeksen?" Misha kysyy aivan kuin varmistuen, kuuliko hän oikein. "Elihukin on juuri siellä. Se vanha kettu on kuullut Elihun voimista. Eilen täällä kävi tetrarkin hovineuvos. Hän tarjosi Elihulle huikeaa summaa, jos tämä menisi nyrkkitappelijaksi Tiberiaan sirkukseen."

"No, mitä Elihu sanoi?"

”Ei hän paljoa puhunut”, Misha toteaa. ”Eikä hänelle annettu siihen tilaisuuttakaan. Hänen käskettiin tulla aamuvorhain tetrarkin vastaanotolle. Elihu muistutti härkää, jota väännetään nenärenkaasta. Lähetystön mentyä hän lausui tetrarkista valittuja sanoja – ja niin mehevästi, että se olisi ollut kunniaksi jopa kamelinajajille!”

Naatan katselee mietteissään toveriaan. Hän käsittää, että Misha on yksin vastuussa kaupasta. Kunpa Elihu tulisi pian takaisin. Hän varmaan sulkee heti liikkeen ja tulee mukaan maaherran palatsille – jos sittenkin voisi vielä tehdä jotakin. Ajatus pukeutuu sanoiksi: ”Hasmonilaisten palatsihan on Yläkaupungin itäreunalla. Elihun pitäisi palata pian takaisin!”

”Niin, en voi lähteä ennen minnekään.” Misha vahvistaa toteamuksensa istumalla viljasäkin päälle. ”Sinun on kerrottava kaikki, mitä tiedät Jeesuksen vangitsemisesta. Ehkä Elihu keksii jotakin Hänen avukseen.”

Toverukset pitävät lyhyen perusteellisen neuvottelun. Puhe käy kuin rasvattu. Naatan lopettelee juuri kertomustaan, kun ulkopuolelta kuuluu kiireinen askel. Elihu on synkkä kuin ukkonen. Nähdessään Naatanin hän kuitenkin tervehtii tätä sydämellisesti.

”Näitkö Jeesuksen?” Misha kysyy kärsimättömänä.

”Näin!” Elihu vastaa. Hän alkaa siirrellä siemen-säkkejä ja pähkinäkoreja oven sisäpuolelle. Pojat ymmärtävät tarkoituksen ja ryhtyvät auttamaan. On pääsiäisen valmistuspäivä ja kauppa tuskin kävisi nyt lainkaan. Elihu tarttuu säkkejä niiden suosista, kiepauttaa ne pari kierrosta ympäri kyljestä ja vip-paa sitten näin sulkemansa säkit paikoilleen. Mutta samalla neljä tarkkaavaista korvaa kuuntelee hänen katkonaista kertomustaan.

"Se rupinen syntinen aikoi tehdä minusta ilveilijän Tiberiaan haaskojen joukkoon. Hän ei ollut uskoa minua, kun sanoin, että aion asua täällä Pyhässä kaupungissa koko lopun elämäni. Sitten se kettu ehdotti, että voisin silti silloin tällöin esiintyä nyrkkitappelijana täällä Jerusalemin sirkuksessa. Hän tarjosi minulle myös maljojansa ja kävi hypistelemässä minua kuin olisin ollut kaupaksi tarjottu orja. Onneksi en ole orja, jonka voisi ostaa. Sainhan vapautuksessa myös Rooman kansalaisuuden.

"Herodes loukkaantui pahasti, kun en suostunut hänen ehdotuksiinsa. Mutta sitten tuotiin sisälle Jeesus, ja Herodes ilahtui suuresti. Hän istui kohta kulmaiselle istuimelleen ja viittasi ilveilijät ja naurajat paikolleen. Sisälle tuli myös joitakin pappeja. Mielestäni he saastuttavat itsensä, vaikka Herodes lukeutuukin juutalaisiin.

"Kun tetrarkki sai kuulla, että Pilatus oli lähettänyt Jeesuksen hänen tuomittavakseen, hän tuli vieläkin paremmalle tuulelle. Heillähän on vanhoja kalavelkoja toisilleen. Herodes yritti saada Jeesusta tekemään ihmeitä. Hän ojensi sauvansa ja sanoi: 'Tee tästä käärme, jos sinä kerran olet Jumalan Poika.' Mutta Jeesus vain vaikeni."

Nyt ovat kaikki säkit sisällä. Elihu ojentautuu ja katsoo mietteissään eteensä. "Olisittepa pojat nähneet sen näytelmän! Papit syytivät Jeesuksesta kaikenlaisia herjauksia. Herodes, viinin ystävä ja elostelija, maanitteli edes yhtä sanaa Mestarin huulilta.

"Tetrarkki ei kylläkään kaihda mitään keinoa sadakseen ihmiset puhumaan. Nyt hän seisoi avuttomana. Hänen edessään oli vain tavallinen nasaretilainen käsityöläisen poika, puhdaskatseinen ja vakava. Mutta kaikki salissa tiesivät, että tämä Jeesus on ihmisten tekijä ja tuhansien kuulijoiden tuttu. Tetrark-

ki kerjäsi Häneltä edes yhtä ihmettä, jotakin uutta, mitä hänen temppujentekijänsä eivät ole voineet hänelle näyttää. Mutta Jeesus ei puhunut hänelle halaisua sanaa.

"Sitten Herodes antoi merkin naurajille. He ryhtyivät ilveilemään ja pilkkaamaan Jeesusta. Tetrarkki itsekin luuli keksivänsä jotakin. Hän huusi samealla äänellä: 'Tuokaa loistavat vaatteet, hänhän on kuningas. Ettekö huomaa? Hän on minun vieraani.' Hän kaivoi jotakin istuimensa takaa. Sieltä tuli esiin pu-nainen vaate, minkä hän heitti Jeesuksen ylle.

"Muuan ilveilijöistä pani myös sauvan Mestarin käteen. Herodes Antipas on aina havitellut kunin-kaan titteliä, jotta hän voisi olla kuten isänsä. Nyt hän teki Jeesuksesta pilkkakuninkaan. Mestari kuitenkin vain katseli levotonta tetrarkkia. Salissa olijoilla ei ollut epäilystä siitä, kuka on todellinen kuningas.

"Lopulta Herodes ei voinut kestää enempää. Hän peitti silmänsä kädellään ja huusi: 'Viiniä, lisää viiniä! Viekää hänet pois. Viekää pois kuninkaanne!'

"Minäkin pyrin jo pois. Kun Jeesus kääntyi, näin Hänen silmänsä. Nyt ymmärsin, miksi tetrarkki peitti kasvonsa. Jeesuksen katse oli täynnä sääliä!"

Misha vaihtaa kärsimättömästi jalkaa. "Meidän on pidettävä kiirettä. Ehkä sinä voit auttaa Mestaria."

"Missä Hänen opetuslapsensa ovat?" Elihukin kysyy vuorostaan.

"He kaikki jättivät hänet", Naatan vastaa.

"Sitten meillä on kiire!" Elihu lukitsee kauppansa oven.

Kansan huuto ja melu kuuluvat jo kaukaa, kun pojat harppovat Elihun perässä. Heidän saapuessaan paikalle Antonian linnan edusta ja portaat ovat sa-keana kansaa. Sotamiehet painavat heitä vähän vä-liä etäämmälle keihäänlapeilla. Elihu saa raivatuksi

tiensä kansan läpi. Kukaan ei uskalla pidätellä häntä. Mutta tiheä piiri ja vihaiset kyynärpäät sulkevat poikien tien.

Palatsin sivustalla on muurikuja. Misha huomaa, että joukko poikia on kiivennyt aitauksen harjalle. Vähän matkan päässä kasvaa paksu pitkäpiikkinen puu, joka levittäytyy osaksi muurin takaiselle pihalle. Pojat kipaisevat paikalle ja onnistuvat kiipeämään ylös tukien itseään puun runkoon. Perässäkin on tulijoita, joten heidän täytyy hivuttautua keskemmälle.

"Katso, mitä nuo tekevät", Naatan tokaisee. Kapealla varuspihalla on paalu, jonka kiinnitysköyttä yksi sotilaista juuri selvittelee solmuistaan.

"Ruoskapaalu", Misha kuiskaa.

Samassa kantautuu haarniskojen helinä läheisestä oviaukosta. Pihalle astuu vartioston päällikkö miehiin. Heidän keskellensä on Jeesus.

"Katsokaa kuningasta", muuan poika huudahtaa pilkallisesti Mishan oikealla puolella.

"Tuki leipäläpesi tai heitän sinut alas!" Äänessä on Misha. Poika mittaa silmillään kiukusta punastuen uutta tulijaa. Mutta kun tämä on kooltaan päätään pitempi, kina jää sikseen. Muutkin tuijottavat Mishaa ja Naatania. Heidän vakavat kasvonsa hillitsevät turhan virnuilun.

Jeesus astuu hitaasti paalun luo. Sotilaatkin tuntuvat vakavoituneen. Punainen viitta ja saumaton ihokas riisutaan Jeesuksen yltä. Hän kumartuu. Hänen kätensä sidotaan paaluun. Sisältä tulee rehvakas suurikokoinen sotilas. Hänellä on toisessa kädessään viinileili, toisessa kolmihaarainen nahkaremmeistä punottu ruoska.

"Miehet, juhlassa tulee olla juhlahuomat. Ottakaa ja antakaa kiertää. Minä lyön tahtia!"

Ennen kuin Naatan osaa aavistaa, ruoska alkaa läimähdellä. Miehet, jotka ovat olleet ensin haluttomia, innostuvat juomasta ja ruoskijan huudoista, joilla hän säästää iskujaan. Jeesus itse on vaiti.

"Lyö lujempaa!" huutaa muuan sotilaista, joka siirtelee pientä palikkaa kiveykseen tehdyllä ruudukolla. Hänen tehtävänään on laskea lyönnit.

Naatan näkee ruoskan osuvan Jeesuksen lavan alle. Se repii ihoon pitkän haavan. Veri alkaa juosta toista kylkeä pitkin ja värjää sen punaiseksi. Naatan sulkee silmänsä.

"Kahdeksan, yhdeksän..." Latinalaiset laskusanat soivat korvissa kohtalontuntuksena jonona. Jokainen numero tietää uutta punaista viirua Jeesuksen selkään.

"Kahdeksantoista, yhdeksäntoista..."

Miesten raaka huuto vain yltyy. Naatan avaa silmänsä. Ei, Ei, Ei! Jeesuksen selkä on täynnä pitkiä punaisia juovia. Verihaavojen reunat ovat rikkoutuneet ja selkä on vääntynyt kivusta notkolle. Mutta Jeesuksen suusta ei kuulu äännähdystäkään.

"Vaihtakaa miestä", kuuluu jonkun ääni joukosta.

"Tule itse, jos luulet taitavasi paremmin", romuluu huutaa. "Minulla onkin jo jano."

Uusi mies empii hetken, mutta sylkäisee lopulta kouriinsa ja ottaa tehtävän. Hän alkaa iskeä ruoskalla vinottain, että kipu olisi suurempi. Lyönti alkaa varjalan kierrosta ja päättyy lopulta salamannopeaan kaksin käsin tehtyyn sivallukseen. Miehet rähähtävät hyväksyvästi.

"Kaksikymmentäkuusi, kaksikymmentäseitsemän."

Naatan alkaa itsekin värähdellä joka iskulla. Hän lähtisi mielellään pois, mutta toverit ovat tiellä. Alas-kaan ei uskalla hypätä tältä korkeudelta. Voisi vielä katkaista jalkansa.

"Kolmekymmentäneljä, kolmekymmentäviisi." Jokainen isku on niin luja, että heikompi saattaisi sortua sen alla.

"Kolmekymmentäkahdeksan, kolmekymmentäyhdeksän."

"Riittää jo", huutaa laskija. "Maassa maan tavalla! Jos yksikin menee yli, saa raippuri maksaa nahois-
saan koko annoksen!"

Ruoska nousee vielä kerran korkealle, mutta sitten se laskeutuu hitaasti. "No, näyttäähän tuo jo muokattulta", tulee ruuskijan suusta. "Mutta tämä mies on kumman hiljainen juutalaiseksi."

"Hän onkin heidän kuninkaansa", huudahtaa vaatteita pitelevä sotilas. "Ja tänään on hänen kruunajaispäivänsä."

"Sitten hän tarvitsee myös kruunun", keksii joku, "ja ruovon valtikaksi", innostuu toinen.

Purppuranvärinen vaippa heitetään Jeesukselle, ja myös ihokas. Kun Häntä puetaan, viitan selkämys kostuu suurille tummille laikuille. Naatan ajattelee Jeesuksen verisohjoisia haavoja. Häntä puistattaa. Hän yrittää jälleen pois paikaltaan, mutta ei pääse. Pari sotamiestä karsii juuri keihäillään pitkäpiikkisiä oksia läheisestä piikkijubasta. Näitä koristepuita on Jerusalemin suurimmilla pihilla. Miehet valitsevat niistä parhaimmat ja kiertävät ne kruunuksi. Pojat ovat heille nähtävästi vakituinen näky, koska he eivät kajoa heihin.

Kohta Jeesus seisoo jälleen miesten keskellä. Hänen päässään on piikkinen kruunu. Se on pistetty paikalleen niin raa'asti, että otsasta ja korvavahdesta juoksee punainen noro. Romuluu on ottanut jälleen pilkan ohjakset käsiinsä. Hän asettuu hajareisin Jeesuksen eteen ja huutaa juopuneen käheällä äänellä:

"Terve, sinä juutalaisten kuningas!" Samassa hänen kätensä viuhahtaa hirvittävään korvapuustiin.

"Antakaa hänen jo olla!" huutaa vartioston johtaja, sadanpäämies arvoltaan. Hän on nojannut koko ajan läheiseen pylvääseen seuraten miestensä touhua. "Ettekö jo näe, ettei hän ole mikään tavallinen rikollinen."

Samassa tulee palatsin oviaukkoon Pilatuksen henkivartija. Hän antaa merkin vartioston päällikölle.

Pojat ymmärtävät viitteen. He kipuavat nopeasti alemmas suuren piikkipuun runkoa pitkin. Sitten he pudottautuvat maahan ketterästi kuin apinat. Misha ja Naatan seuraavat muiden perässä.

Palatsin julkisivun edusta on tupaten täynnä kiihtynyttä joukkoa. Pojat pyrkivät muurin reunaa pitkin lähemmäs. Väliin he ovat likistyneet. Kaikki yrittävät päästä mahdollisimman lähelle. He eivät tiedä tarkalleen, mistä on kysymys.

Yhtäkkiä melu hiljenee. Naatan näkee Pilatuksen tulevan ulos. Hänen kullankeltainen toogansa hohtaa aamuauringossa, jonka usvainen kehrä on jo kohonnut kattojen ylle.

"Katso, minä tuon hänet teille tietääksenne, etten ole voinut todeta Häntä millään tavoin syylliseksi."

Jeesus ohjataan aivan ensimmäisten porrasaskelmien eteen. Hänellä on orjantappurakruunu päässään ja purppuranpunainen viitta yllään.

Pilatus nostaa kätensä vaatien hiljaisuutta: *Ecce homo, katso ihmistä!*

Hetkeksi kansa vaikenee. Nasaretin Mestari on pilkattuna ja loukattunakin kaiken yläpuolella. Hänessä on sisäistä suuruutta ja voimaa. Hän on todella kuningas.

Samassa pappien ryhmästä kuuluu huuto: "Ristiinnaulitse!" Se on kuin merkinä roskaväelle. He riehaantuvat, nykivät toisiaan, kohottavat nyrkkejään ja huutavat: "Ristille, ristille vaan se mies!" Lähellä Naatania on ryhmä miehiä, jotka ovat yhtyneet huutosakiksi aivan kuin ravikilpailuissa hippodromilla tai sirkuksessa. "Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse!"

"Pelkuri on mies, joka vaaran tullen alkaa ajatella jalkojansa." Misha katsoo miltei moittien Naatania. He ovat tavanneet uudelleen vasta kaupungin muurien ulkopuolella. Pilatuksen varusväki oli hajottanut kansanjoukon palatsin edestä hänen langetettuaan Jeesukselle kuolemantuomion.

"Älähän syyttele! Ajattelin enemmän päätäni kuin jalkojani. Näithän itsekin, että olin vähällä joutua roomalaisen ratsumiehen hevosen kavioihin, kun hidastelin. Olit kyllä kunnon kaveri, kun autoit minua kompastuessani, vaikka itsellesikin oli käydä huonosti."

"Eihän se mitään ollut", Misha torjuu. "Tein minkä voin. Tiedätkös muuten, mikä tuo kukkula on nimeltään?"

Naatan katsoo eteenpäin. "Sehän muistuttaa pääkalloa."

"Niin, sen nimi on Golgata. Roomalaiset ovat viime aikoina ruvenneet käyttämään sitä teloituspaikanaan. He tahtovat, että ihmiset näkisivät, mihin ryöstö ja kapina lopulta johtaa. Melkein joka viikko viruu siellä joku ristillä."

"Luuletko, että he onnistuvat tappamaan Jeesuksen?" Naatanin ääni sortuu.

Misha vaikenee.

Naatan käsittää tilanteen vakavuuden. Kaupungin muurien takaa alkaa kuulua huutoja. Katoillakin on

joitakin uteliaita. Sotilasvartion ensimmäiset ratsut astuvat jo porteista. Niiden perässä on runsas keihäsmiehistö. "Ei, ei Häntä voi enää vapauttaa, vaikka yrittäisikin. He tappavat Hänet."

Misha tarttuu toveriaan käsivarresta ja vetää hänet lähemmäs tietä. "Niin, nyt se on liian myöhäistä. Näithän, että Pilatuskin yritti pelastaa Hänet. Hän olisi vapauttanut mieluummin Jeesuksen kuin Barabbaan. Mutta hän pelkää kansaa ja papistoa. Hehän uhkasivat valittaa asiasta keisarille."

"Mutta olisi hän varmasti voinut tehdä enemmän kuin vain pestä kätensä, onhan hän ennenkin..." Naatanin lause jää kesken, sillä hän huomaa yhtäkkiä ensimmäisten ihmisten joukossa tutun hahmon. "Katso, Barabbas! He pitivät sittenkin sanansa. Kuka olisi uskonut?"

Barabbas ohittaa pojat hyvin läheltä. Hän on kuitenkin miltei ainoa mies väkijoukossa. Pääosa kulkueesta on naisia. Miehet eivät nähtävästi uskalla lähelle. Heitä voitaisiin luulla erehdyksessä kapinoitsijoiksi. Pilatus pelkää kansan yhtäkkiä vapauttavan rakastamansa Suuren Parantajan. Kaupungissa on paljon galilealaisia, jotka tarttuvat helposti aseisiin.

Taaempana on jälleen tiheä keihäsmetsikkö. Naatan ei kykene näkemään, mitä kulkueen välissä tapahtuu. Suuri osa naisista ja saattojoukosta itkee ääneensä. Yhtäkkiä ihmisten taaja ryhmä avautuu poikien kohdalla. Nyt Naatan näkee Jeesuksen, joka kantaa raskasta hirsistä tehtyä ristiä.

"Katso, he ovat pakottaneet Hänet kantamaan koko ristinpuun! Se on taas noiden sotilaiden keksintöä." Misha puristaa kipeästi Naatanin käsivartta.

Todellakin! Tavallisesti rangaistusvanki saa kannettavakseen vain poikkihirren, mikä sekin painaa jo suunnattomasti.

Jeesuksen selkään on säilytetty koko yhteen kyhätty ristirakennelma. Joka askeleella sen raskas perusrunko tärahtää epätasaisella kiveyksellä iskien sääliittä ruoskanjäljiltä helliä hartioita. Vähän väliä läimähtää roomalaisen sotilaan piiska antaen vauhtia ristin kantajan väsyneisiin jäseniin.

”Hehän lyövät Häntä kuin kuorma-aasia”, puristuu Naatanin hampaiden välistä.

Jeesuksen perässä kulkee kaksi ryöväriä. Myös he saavat maistaa ruoskaa. Ylipappi Kaifas seurueineen on asettunut lähelle roomalaista upseeria. He tahtovat ilmeisesti varmistua siitä, että teloitus todella pannaan toimeen.

Yhtäkkiä Kaifas pysähtyy. Hän viittaa kädellään lähellä olevalle pellolle ja sanoo jotakin sadanpäämiehelle. Ihmiset kääntyvät katsomaan miestä, joka lähestyy kiireisin askelin.

”Mitä täällä oikein tapahtuu?” mies kysyy Kaifaalta.

”Katsohan itse. Tässä on sinun poikiesi Mestari.”

Samassa Misha tuntee miehen, jonka olemus vaikutti heti tutulta. ”Hän on Simon Kyreneläinen, Aleksanterin ja Rufuksen isä. Tunnethan heidät. Hekin kuuluvat Jeesuksen seuraajiin.”

”Kaifas ei näy pitävän hänestä”, Naatan kuiskaa.

”Niin, hän välittää papeille uhrilampaita. Kaifas on saanut vihiä, että hänkin on Jeesuksen kannattajia.”

Nyt tapahtuu jotakin outoa. Upseeri tarttuu Simonin käsivarteen ja vie hänet Jeesuksen luo. Viitan ristiin hän antaa lyhyen käskyn. Simon katsoo pitkään ylipappi Kaifasta. Sitten hän asettaa päättäväisesti hartiansa ristin alle ja päästää Jeesuksen taakastaan. On kuin hän tahtois tieteen tahtoen ilmaista olevansa ruoskitun ja häväistyn Mestarin puolella.

Jeesus ojentautuu hitaasti pystyyn. Hänen katseensa kääntyy nyyhkyttäviin ihmisiin: "Jerusalem, tyttäret, älkää minua itkekö; itkekää itseänne ja lapsianne. Tulee päivä, jolloin sotajoukot piirittävät tämän kaupungin eikä siitä jää kiveä kiven päälle."

Jeesuksen kärsimyssaatto lähtee jälleen liikkeelle. Hänen ristinsä runkopuu kolisee epätasaisella kiveyllä tiellä. Kun lähestytään synkännäköistä Golgatan kukkulaa ja kiveys loppuu, ylöspäin johtavalle polulle syntyy syvä vako. Pian kuitenkin uteliaitten ihmisten ja sotilaitten jalat tallaavat kärsimyssaaton viimeisetkin merkit alleen.

Pojat kulkevat tahdottomasti ihmisten mukana. He toivovat vieläkin, että tapahtuisi jotakin yllättävää, mikä pelastaisi Jeesuksen. Naatan huomaa yhtäkkiä, että hänen toverinsa on jäänyt pois joukosta. Jos hänellä itselläänkin olisi vielä edes vähän tahdonvoimaa, hänkin kääntyisi takaisin vastavirtaan.

Ylhäällä kukkulalla sotilaat asettuvat laajaan puolipiiriin. Kallioon on hakattu valmiiksi syvät kolot, joihin ristit pystytetään.

Sotilaat alkavat riisua ryöväreitä. Kaksi heistä menee myös Jeesuksen tykö. Hänen viittansa otetaan pois, samoin myös ihokas, joka on saumaton ja kudottu kauttaaltaan ylhäältä alas. Naatan huomaa, että ihokas on pahasti liimautunut Jeesuksen selkään. Se revitään raa'asti irti, niin että haavat alkavat jälleen vuotaa.

Jeesukselle tarjotaan juotavaksi katkeralla nesteellä sekoitettua viiniä. He nostavat leilin Hänen huulilleen, mutta Hän ei tahdo juoda. Jerusalemin ylhäisönaiset ovat valmistaneet tämän kipua lievittävän juoman. Sitten Jeesus pakotetaan selälleen maassa olevalle ristinpuulle. Yksi sotilaista tuo vasaran ja pitkiä alasimella taottuja rautanauvoja. Jeesuksen kä-

det ja jalat on jo sidottu puuhun. Nyt ovat vuorossa naulat.

Yksi, kaksi, kolme, neljä! Iskut kajahtavat ilmassa. Jeesus hallitsee kuitenkin kipunsa. Kolmas naula lyödään jalkoihin. Ensimmäisellä iskulla kuuluu paha rusahdus. Jalkapöydän luu murtuu. Nyt Mestarin huulilta nousee valitus.

Vasaramies menee sitten toisen ryövärin luo. Tämä hymyilee pilkallisesti sotamiehille. Mutta jo ensimmäinen isku saa aikaan hirvittävän kirousten tulvan. Se vain yllyttää roomalaisia. He ovat jälleen rohkaisseet itseänsä juomalla itsensä humalaan. Tehävähän on mitä raain.

Kolme ristiä nousee keskelle kukkulaa. Ihmiset seisovat ja katselevat. On noin kolmas hetki päivästä.

Ryövärit käyttävät hyväkseen viimeistä tilaisuuttaan solvatakseen roomalaisia. Toinen heistä tyytyy vain kiroilemaan ja sadattelemaan. Toinen vetoaa järkisyihin. Hän sanoo: "Miehet, ette te kykene perustamaan roomalaista rauhaa, *pax romanaa*, vaikka panisitte koko maailman ristille. Ei rauhanruhtinas tule roomalaisessa panssaripaidassa."

Jeesus yrittää keventää vartalonsa painoa nojamalla köysiin, jotka on vedetty Hänen rintansa yli. Ristiä nostettaessa Hänen kämmenluunsa ovat repeytyneet tuottaen hirvittävää tuskaa. Se väreilee Hänen sanattomilla kasvoillaan. Häntä ei ristiinnaulittu ranneluiden välistä, kuten usein tehdään, sillä silloin olisi verenvuoto runsaampi ja kuolema seuraisi nopeammin. Jeesus nostaa katseensa aivan kuin apua etsien. Ihmiset kuulevat tutun äänen. Kerran se on saanut tuhannet ja taas tuhannet valtoihinsa. "Isä, Isä, anna heille anteeksi. He eivät tiedä, mitä tekevät."

Jeesuksen ristin yllä on syytetaulu: "**Jeesus Nasa-retilainen juutalaisten kuningas**". Se on kirjoitettu

kolmella kielellä, hepreaksi, latinaksi ja kreikaksi. Sotamiehet ovat riisuneet ristiinnaulitut alastomiksi lukuun ottamatta pientä lannevaatetta. Jeesuksen päähän on jätetty piikkikruunu. Siksi Hän ei voi nostaa ja lepuuttaa päätänsä. Piikit painuisivat yhä syvemmälle niskaan.

Kirjanoppineet seisovat yhdessä ryhmässä pappien kanssa. Nyt he yltyvät kiusaamaan Jeesusta: "Sinä olet sanonut hajottavasi temppelin ja rakentavasi sen kolmessa päivässä. Näytä nyt voimasi ja auta itseäsi. Jos olet Jumalan Poika, astu alas ristiltä!"

Kansa yhtyy ehdotukseen: "Hyvä. Astu alas ristiltä, niin me uskomme."

Muuan pappikin korottaa äänensä: "Jos Jumala kerran pitää hänestä, auttakoon hän nyt häntä. Katsokaa kaikki: muita hän on auttanut, mutta itseään hän ei voi auttaa!"

Myös toinen ryöväreistä ottaa osaa pilkkaan: "Etkö sinä ole Kristus? Koko maa puhuu sinusta. Auta itseäsi ja meitä!"

Mutta toinen estelee toveriaan. "Etkö sinä edes pelkää Jumalaa, sinä joka olet saman rangaistuksen alainen? Me kärsimme oikeuden mukaan ja saamme, mitä tekomme ansaitsevat; mutta tämä ei ole tehnyt mitään pahaa."

Sitten ryöväri kääntyy Jeesuksen puoleen: "Mestari, muista minua, kun tulet valtakuntaasi!"

Jeesus katsoo osatoveriaan. "Totisesti, minä sanon sinulle: vielä tänä päivänä sinä saat olla minun kansani paratiisissa!"

Naatan pyyhkäisee käden selkämällä kostuneita silmiänsä. Lohduton toivottomuus miltei puuduttaa hänen jäsenensä. Hän ei voi muuta kuin seisoa ja katsella. Sotamiehet ovat ryhtyneet heittämään arpaa Jeesuksen ihokkaasta. Viinileili kiertää edelleen

miehestä mieheen. Vain sadanpäämies seisoo syrjempänä. Hänen olemuksessaan on jotakin vakaata ja hillittyä. Mutta hänen miehensä käyttäytyvät kuin raakalaislauma. Ylipappi siirtyy seuralaisineen hiljalleen pois. He eivät kykene jatkamaan pilkantekoaan, sillä Jeesus ei vastaa heille sanaakaan. Sitä paitsi nyt on pääsiäisen valmistuspäivä. Heidän on kiiruhdettava temppeliin. Siellä on suoritettava säädösten mukaisen ”*hagigaan*” eli juhlahuhrin valmistelut.

Joku sotilaista ottaa jälleen ruovon ja sienen, joka on kastettu hapanviiniin. Ryövärit imevät viiniä sienestä helpottaakseen kipujaan. Jeesus kieltäytyy. Kun sieni laskeutuu alas Jeesuksen edestä, Naatan huomaa yhtäkkiä valtavan hiekkakärpäsparven, joka lehahtaa tuulen mukana ristien ylle. Ne asettuvat ristinnaulittujen haavoille. He eivät voi hätistää niitä pois.

”Haa, pirukin on lähettänyt lähettiläänsä”, huutaa joku kirjanoppineista, joka yhä viivyttelee paikalla. ”Pimeyden ruhtinastahan kutsutaan *Belsebubiksi*, kärpäsherraksi. Katsotaan, eikö hän, joka on ajanut ulos riivaajia, voi karkottaa myös niiden pieniä lähettiläitä.”

Nyt tämän oppineen toveri kiivastuu: ”Ole jo vaiti! Onhan Hän sentään juutalainen niin kuin mekin. Ja etkö näe, että Hänen äitinsäkin on täällä.”

Naatan katsoo äänen suuntaan. Todella: Jeesuksen äiti on siinä. Hänen mukanaan on hänen sisarensa Salome, Kleopaan vaimo Maria, Maria Magdaleena ja Kuusaan vaimo Johanna. Naatan tajuaa, että aamuinen viesti on mennyt perille. Johannes Sebedeuksenpoika seisoo Salomen takana ja tukee äitiään olkapäästä.

Jeesus huomaa myös Johanneksen naisten joukossa. Hänen katseensa kohtaa Marian tuskaiset silmät:

”Äiti – siinä on sinun poikasi.” Johannekselle Hän sanoo: ”Poika, pidä huolta äidistä!”

Naatan liikuttuu. Tuohon pieneen sanaan *Imma* sisältyy niin paljon lämpöä ja rakkautta. Hän näkee Johanneksen siirtyvän Marian rinnalle ja kiertävän käntensä tämän hartioiden ympäri. Nyt Naatan ei enää kestä, vaan pakenee taemmaksi vankan öljypuun suojaan ja itkee katkerasti.

Voi Herra, riittää jo! Riittää! Jeesus kärsii hiljaa eikä edes suutansa avaa. Ja ihmiset pilkkaavat Häntä. Nyt on vain vuosi siitä, kun Naatanin isä kuoli täällä Jerusalemissa ilman syytä. Jeesus ei ole tehnyt mitään pahaa. Miksi he vihaavat Häntä? Miksi?

Yksinäinen ylikypsä musta oliivimarja putoaa Naatanin jalkoihin. Miksi? Jeesuksen käsistäkin tihkuu veri. Koko ajan. Se valuu hiljaa pitkin kyynärpäitä, kainaloa ja kylkeä. Miksi?

Samassa tuuli yhtäkkiä yltyy. Siinä olikin syy, miksi syksyn viimeiset ylikypsät oliivit alkavat tipahdella. Ne ovat kestäneet ankarat kevätsateet. Mutta nyt kuuma hiekkamyrsky riuhtoo oksia, jotka harottavat kuin sormet.

Taivas alkaa pimetä. Uteliaat lähtevät yksi toisensa jälkeen kukkulalta. Sotilaat katselevat pelästyneinä itäiselle taivaalle. On pian kuudes hetki. Temppelessä valmistaudutaan uhraamaan pääsiäislammasta. Auringon kellankarvainen kehrä kuultaa enää vain lievästi matalalla riippuvien hiekkapilvien läpi. Ei, ei tämä ole sadetta. Tämä on hiekkaa. Pistelevä tuuli alkaa tunkeutua kaula-aukkoon ja korviin. Mutta Naatan ei välitä siitä. Kaikki on nyt samantekevää. Hän sulkee silmänsä, ettei viuhuva hiekka sokaisisi häntä.

Kun Naatan raottaa luomiaan, hän huomaa käsiensä olevan harmaat hienosta pölystä. Melkein kaik-

ki ihmiset ovat jo lähteneet pois. Ryövärit vääntelehtivät ristillä löytämättä helpompaa asentoa. Sotilaat seisoskelevat pienissä ryhmissä suojaten viitoilla kasvojaan. Hiekka viistää pyöriöinä pitkin maata. Sadanpäämies seisoo edelleenkin kivettyneenä paikoillaan. Jeesuksen lähimpiä ystäviä ja joitakin opetuslapsia on ilmestynyt paikalle.

On jo yhdeksäs hetki. Juuri nyt uhrataan temppelessä jokavuotinen pääsiäislammas. Kaupungin muurit häämöttävät hiekkasumun keskeltä.

Yhtäkkiä Jeesus huutaa kovalla äänellä: "*Eeli, Eeli, lama sabaktani?* Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?"

Naatan hypähtää pystyyn. "Hän kutsuu Eliasta", joku kuuluu huutavan yli hiekkamyrskyn kohinan.

"Katsotaan, tuleeko Elias häntä auttamaan!"

"Minun on jano", Jeesus huutaa jälleen.

Muuan sotilaista täyttää sienen hapanviinillä. Hän saa käteensä isoppikorren ja sitoo sienen sen päähän. Sitten hän astuu Jeesuksen luo ja antaa Hänen juoda. Jeesus katsoo miestä. On kuin Hän kiittäisi sotilasta. Tällä kertaa Hän imee hapanviinin. Sitten Hän katsoo taivaalle.

Ilmoille kohoavat sanat: "Se on täytetty, se on täytetty!" Ja Jeesus ponnistaa vielä viimeiset voimansa: "Isä, sinun käsiisi minä annan henkeni." Jeesuksen pää retkahtaa Hänen rinnalleen. Piikkikruunuinen otsa jää toisen olkapäähän varaan. Niin Hän antaa henkensä.

Samassa yli koko taivaan leiskahtaa kaksi säkenöivää salamaa. Kuuluu korvia huumaava jyrähdys. Se heittää osan ihmisistä pitkälleen maahan. Kukkula liikahtelee ja tärisee jalkojen alla.

Naatan pyrkii muiden mukana pakoon kohden kaupunkia, mutta hän kompastuu. Kun hän nostaa

päänsä, hän näkee salamoiden leimahtavan uudelleen. Silloin hän huomaa hahmon, joka on seisonut Jeesuksen lähimpien ystävien takana. Kaikki muut pakenevat, mutta Elihu seisoo hajareisin liikahteluvalla kamaralla. Jos tuo jättimäinen mies olisi tallannut maahan lähellä kyykkivät sotamiehet; jos hän olisi iskenyt hirvittävillä voimillaan kumoon Pilatuksen hevosmiehet tai murskannut hänen keihäskaartiltaan aseet, hän ei olisi ollut niin alkuvoimaisen pelottava. Nyt hän oli kuin osa myrskyävästä luonnosta, katse suunnattuna Mestariin, nyrkkiin puristuneet kädet kohotettuna rintaa vasten ja kasvoilla tuska ja pylvonta.

Sadanpäämies avaa suunsa. On kuin hän kohdittaisi sanansa Elihulle. Tai ehkä hän tarkoittaa harvoja miehiään, jotka pysyttelevät paikoillaan seuraten, mitä tuleman pitää. Joka tapauksessa hän lausuu ääneen ajatuksen, joka on piirtynyt Elihun kasvoille: "Totisesti tämä ihminen oli vanhurskas mies ja Jumalan Poika!"

VALKOISET VIESTINVIEJÄT

Naatanin askel nousee jälleen Kyyhkyslaaksoon. Hän on kuin huumaantunut riemusta. Jeesus elää. Hän on ylösnousut. Maria Magdaleena oli ensimmäinen, joka todisti Hänestä. Jeesus näyttäytyi myös Keefaalle ja niille kahdelletoista. Totisesti Hän elää. Totisesti Hän ON Jumalan Poika. Joka askel muistuttaa uusista yksityiskohdista, mitkä kulkevat kuin kulovalkea miehestä mieheen.

Tästä täytyy saada kertoa Abigail Ben-Zakunille. On jo yli kolme viikkoa siitä, kun Naatan on tavanut erakon. Naapurin poika on huolehtinut vanhuksen ruuasta.

Jerusalemien pääsiäinen oli totisesti valtava elämys. Naatan muistaa olleensa kuin painajaisen vallassa ristiinnaulitsemisen jälkeen. Jeesukselle saatiin tosin uusi kaunis hauta. Häntä ei heitetty Hinnomin tulelle, kuten kumpikin ryöväreistä. Hurskas ja hyvä Joosef-niminen mies, neuvoston jäsen, antoi oman uuden perhehautansa Jeesukselle. Hän oli tullut jo useampia vuosia sitten Arimatiasta ja saanut hakkautetuksi suvulleen hautakammion lähelle kaupunkia. Jo neuvostossa hän asettui julkisesti vastustamaan Jeesuksen tuomiota.

Hänellä oli niin paljon vaikutusvaltaa, että hän sai Pilatukselta luvan otattaa Jeesuksen ristiltä ennen sapatin alkamista. Procula itse oli läsnä sitä kysyttäessä. Hän sanoi, että sen pyhän miehen ruumis on annettava Hänen opetuslapsilleen. Jeesuksen kylki

kyllä lävistettiin, niin että siitä tuli verta ja vettä. Johannes näki sen omin silmin. Mutta Jeesuksen luita ei rikottu niin kuin ryöväreille tehtiin. Näin Jeesus saatiin jäsenet ehjinä kauniisiin käärinliinoihin. Jopa Nikodeemuskin toi kantamuksellisen mirhan ja aloen seosta. Hän oli jo lehtimajanjuhlan aikana varoittanut neuvostoa ja sanonut: "Tuomitseeko lakimme ketään ennen kuin hänet on tutkittu ja kuulusteltu." Nyt hän todella katui, että oppineet tekivät tällaisen hirvittävän erehdyksen.

Viikon ensimmäisen päivän aamuna se sitten tapahtui. Maria Magdaleena ja se toinen Maria sekä Salome menivät varhain aamulla haudalle auringon vasta noustessa Öljyvuoren takaa. Tultuaan muurien ulkopuoliseen puistoon, he näkivät enkelinäyn. Ja heille sanottiin: "Mitä te etsitte elävää kuolleitten joukosta. Katso, Hän on ylös noussut!"

Kun opetuslapsille kerrottiin, että hauta on tyhjä, juoksivat Pietari ja Johannes paikalle. Nuorempa Johannes ennätti sinne ensin. Hän kurkisti sisälle hautaan ja näki, että siellä olivat vain käärinliinat. Kun Pietari tuli hänen perässään, hän meni sisälle hautaan. Sitten Johanneskin kumartui hänen perässään oviaukosta. Hän huomasi, että käärinliinat ja sen sisällä olevat yrtit olivat avaamattomana nyyttinä, ja myös pään ympärillä ollut hikiliina oli käärittynä omalla paikallaan. Vain Jeesus puuttui. Hän näki sen ja uskoi. Jeesus on noussut ylös!

Mutta Maria Magdaleena jäi vielä haudalle itkemään. Niin Herra itse ilmestyi hänelle. Maria luuli miestä puutarhuriksi. Kyyneltensä sokaisemana hän ei nähnyt selvästi. Hän sanoi: "Herra, jos sinä olet kantanut Hänet pois, sano minulle, mihin olet vienyt Hänet." Tämän sanottuaan hän kääntyi ja näki Jeesuksen seisovan takanaan. Hän ei tajunnut, että se

voisi olla Jeesus. Mutta Herra sanoi hänelle: "Maria, mitä itket?" Ja Maria vastasi hepreaksi: "Rabbuuni, opettajani!" Kun Maria tahtoi syleillä Mestaria, tämä esteli ja sanoi: "Älä koske minua, sillä minä en ole vielä mennyt Isäni tykö!"

Naatan kertaa mielessään tapahtumia. Kaikki alkaa näkyä uudessa valossa. Erakko oli sittenkin oikeassa, kun hän viittasi Hoosean kirjakäärön sanoihin. Naatan kertaa mielessään sen sanoja. Niitä hän on toistellut näinä päivinä uudestaan ja uudestaan. Nyt niissä on uusi elämä: "Hän tekee meidät eläviksi kahden päivän kuluttua, kolmantena päivänä hän meidät herättää, ja me saamme elää hänen edessänsä. Niin tuntekaamme, pyrkikäämme tuntemaan HERRA; hänen nousunsa on varma kuin aamurusko." (6:2-3). Todella: Mestarin ylösnousu oli yhtä varma kuin aamuruskon koitto.

Keefas-setäkin sai erityisilmoituksen. Hän oli pällannut kalastuskuntaansa kotikyläänsä. Eräänä aamuna hän näki Mestarin seisovan rannalla. Silloin hän heittäytyi puolipukineissa veteen ja kahlasii rantaan. Jeesus istui hiilloksen äärellä ja kysyi kolme kertaa saman kysymyksen: "Simon Bar-Joona, rakastatko sinä minua?" Keefas-setä muisti nuotion hiilloksen ylipapin pihalla ja kuinka hän oli kolme kertaa kieltänyt Herransa. Nyt hän murtui täysin. Kyllä Jeesus tiesi, että hän rakastaa Häntä. Ja niin Pietari sai takaisin kaitsijantehtävänsä. Jeesus toisti: "Ruoki minun karitsoitani, kaitse minun lampaitani, ruoki minun lampaitani! Sekä pieniä että suuria!"

Naatankin on Bar-Joona, kyyhkysen poikanen. Hänellä on ollut tunne ikään kuin Jeesus kysyisi häneltä: "Naatan Bar-Joona, rakastatko sinä minua?" Mutta Herra tietää kaiken. Kyllä Hän on minulle rakas!

Naatan on ehtinyt solan suussa olevan pienen ma-

jan vierustalle. Hän tuntee sen isännän hyvin. Tästä alkaa jyrkkä nousu pitkin rinnettä. Naatan laskee eväskorinsa maahan. Siellä täällä on punertavia kukkaspälvä. Kevät henkii vielä ilmassa.

Majan isäntä tulee esiin hökkelin varjosta. Hän punoo ammatikseen koreja. Nytkin on keskeneräinen tekele hänen käsissään.

"Rauhaa sinulle!"

"Myös sinulle rauhaa!", mies vastaa. "Oletko kuulut, mitä ystävällesi erakolle on tapahtunut?"

Naatan katsoo kysyvästi miestä. Hänellä on paha aavistus. "Ei kai hän vain ole?"

"Kyllä. Löysimme hänet eilen läheltä kamelitietä kuolleena. Toin hänet aasilla tänne omaan rinteeseen. Hän lepää tuon suuren kallion poskessa, minkä näet tuolla ylempänä. Korppikotkat olivat saada hänet ennen minua. Luin hänelle *kaddish*-rukouksen ja peitin hänet omalla *tefilin*-liinallani. Olihan hän pyhä mies."

Korinpunojan sanat irtoavat harvakseen. Naatan näkee hänen poskilihastensa nytkähtelystä, että erakon kuolema on koskettanut miestä. Jostain syystä Naatan ei itse lainkaan ylläty. Rabbi Abigail, siunattu olkoon hänen muistonsa, valmisti monta kertaa nuorta oppilastaan tulevaa eroa varten.

Kuitenkin vuoritie tuntuu nyt jyrkemmältä ja pidemmältä. Suuren irtokallion poskessa pysähtyy jalaka. "Todella, hopealanka on katkennut, kultamalja on särkynyt – voiman mies on käynyt koukkuiseksi ja noussut linnun lauluun." Mutta jotakin on jäänyt: "Sido todistus talteen, lukitse se sinetillä minun opetuslapsiini!" Miten paljon tuo jalo mies merkitsikään Naatanille. Nyt hän sen vasta lopullisesti käsittää.

"Kuolema? Niin, mutta Jeesus on voittanut kuoleman. Hän on murtanut tuonelan salvat!" Naatan

jatkaa jälleen ylös rinnettä. Samalla hänen mieleensä välähtää muistikuva Golgatalta.

Kuinka Jeesus vääntehtikään ristin kivuissa! Kuoleman kosketus ahdisti Häntä. Ja Hän huusi ääneen: ”Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?” Kokeeko kuoleva aina tällaista yksinäisyyttä?

Yhtäkkiä Naatan tajuaa. Jeesus huusi opetuslapsilleen psalmin sanoja. Nämä piileksivät taaempana. Minähän tunnen tämän kaiken. Niinpä Naatan alkaa tavoitella psalmin 22 sanoja: ”Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit? Miksi olet kaukana, et auta minua, et kuule valitukseni sanoja ... mutta minä olen mato enkä ihminen, ihmisten pilkka ja kansan hylky. Kaikki, jotka minut näkevät, pilkkaavat minua, levittelevät suutansa, nyökyttelevät ilkkuen päätänsä.”

Juuri näin ihmiset tekivät Jeesukselle. Naatanin mieleen nousee ilkkuvia kasvoja – sekin, joka puhui niistä karpäsistä. He pyysivät Jeesusta astumaan alas ristiltä. Naatan kelaat psalmia eteenpäin. Kylläpä on hyvä, että Abba Abieser kovisteli oppihuoneella psalminlukua. Joku vanhemmista oppilaista osasi jo koko psalmikirjan ulkoa.

Kuinka tämä jatkuikaan: ”Jätä asiasi Herran haltuun. Hän vapahtakoon hänet, hän pelastakoon hänet, koska hän on häneen mielistynyt!” Niin, eivätkö he huutaneet Mestarille juuri näitä sanoja?

”Niinkuin vesi minä olen maahan vuodatettu; kaikki minun luuni ovat irti toisistaan; minun sydämeni on niinkuin vaha, se on sulanut minun rinnassani. Minun voimani on kuivettunut kuin saviastian-siru, ja kieleni tarttuu suuni lakeen!”

Naatan ei voi tovin jatkaa lukuaan. Mielikuva on liian voimakas. On kuin hän näkisi jälleen Jeesuksen ristillä. Hänen verensä vuotaa kuin vesi maahan. Kuiva hiekkatuuli ja jano saavat kielen tarttumaan

kitalakeen. ” ... minä voin lukea kaikki luuni; he katselevat minua ilkkuen; he jakavat keskenänsä minun vaatteeni ja heittävät minun puvustani arpaa.”

Näinhän juuri kävi. Sotamiehet ihmettelivät Jeesuksen vaatetusta. Se jaettiin neljään osaan. Mutta ihokas, joka oli saumaton ja ylhäältä alas asti kudottu, oli taitavaa tekoa. Johannes Sebedeuksen poika kertoi Äiti-Marian yläsalissa, että se oli erään äidin tekemä. Jeesus oli parantanut hänen poikansa. Nyt nämä vaatteet jaettiin arvalla sotamiesten kesken. Kun ne pesee kasarmilla verilaikuista, ne tulevat hyvään käyttöön.

Naatnin sydämeen hiipii sanomaton kiitollisuus. Näin pitikin olla. Näin on kirjoitettu. Nopeasti Naatan ravaa mielessänsä kohden psalmin loppua. Niin, siinä hän lukee: ”Kaikki maan ääret muistavat tämän ja palaavat Herran tykö; kaikki pakanain sukukunnat kumartavat häntä; sillä Herran on kuninkuus ja hän on hallitseva pakanoita – heidän jälkeläisensä tulevat ja palvelevat häntä, tuleville polville kerrotaan Herrasta.”

Todellakin! Erakko oli oikeassa. Jos Hän on Herra, silloin myös pakanat palvelevat Häntä. Hänen ylösnousemuksensa oli varma kuin aamurusko. Siksi Häntä palvellaan Herrana. Nyt ei tarvitse enää uhrata 70 härkää pakanakansojen edestä, kuten lehtimajanjuhlassa tehdään. Jeesus on sovittanut ja lunastanut kaikki omakseen. ”Herra heitti hänen päällensä kaikkien meidän syntivelkamme.” (Jes. 53:6). Abigail oli oikeassa.

Naatnin ennättää jo luolan suulle. Siinä hän pysähtyy. Ajatuksissaan hän nyhtäisee lehden viiniköynnöksestä. Se on alkanut rönsoilla kevään voimasta. Mukana seuraa myös pieni kukkaterttu, kellertäviä avuttomia nappuja. ”Kukahen näitäkin nyt kastelee?”

Samassa kuuluu luolan sisältä voimakasta siipien räpytystä. "Oi, linnut", Naatan muistaa. "Erakonhan piti lähettää ne kauppias Elimelekhin suureen kyyhkyslakkaan, kun Messias on tullut!"

Nopeasti Naatan nousee porrasaskelmat sisälle luolaan. Kun silmät ovat tottuneet hämärään, hän toteaa tilanteen. "Hyvä, on niillä ollut vettä. Ruokaakin on varattu pitkäksi aikaa. Mahtoikohan rabbuuni aavistaa, että hänen elämänsä on loppusuoralla."

Katse kiertää pitkin luolaa. Makuutalja, matala jakkara, vesiruukkuja, kulmassa nippu kirjakääröjä, kirjoituslusta, mustepullo, terävä veitsi ja kynäruokoja! Kaikki paikallaan. Naatan luettelee mielessään esineet. Hän tuntee ne ennestään. Kukin niistä on täynnä muistoja, täynnä kertomuksia, kysymyksiä ja odotusta. Nyt odotus on täyttynyt. Mutta erakko on jo siellä, missä kysymykset ovat muuttuneet vastauksiksi. Kerran Jeesus lähetti terveisensä: "Mene ja kerro; **minä se olen!**" Abigail löysi vastauksen, vaikka ei saanut edes nähdä Jeesusta.

Naatan muistelee, kuinka Abigail ben-Zakun pohiti usein Jeesuksen sanoja, "Minä se Olen". Eihän ihminen saa näin sanoa! Sehän on lainattu Jumalan nimestä: "Minä Olen se, joka Minä Olen". Joka näin sanoo, tekee itsensä Jumalaksi. Hän pilkkaa Jumalaa. Hän ansaitsee kuolemantuomion. Kuitenkin Jeesus toisti juuri näitä sanoja, "Ani Huu" ... "Minä olen Hän". "Minä olen Hän, maailman valo! Minä olen Hän, elämän leipä! Minä olen Hän, hyvä paimen! Ani Huu – Minä Hän!" Niin Jeesus aina julisti. Jo silloin, kun Naatan kertoi Jeesuksen viestin, "mene ja kerro, että minä se olen", Abigail sävähti pelosta. Kuinka joku uskaltaa näin herjata Jumalaa?

Naatan laskee eväskorin kädestään. Miten paljon tämä kori merkitsikään hänelle? Aina kun hän kosketti

sitä, hänen mieleensä palautuivat muistot, jotka multivat hänen elämänsä. Elihu pyysi jälleen Jerusalemissa, että hän saisi ostaa korin. Se ei ollut kuitenkaan mukana pääsiäisjuhilla, koska se oli liian pieni kaikille varusteille. Naatan oli kuitenkin päättänyt, että hän ottaa sen mukaansa, kun hän saapuu Viikkojuhlanan, heluntaina, Pyhään kaupunkiin. Luonteensa mukaisesti hän oli luvannut antaa sen lahjana Elihulle.

Mietteissään Naatan kurkistaa kapeakaulaisen musteastian sisään – oikein! Siellä näkyy olevan tuoretta nestettä. Ehkä se on kuitenkin liian sakeata.

Lattialla on vesiastia. Naatan laskee siitä varovasti muutamia tippoja pieneen musteruukkuun. Sekoitettuaan nestettä ruo'olla se tuntuu sopivalta. Kirjasyvennyksessä on valmiita pieniä pergamentinpaloja. Abigail Ben-Zakun on nähtävästi varannut kaiken valmiiksi. Kun ne kietoo rullalle ja taittaa, ne sopivat tarkalleen kyyhkysten jalkarenkaaseen.

Naatan viipyy pitkän tovin luolan kynnyskivellä kirjoitusludusta polvillaan. Työ on vaikeampaa kuin mitä hän ennalta aavisti. Nyt hän ei lainkaan ihmettele, että vanhus sai silloin tällöin kouristuksia käteensä. Ruokoakin on teroitettava. Välillä täytyy vilkaista kirjainmallia erakon kääroistä. Joka ainoalla merkillä on oma sielunsa.

Naatan on kirjoittanut paljon kivitaluun. Ruo'on ja musteen käyttö pehmeämmällä pergamentilla on toista. Kirjaimia pitää ohentaa ja leventää painamalla sopivasti kynänvarresta. Tulos ei näytä hullummalta. Toinen pergamentti onnistuu nopeammin ja edellistäkin paremmin. Kirje voi olla kyllä hieman pitkä. Mutta lyhemminkään asiaa ei voi sanoa:

”MESSIAS ON TULLUT HÄNET RISTIINNAULITTIIN MUTTA HÄN NOUSI KUOLLEISTA RAAMATTUJEN MUKAAN HÄNEN NIMENSÄ ON

JEEBUS NASARETILAINEN JUUTALAISTEN KUNINGAS.”

Naatan olisi halunnut panna sanojen väliin ajatusta korostavia merkkejä, mutta hepreassa ei tällaisia välimerkkejä ole. Lähettäjänkin nimi pitäisi merkitä. Kuitenkaan kukaan ei Roomassa tunne häntä. Lopulta nousee hyvä ajatus. Käsi liikkuu pergamentilla. Niin syntyvät sanat, NAATAN BEN ABIGAIL BEN ZAKUN.

Hetken Naatan ajattelee mielessään erakon nimeä. ZAKUN, niin, sehän tarkoittaa hiljaista pyhitettyä rukousta. Vanhus on näyttänyt kerran nimensä merkityksen Jesajan kirjasta: ”He vuodattivat hiljaisia rukouksia!” (26:16).

Kuinka usein tämä pyhä mies onkaan vuodattanut sydämensä Jumalan puoleen. Nyt Messias on tullut, ja hänen huokauksensa ovat täyttyneet.

Naatan avaa kyyhkyslakan etuaukon ja ottaa käteensä yhden linnuista. Se on valkoinen kuin lumi. Kaula on jalo ja pitkä. Niskatöyhtö on ylväästi pysytyssä. Pieni kirjelappunen taittuu kaksinkertaisesti siten, että se ei putoa linnun jalasta kovassakaan kyydissä. Pian on toinenkin Feeniks-lintu varustettu viestillä. Tämä lintupari on tullut Naatanille läheiseksi ja rakkaaksi. Hän antaa niiden olla vielä hetken lakkassaan.

Katse hyväilee vielä viimeisen kerran luolan seiniä ja nurkkia. Kirjakääröt siirtyvät Naatanin koriin. Ne ovat juuri sopivan kokoisia, niin että kansikin sulkeutuu. Erakon vuodevaatteet ja *tefilin*-varusteet Naatan päättää antaa köyhälle korinpunojalle, joka on huolehtinut Abigail Ben-Zakunin haudan lepoon. Suolaa ja jauhoja on tosin ruukuissa, samoin öljyä. Mutta ne on paras jättää paikoilleen.

Lopuksi Naatan ottaa kummankin kyyhkysen lakkastaan. Hän tuntee niiden sydämenlyönnit herkissä

sormissaan. Linnut aavistavat valmistautuvansa pitkään lentoon.

Luolan suulta avautuu valtava näköala. Tuolla alhaalla on Merentie. Taaempänä avautuu sola yhtenäiseksi hedelmälliseksi puutarhaksi. Kinneret, Galilean silmä, aivan kuin heijastaa taivaallista evankeliumia, joka on kulkenut kylästä kylään. Kevät peittää edelleenkin luonnon vihervään juhlamattoonsa. Mutta jylhin ja kaunein paikka on sittenkin juuri tämä Kyyhkyslaakso.

Nämä rinteet ovat olleet Naatanille tuhansien kyyhkyjen ja tuhansien ajatusten turvallinen pesä. Monet vaaralliset kokemukset äkkijyrkillä rosoisilla vuorensinimillä ovat vain lähentäneet häntä ja luontoa. Oikeastaan koko maa on hänen synnyinmaataan – kuitenkin juuri täällä Kyyhkyslaaksossa Naatan tuntee olevansa omassa maailmassaan. Hänhän on Bar-Joona, Kyyhkyspoika.

Feeniks-lintuset yrittävät vapautua käsistä. Ne siristävät levottomina helmimäisiä suuria silmiään. Abigail on saanut aina kahden vuoden kuluttua uuden kyyhkyslähetyksen. Hän on hakenut ne rannikolta Ptolemain satamakaupungista. Nämäkin yksilöt ovat olleet jo toista vuotta hämärässä luolassa. Nyt ne totuttautuvat jälleen kirkkaaseen aurinkoon. Ne eivät ole saaneet pesiä eivätkä luoda perhettä. Niiden mieli vetää kauas länteen, missä puhaltavat leudommat tuulet.

Naatan on usein ihmetellyt kirjekyyhkysten tarkkaa vaistoa löytää kotiinsa. Mutta niillä onkin ollut kotilakassaan erikoisruokinta ja -hoito. Siksi ne ikävoivät takaisin alkuperäiseen oloonsa.

Naatan luo viimeisen ihailevan katseen jaloihin lintuihin. Sitten hän ojentaa kätensä ylös ja vapauttaa otteensa kyyhkysten jaloista.

Kuuluu voimakas siipien kohahdus. Hetkessä valkea pari on laakson yllä. Ne pysyttelevät luonnostaan yhdessä. Hetken ne lentävät edestakaisin sinne tänne. Mutta kohta nousee kulku miltei kohtisuoraan ylös, yhä vain ylemmäs. Nyt niistä näkyy enää kaksi hohtavaa pistettä. Yhtäkkiä nousu lakkaa. Feenikset kiertävät jälleen pienen kehän. Sitten ne suuntaavat lentonsa länteen, yhä vain kauemmaksi auringonlaskun maita kohden. Naatan tietää, mitä kyyhkysen tuntevat: Tuolla jossakin meren takana on Rooma ja Elimelekhin suuri kyyhkyslakka.

Naatan muistaa päivän, jolloin hän sai kuulla tarinan Feeniks-linnuista. Juuri tuo lintuhan on vertauskuva siitä, mitä nyt on tapahtunut. Jeesuksen piti kuolla; Hän oli myös nouseva ylös. Nouseva kuin Feeniks tuhkastaan.

Jälleen yrittää katse seurata kahta etäistä pistettä, jaloja valkoisia viestinviejiä. Ne ovat jo kaukaisten vuorten yllä.

Niin, kuinka Abigail sanoikaan? – ”Muistuttaa kotkaa, mutta ei ole kotka. Muuttuu hetkessä hopeakyyhkyksi, pääskyksi. Katoaa kuin kipinä siniselle taivaalle!”

Risto Santala

SIELUNHOIDON POKKARI

(Juuret V)

Sisäisen parantumisen ja logoterapian varsinainen profeetta **Viktor Frankl** (1905-1997) etsi vastausta "eksistentiaalisiin" eli ihmisen olemusta koskeviin ongelmiin. Kärsiessään muiden juutalaisten kanssa Auschwitzin ja Dachauin keskitysleireillä, hänet riisuttiin täysin omista ruumiin ja sielun voimista. Koko hänen perheensä,

niin isä, äiti, veljet kuin vaimokin menehtyivät kaasukammioissa. Itse hän sinnitteli hengissä vapauttamiseensa asti. Ja samalla hän psykiatrisen koulutuksen saaneena löysi *sisäisen parantumisen avaimen*. Hänen pääteoksensa otsake "Man's Search for Meaning" kuvaa ihmisen pyrkimystä löytää ns. Übersinn eli "ylin mielekkyys" elämälleen. Sitä varten meidän tulee tehdä "matka minuuteen", kuten sielunlääkäri Joachim Bodamer on otsikoinut erään kirjansa. Juutalaiset oppineet puhuvat astian särkemisen laista, ns. 'shvirat ha-kelim', jolloin meidät särjetään ja "nollitetaan". Se toimii *siltana "eheytymiseen"*. Tuo 'tikun' eli "korjaaminen" merkitsee "sisäistä parantumista".

Pokkarikirjassamme Risto Santala vie meidät häkellyttävän jännittävälle retkelle Raamatun henkilöiden sielunmaisemiin. Samalla hän avaa heprean kieleen ja juutalaiseen kirjallisuuteen liittyviä opetuksia. Ne johtavat meidät uskomme juurille. Meidän olisi syytä "päivittää" uskomme tulkintaa, kuten jotkut ovat toivoneet. Parhaiten se onnistuu, kun seuraamme Jeesuksen hurskaitten heimoveljien Raamatun tulkintaa. Tämä näkyy myös Raamatun henkilöahmojen kuvauksessa.

Rovasti Risto Santalan kirja **Sielunhoidon pakkari** liittyy hänen sielunhoidollisiin kirjoihinsa.

Tilaan .... kpl kirjaa SIELUNHOIDON POKKARI Ovh. 21 eur.

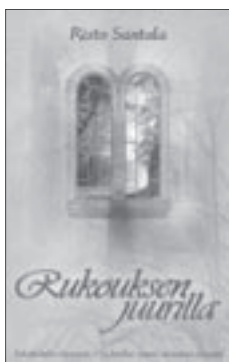
Nimeni .....

Osoitteeni .....

.....

KUVA JA SANA, PL 86, 00381 Helsinki. Puh. 09- 8567 4999.

Fax 09- 8567 4950. Sähköposti: tilaukset@kuvajasana. fi

Risto Santala

RUKOUKSEN JUURILLA

Isämeidän-rukous – elämäsi suuri mahdollisuus

“Si Christum nescis, nihil est caetera discis.”

“Jos et tunne Kristusta, kaiken muun oppiminen on turhaa.” – Martti Luther

Luther on sanonut: *“Si Christum nescis, nihil est caetera discis”* - jos et tunne Kristusta, kaiken muun oppiminen on turhaa. Evankeliumi on sitä, mitä Kristus on ja mitä Hän on tehnyt puolestamme.

Tätä tämä **Risto Santalan** kuudeskin juurikirja tähdentää. 1900-luvun alusta lähtien on Raamatun luotettavuus tahdottu murentaa. 1904 ilmestyi Saksassa kirja *“Jesus ein Arier”*. Siinä todistettiin, että galilealaiset olivat gallialaisia, ja he vuorostaan aarialaisia, joten Jeesuskin oli aarialainen. Pian sen jälkeen siellä ilmestyi toinen julkaisu, *“Kristustaru”*. Se esitti, että oli *“täydellinen erehdys”* uskoa Jeesukseen historiallisena henkilönä. Tällöin **Ruotsin lehdistö** kääntyi kirkkoa ravistuttavassa ongelmassa rabbi **Gottlieb Kleinin** puoleen. Se synnytti sarjan syvällisiä tutkimuksia, jotka ovat olleet kivijalkana varsinkin prof. Lindeskogin ja Santalan kutsumukselle.

Rabbi **Klein** näki Isämeidän-rukouksen rakenteessa ja yksityiskohdissa vakuuttavan todistuksen Jeesuksen historiallisuudesta. Santala selaa näitä tutkimuksia ja rabbiinisen kirjallisuuden sanomaa rukouksen juurista. Hän analysoi kymmeniä heprean sanoja, jotka heijastavat sielunmaisemaa, jossa ne ovat syntyneet. Synagogan rukouskirjassa on ihania helmiä, joita ei länsimaissa tunneta. Ne höystävät Santalan elämänläheistä kerrontaa.

Tilaan ..... kpl kirjaa RUKOUKSEN JUURILLA

Ovh 20 e

Nimi: .....

Osoite: .....

.....

Tilaa osoitteella: KUVA JA SANA, PL 86, 00381 HELSINKI.

Puh. 09- 8567 4999 * Fax 09- 8567 4950

* Sähköposti: tilaukset@kuvajasana.fi

Risto Santala

ARMOLAHJOISTA ARMON TASOLTA

"Loo raittii, ein reajaa", "se että en ole nähnyt, ei ole mikään todiste", heprealainen sananlasku.

Rovasti **RISTO SANTALA** on seurannut karismaattista liikettä sen alusta pitäen kotimaassa ja lähetyksentällä. Hän on siis eräänlainen "silminnäkijätodistaja". Tässä karismakirjassaan Santala kertoo mm. prof. Tiililän arvion karismaattisen liikkeen alkumetreiltä, karis-

moista herännäisyydessä, Hengen uudistusliikkeestä ekumeenisena ilmiönä, Ammanin herätyksestä, tunnetun luterilaisen karismaatikon Lars Christensonin heprealaisesta morsiushymnistä ja Pyhän Hengen ilmentymistä Vanhassa ja Uudessa testamentissa. Santala päivittää tutkimuksensa myös karismaattisen liikkeen nykytilanteeseen.

Karismaattinen liike on luonut uuden spiritualiteetin, joka rikastaa kaikkia äitikirkoja ja erityisesti lähetystyötä. Tutkijat pitävät sitä kirkkohistorian voimakkaimpana uudistusliikkeenä. Sen vaikutukset ovat tunkeutuneet alueille, joita on yleensä pidetty suljettuina, kuten Kiinaan, muslimimaihin, Venäjälle ja Latinalaiseen Amerikkaan. Myös Suomesta satelliittikanavien kautta ohjattu julistus- ja musiikkityö sekä internetin käyttö kirjallisuuden levitysvälineenä ovat tuottaneet ennen aavistamatonta hedelmää. Esillä ovat myös karismaattisen liikkeen arat kysymykset. Kirja pyrkii käsittelemään kaikkea ennakkoluulottomasti ja, kuten Santala sanoo, "armon tasolta".

(Juuret VI)

Rovasti Risto Santala on vihitty papiksi keväällä 1953. Toimittuaan pappistehtävissä kotimaassa ja ulkomailla hän siirtyi 1957 Suomen Lähetysseuran heprealaisen työkeskuksen ja koulun opettajaksi Jerusalemiin. Suomeen palattuaan Santala toimi Helsingin Raamatukoulun rehtorina. Sitten hän palveli Lahden Joutjärven seurakunnan kirkkoherrana, josta virasta hän jäi eläkkeelle 1992. Risto Santala on julkaissut eri kielillä yli 20 Raamatun aiheisiin liittyvää kirjaa.

Tilaan .... kpl kirjaa ARMOLAHJOISTA ARMON TASOLTA Ovh. 16 eur

Nimeni .....

Osoitteeni .....

KUVA JA SANA, PL 86, 00381 Helsinki. Puh. 09- 8567 4999.

Fax 09- 8567 4950. Sähköposti: tilaukset@kuvajasana.fi